

Täysistunto

Torstai 19.9.2024 klo 16.01—20.56

Täysistunto alkoi klo 16.01. Täysistunto päättyi klo 20.56.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.01—17.58), toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.58—19.13) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (19.13—20.56).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne-, viestintä- ja sisäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

2.1. Suullinen kysymys sosiaali- ja terveystalvelujen rahoituksesta (Krista Kiuru sd)

Suullinen kysymys SKT 142/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.02 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Hyvä pääministeri Orpo, te olette sanonut toistuvasti, että suomalaiset sosiaali- ja terveystalvelut saavat miljarditolkulla lisää rahaa. Me olemme tästä eri mieltä. Se, mitä te ette ole sanonut, on se, että ensi vuonnakin annettavalla 2,2 miljardin euron panostuksella te ette anna lisärahaa, sillä sillä katetaan jo toteutuneita kustannuksia ja siten se perustuu edellisen hallituksen päätöksiin, eikä niitäkään kustannuksia voida kokonaan korvata, koska sote-kulut ovat nousseet viime vuosien aikana paljon ennakoitua enemmän olosuhteiden muututtua. Kuten valtiovarainministeriökin on todennut, tämä ei johdu sote-uudistuksesta vaan esimerkiksi palkkojen oikeutetusta noususta, kiinteistöjen ja ostopalveluiden hintojen noususta ja kuntien alibudjetoinnista.

SDP on esittänyt monenlaisia ratkaisuja, mutta teiltä nämä ratkaisut puuttuvat. Ette ole toimineet puoleentoista vuoteen, mutta esitätte kuitenkin jälleen kerran 685 miljoonan euron leikkauksia. Kysynkin: miten suomalaiset pääsevät nyt hoitoon ja tulevat hoidetuiksi, koska näitä rahoituksen pohjia ei anneta riittävästi eli rahoitus ei ole riittävä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.04 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on huolehtia siitä, että ihmiset saavat hyvinvointitalvelut tänään ja tulevaisuudessa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] ja siinä on keskeistä se, että me huolehdimme myöskin tämän rahoituspohjan kestävydestä. Meidän hyvinvointialueet saavat ensi vuodenkin budjetissa lähes kolmasosan valtion budjetista, eli todellakin se on arvovalinta, että me pidämme huolen tästä peruspohjasta. Hyvinvointialuejohtajat ovat kertoneet, että itse palveluiden järjestäminen ja näiden lakisääteisten palveluiden turvaaminen ei ole ollut se huoli, mutta se huoli, mikä meillä on pitkän aikavälin kehityksessä, on se, että nämä menot kasvavat hyvin voimakasta tahtia. Nyt haemme niitä keinoja, joilla rahat riittävät myöskin tulevaisuuteen. Kyllä, nämä rahat kasvavat karkeasti kahdella miljardilla ensi vuodenkin budjettiin. Sillä huolehditaan siitä, että se rahoituspohja on myöskin riittävä, mutta se vaatii sitä, että tehdään uudistuksia. Tällä hallituksella on käynnissä laaja korjauspaketti tähän teidän aikaisempaan sote-uudistukseenne. Me uudistamme rahoitusta, me uudistamme ohjausta, me uudistamme palvelulainsäädäntöä, jotta hyvinvointialueet selviävät. [Vilhelm Junnilan välihuuto] Me olemme lisänneet koulutuspaikkoja, kehitämme hyvinvointia siellä alueilla. Meillä on nämä Kela-korvaukset, [Puhemies koputtaa] joita kehitetään, ja hyvinvointialueilla on muutosohjelmat, joiden toteuttamista me tuemme. [Puhemies koputtaa] Eli muutostyötä tehdään koko ajan ja tuetaan onnistumista.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän sekä edustajia että ministereitä kunnioittamaan minuutin aikarajaa. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen liittyen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.06 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se fakta on se, että te uudistatte suomalaista sotea leikkaamalla. [Vasemmalta: Näin on!] Juuri eilen hallitus toi uusimman leikkausesityksensä eduskunnan käsiteltäväksi, ja käytännössä sillä tavoitellaan jälleen 225 miljoonan euron lisäsäästöjä. Mitä tämä 225 miljoonaa euroa tarkoittaa? Se on kolme miljoonaa lääkärikäyntiä tai kolmetuhatta ympärivuorokautisen hoidon paikkaa. Me olemme tiellä, jolta ei ole paluuta, jos te jatkatte. Perustuslain mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Me kysyimme tositarkoituksella teiltä, pääministeri, äsken teidän hokemasanne, ja väistitte vastuun. Nyt kysyn teiltä uudelleen. Olette luvannut kunnioittaa tehtävässänne perustuslakia, kun aloititte, ja kysynkin teiltä: petätkö te lupauksenne, sillä me emme ole vielä kuulleet, mihin toimiin te aiotte nyt ryhtyä [Puhemies koputtaa] omin toimin varmistaaksenne riittävän sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.07 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun kausi alkoi, oli luotu uusi sote-järjestelmä, jonka tunnette erinomaisen hyvin, ja me lähdimme rakentamaan sille sisältöä. Me olemme tekemässä siihen lukemattomia korjauksia, joita se teidän mallinne vaatii [Antti Kurvinen: Mitä ne ovat?] ja joita ministeri Ikonen erinomaisesti äsken kuvasi. Mutta kyllä se niin on, että — tekin puhuitte kahden miljardin panoksesta — kaksi miljardia me olemme joutuneet etsimään muualta lisää suomalaisten ihmisten sosiaali- ja terveyspalveluiden hoitamiseen. Kaksi miljardia me olemme joutuneet löytämään muualta, koska kulut kasvavat. Se on totta, kulut kasvavat, emmekä me voi olla niitä rahoja etsimättä. Ne ovat pois muualta. Me ollaan jouduttu leikkaamaan eri puolilta, etsimään säästöjä — te olette muuten vastustaneet niistä ihan jokaista. Mutta kyllä me kannamme vastuutamme. Teidän rahoitusmallinne ja teidän sote-mallinne rahoittamiseksi me olemme tehneet töitä. [Antti Kurvinen: Kantakaa vastuu!] Ja nyt samaan aikaan, edustaja Kurvinen, meidän ministerit kantavat vastuuta, tekevät töitä, [Puhemies koputtaa] ja siellä alueilla ihmiset kantavat vastuuta, ei sitä voi vähätellä. [Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

16.08 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä me peräämme nimenomaan vastuuta ministereiltä siitä, että kun te leikkaatte alueilta rahoitusta, niin miten käy ihmisten palveluiden.

Haluamme nostaa esimerkiksi ikäihmisten palveluitten tilanteen Suomessa. Meidän ympärivuorokautisen hoidon saatavuuden kynnyks on noussut erittäin korkeaksi, sinne pääsee erittäin huonokuntoisia ihmisiä, he joutuvat odottamaan hyvinkin pitkiä aikoja, että saavat hoitoa. Mutta samaan aikaan, ministeri Juuso, te leikkaatte sieltä lähes 90 miljoonaa ensi vuonna. Mistä te aiotte saada aikaiseksi tämän leikkauksen täältä ympärivuorokautisesta hoidosta? Toisaalta kotihoidon tilanne on erittäin katastrofaalinen. Vanhusasiainvaltuutet-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

tu on ottanut useaan kertaan kantaa, että ihmiset ovat jopa heitteillä, että he eivät saa apua, vaikka he tarvitsisivat.

Haluaisinkin kysyä, ministeri Juuso: mitä haluatte sanoa näille ikääntyneille? Toivon, että ette mene hyvinvointialueitten selän taakse, vaan nyt toivotaan teiltä johtajuutta. Mitä teette ikäihmisten palveluitten saatavuuden parantamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä. [Antti Kurvisen välihuuto]

16.09 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin monta kertaa sekä täällä salissa että julkisuudessa painottanut sitä, että ikääntyvien osuus meidän väestöstä kasvaa ja meidän tulee erityisesti huolehtia siitä, että he ovat oikeassa paikassa oikeaan aikaan. Olen korostanut sitä, että omaishoitajuus on tärkeä, perhehoito on tärkeä, ja toivon, että minua kuunnellaan myöskin siellä hyvinvointialueilla. Tämän sanoman olen sanonut koko ajan, ja olen harmissani siitä kehityksestä, mitä Suomessa tällä hetkellä tapahtuu, että näitä säästöjä kohdennetaan mielestäni väärään paikkaan. Ja siihen minä en voi vaikuttaa, koska rahoitusmalli on yleiskatteellinen. Eli en mene hyvinvointialueiden selän taakse, vaan sanon sen faktan, [Antti Kurvisen välihuuto] että se on yleiskatteellinen rahoitus, josta päättävät hyvinvointialueiden valtuutetut. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.10 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on huoli ihmisten lähipalveluista. [Oikealta: Niin meilläkin!] Liian moni ei saa ajoissa hoitoa, päivystykset ovat tukossa, yöpäivystyksiä lakkautetaan, liian moni vanhus ei saa kunnollista hoivaa, ja lastensuojelu toimii aivan äärirajoilla. Yksi hallituksen säästöohjelman kulmahammas on vanhusten ja sairaiden palveluiden rahoituksen kiristäminen. Ei tämä uusi sote-malli täydellinen ole, ei tietenkään, mutta sitä pitää korjata, ja sitä pitää parantaa, ei heikentää. Uusilla säästöillä hoitajien työtaakka kasvaa, ja on iso, iso riski, että jo lyhenemään saadut hoitojonot alkavat jälleen pidentyä. Pelkänpä, että vaivat näin pahenevat, kalliiden erikoishoitojen tarve kasvaa ja säästöt voivat muuttua äkkiä laskuiksi. Ongelmia pitää korjata, mieluiten yhdessä. Pari ehdotusta: laitetaan suitsia kalliille vuokralääkäritoiminnalle ja ostopalveluille ja siirretään Kela-kydyt alueiden vastuulle.

Arvoisa puhemies! Minä kysyn pääministeriltä hyvinvointialueiden tilanteesta: kuinka vastaatte hoivan vaikeutuvaan tilanteeseen, ja oletteko valmis antamaan pääministerin ilmoituksen tästä asiasta eduskunnalle [Puhemies koputtaa] ja Suomen kansalle? [Antti Kurvinen: Perusteltu kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.12 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän vastuuministerimme, ministeriryhmä ja virkamiehet tekevät tällä hetkellä hartiavoimin töitä näiden korjausten tekemiseksi, minkä toistan ja niin kuin ministeri Ikonen ja myös Juuso tässä kuvasi. On varmasti niin, että jossakin vaiheessa tulevaisuudessa meidän on hyvä käydä tästä perusteellinen keskustelu eduskunnan salissa, mutta katsomme sen ajankohdan silloin, kun meillä on todella eduskunnalle kerrottavaa konkreettisista, etenevistä

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

asioista. [Antti Kurvisen välihuuto] — Edustaja Kurvinen, niitä valmistellaan koko ajan. [Antti Kurvinen: Kolmasosa vaalikaudesta!] Niitä valmistellaan koko ajan, ja niillä siis korjataan edellisen hallituksen tekemää perustaa sote-uudistukselle, korjataan ja parannetaan. Minä luulen, että tämä on meidän yhteinen tavoitteemme. [Antti Kurvinen: Pääministeri, ottakaa vastuu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

16.12 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä Suomessa on yhä kasvava määrä muistisairaita yksin kotona. Meillä on lapsia ja nuoria, jotka eivät saa apua mielenterveysongelmiin, ja omaishoitajien sopimuksia irtisanotaan ilmoitusluontoisesti. Moni ihminen kokee, että ambulanssi on ainoa keino saada joku kontakti palveluihin. Samaan aikaan te leikkaatte ja heikennätte ihmisten palveluja entisestään, mutta isojen yhtiöiden voitontavoittelu ihmisten terveyden edellä sen kuin vain kasvaa, kiitos Kela-maksujen.

Julkisen terveydenhuollon kyky tarjota palveluita heikkenee, eikä ihmisillä ole varaa yksityisten terveysjättien palveluihin. Tässä maassa sairastetaan paljon vakaviakin sairauksia, ja valitettavasti tässä maassa ei kyllä ennaltaehkäisylle oikein ole löytynyt tilaa eikä mahdollisuuksia.

Ministeri Juuso, miten ihmeessä te aiotte turvata terveydenhuollon palvelut heikko-osaisimmille ja niitä eniten tarvitseville tässä tilanteessa, johon te olette meidät ajanut?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.14 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikääntyvien osuus tosiaan on kasvamassa Suomessa kovaa vauhtia, ja tämä on suuri haaste meidän yhteiskunnalle, miten me hoidamme kunniakkaasti heidän elämisensä ja olemisensä. Tämä haastaa meidät kaikki, myöskin teidät siellä hyvinvointialueilla, meidät omaiset ja kaikki perheet.

Jos vielä puhun tästä lasten ja perheiden tulevaisuudesta, niin muistutan, että me olemme kuitenkin mielenterveyspalveluihin satsaamassa aika paljon tällä hallituskaudella, tuomme terapiatakuun ja on monenlaista rahoitusta ja lastensuojelulakia, mitä on tulossa siltä osin, mutta edelleenkin painotan ja olen koko ajan painottanut, ja varmasti koko hallitus on minun kanssani samaa mieltä siitä, että meidän tulee ikäihmiset hoitaa kunnolla ja meidän tulee kehittää meidän palvelujärjestelmää sillä tavalla, että me selviämme siitä väestörakenteen muutoksesta, mikä meillä on jo tapahtumassa ja tulee edelleenkin korostetusti tapahtumaan tulevina vuosina. [Niina Malm: Miten?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.15 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme äärettömän tärkeän aiheen piirissä. Se viesti, mikä tulee itselleni hyvinvointialueilta, on se, että kautta rantain kaikki ovat pulassa tässä vaikeassa tilanteessa. Se hallituksen tahti niille leikkauksille ja niille alijäämille on niin kova, että monella alueella joudutaan tekemään aika äkkipikaisia leikkauksia, ja niissä äkkipikaisissa leikkauksissa leikataan juuri niistä ennaltaehkäisevistä palveluista, koska ne ovat aika useasti ei-lakisäätelisiä, ja sitten teh-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

dään pitkällä juoksulla todella lyhytnäköistä politiikkaa. [Vasemmalta: Onko siihen varaa?] Samaan aikaan tulee työntekijöiltä viestiä siitä, että jaksaminen on äärettömän vaikeassa tilanteessa, ja ei pystytä myöskään panostamaan hyvinvointialueilla riittävästi siihen työhyvinvointiin.

Olisinkin kysynyt hallitukselta: miten te varmistatte tämän kaiken kriisin keskellä, että juuri niistä ennalta ehkäisevistä palveluista ei leikata niin paljon tai ei leikattaisi ylipäättänsä, koska se on se kriittinen osa tulevaisuuden budjetoitua? Ja sitten toinen kysymys: On kuulunut hienoa uutista siitä, että Kela-korvauksiin on tulossa mahdollisesti uutta mallia, [Puhemies koputtaa] koska tässä salissa on niitä kritisoitu kovin paljon. [Eduskunnasta: Ja aiheesta!] Mielellään kuulisimme myös siitä [Puhemies koputtaa] lisää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.16 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueilla on tällä hetkellä paljon töitä käynnissä, ja siellä se pääviesti on ollut näitten palveluitten osalta kuitenkin se, että he pystyvät huolehtimaan näistä lakisääteisistä tehtävistä. Mutta me näemme, että tämän talouden hallinnan osalta alueiden tilanne alkaa eriytyä hyvin paljon. Meillä on erilaisia alueita. Toisilla ne haasteet ovat isompia, ja toisissa näyttää, että tavoitteisiin päästään oikein hyvin. Näitä alueita, jotka kokevat isompia haasteita, me tulemme ottamaan tiiviimpään ohjaukseen myöskin hallituksen taholta ja ministeriöiden yhteistyössä. Haemme yhdessä ratkaisuja, joilla sitten alueet voivat onnistua tässä työssään.

Me kehitämme tätä rahoitusmallia. Eilen täällä käsiteltiin ensimmäistä kannustinelementtiä tähän rahoitukseen, ja tulevaisuudessa tulemme esimerkiksi vahvistamaan HYTE-kerrointa eli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painoa tässä rahoituksessa. Lisäksi hyvinvointialueet uudistavat näitä palveluitaan. Esimerkiksi digiklinikalla annetaan monella alueella lupaus, että kymmenessä minuutissa saat jo vastauksia ja pääset hyvinkin nopeasti — saattaa saman illan aikana saada diagnoosin, reseptin ja muuta. [Krista Kiurun välihuuto] Näissä löytyy aivan uudenlaisia tekemisen tapoja, [Puhemies koputtaa] ja jos me puhumme kustannusten hillinnästä, niin olennaista on löytää näitä uusia tekemisen tapoja, [Puhemies koputtaa] joilla hoitoonpääsy paranee, henkilöstön riittävyys paranee [Puhemies: Kiitoksia!] ja rahat riittävät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

16.17 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus saksii suomalaisten palveluita ankaralla kädellä. Leikkuriin joutuvat muun muassa kulttuuripalvelut, sosiaaliturva ja ammatillinen koulutus. Sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta heikennyksiä tulee muun muassa lastensuojeluun, vanhustenhoivaan ja perusterveydenhuoltoon. Romutatte siis yhteiskunnan keskeisimpiä palveluita kautta linjan ja sanotte, että näistä kaikista on pakko säästää, mutta sehän ei ole ollenkaan uskottavaa, kun samaan aikaan kaadatte satoja miljoonia euroja yksityisten terveysjättien omistajien taskuun. Niinpä kaikesta siis on pakko vetää se johtopäätös, että tämä leikkaaminen on ideologista. Valtiovarainministeri Purra onkin ääneen kritisoinut ylipaisunutta sosiaalivaltiota.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Nyt kysyisin teiltä, pääministeri Orpo: Millaisen arvon te näette suomalaisten julkisilla peruspalveluilla? Ovatko ne mielestänne vain harmillinen kuluerä, kuten tästä hallituksen leikkaussinnosta voisi päätellä? [Ben Zyskowicz: Nyt kannattaa kuunnella vastaus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.18 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella ei ole kuin yksi tavoite, ja se on se, että me turvaamme suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja sen palvelut. [Vasemmalta: Leikkaamalla!] Me teemme sen eteen töitä, mutta se tarvitsee onnistuakseen talouden kasvua, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] korkeaa työllisyyttä, verotuloja, joilla me pystymme rahoittamaan nämä palvelut. Se, että julkinen sektori on vuosia ollut liian tehoton, uskon siihen valtiovarainministerin viittaamaan, se on ollut liian tehoton, se on kasvanut liian suureksi suhteessa meidän kantokykyyn — liian suureksi suhteessa meidän kantokykyyn. [Välihuutoja] Siksi meidän täytyy saada yksityinen sektori kukoistamaan, lisää työpaikkoja, menestyviä yrityksiä [Välihuutoja] ja meidän täytyy saada [Puhemies koputtaa] tuottavuutta sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen, jotta me saamme ihmisille hyviä palveluita — jotta me saamme ihmisille hyviä palveluita. Eikö niin, hyvä oppositio, sitähän me kaikki haluamme, hyvät palvelut suomalaisille? Mutta nykyisellä järjestelmällä se ei onnistu eikä nykyisellä rahoitus pohjalla. Molemmat täytyy laittaa kuntoon samalla kertaa. [Krista Kiuru: Nykyisellä hallituksella se ei onnistu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.20 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhusasiavaltuutettu on huolissaan vanhusten hoidon tilasta Suomessa. Vanhusten ympärivuorokautisen hoivan paikkoja vähennetään, ja kotihoidossa ei ole riittäviä resursseja. Vanhusasiavaltuutettu ja myös muut vanhusasiantuntijat näkevät yksiselitteisenä syynä tähän sen, että hyvinvointialueille ei anneta riittäviä resursseja.

Arvoisa ministeri Juuso, alkuvuodesta eräessä tv-ohjelmassa te paheksuite sitä, että hyvinvointialueet leikkaavat vanhusten hoitopaikkoja ja olitte sitä mieltä, että näin ei saa tehdä. Voisitko kertoa meille edustajille ja ennen kaikkea näille vanhuksille ja heidän omaisilleen, mitä tässä vaikeassa tilanteessa voisi tehdä tälle asialle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.21 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän tästä kysymyksestä, ja olen edelleenkin samaa mieltä: meidän ikääntyvä väestönsämme kasvaa, ja heidän palvelutarpeensa tulee tyydyttää. Jos siellä ympärivuorokautisessa hoivassa on sellaisia henkilöitä, jotka pärjäävät vähemmällä hoidolla, niin on ihan selvää, että heidät voidaan ja on mahdollista siirtää yhteisölliseen asumiseen, missä ei yövalvontaa ole. Tämä tarkastelu täytyy tietysti tehdä jokaisella hyvinvointialueella, jokaisessa hoivapaikassa erikseen — mikä on kenellekin hyvä hoitomuoto.

Toiseksi tällä kaudella — ja mitä hyvinvointialueet tekevät — panostetaan myöskin eri tavalla kotipalveluihin kuin aikaisemmin. On monenlaisia palveluyksiköitä, mitkä voivat mennä suoraan sinne kotiin ja vähentää sitä päivystysten ruuhkaa, mutta kyllähän se ihan

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

selvä asia on, että meidän täytyy tarkastella näitä palveluita yksilöllisesti. Vanhukset ja ikääntyvät eivät ole yksi massa, jotka kaikki tarvitsevat samanlaisia palveluita, vaan ne täytyy yksilöllisesti sovittaa kunkin palvelutarpeisiin. Edelleenkin puhun tässä sen puolesta, että lisätäkää perhehoitoa, arvostakaa omaishoitajia — tämä on [Puhemies koputtaa] ainoa tie, jolla me tästä selviämme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.22 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksella on vastuu kansalaisten sosiaali- ja terveyspalveluista, ja me suomalaiset olemme olleet ylpeitä tästä meidän hyvinvointivaltioistamme. Se on ollut meillä kunnia-asia, että lääkäriin pääsee ja että hoitotakuu toimii ja vanhukset pärjäävät kotona ja siellä laitoksissa, että sairaat ja hauraat, hekin pysyvät mukana. Nyt on äärimmäisen huolettava uutinen se, että luottamus kansalaisten keskuudessa terveydenhuoltoon horjuu. Se oli kevään Kansalaispulssissa alimmillaan 58 prosentissa. Syitä voi vain arvailla. [Ben Zyskiewicz: Aivan, onkohan sote-uudistuksella mitään tekemistä sen kanssa?] Se on varmaan tämä tempoileva, hyvin lyhytnäköinen sote-politiikka. Se on tämä edellisen hallituksen jatkuva syyttely, [Ben Zyskiewicz: Kyllä!] ja kyllä se on varmaan tämä kohtuuton leikkauspolitiikka. [Wilhelm Junnila: Oiskohan demarien sote-uudistus?] Te sanotte toki, että te lisäätte rahaa sinne soteen, mutta tosi asiassa te katatte vain niitä lakisääteisiä kuluja, ja mitään uutta te ette esitä soteen, pikemminkin eilen esititte lisäleikkauksia.

Nyt, herra puhemies, kysymys on hallitukselle: kuinka palautetaan kansalaisten luottamus sosiaali- ja terveydenhuoltoon? [Puhemies koputtaa] Pääministeri Orpo, teillä on vastuu. Aiotteko te antaa eduskunnalle ilmoituksen, [Puhemies koputtaa] kuinka te korjaatte sote-kriisin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Nyt minuutti on käytetty. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.23 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Emme me tempoile tässä sosiaali- ja terveyspolitiikassa, vaan me yritämme laittaa toimeen sitä mallia, jonka edellinen hallitus ja eduskunta säati. Ei kai tämä ole kenenkään syyttämistä, kun minä vain totean, että se on edellisen hallituksen, teidän, johdolla tekemä malli, me yritämme saada sitä toimimaan. [Keskeltä: Ottakaa vastuu!] Ja me teemme siihen uudistuksia. Kun te puhutte jatkuvasti esimerkiksi tästä alijäämän kattamisvelvollisuudesta: Se on edellisen hallituksen luoma rahoitusmalli, teidän rahoitusmallinne. [Välihuutoja] Miten te voitte myöskään syyttää nykyistä hallitusta siitä, mitä te olette olleet tekemässä? Minusta tämä on aivan käsittämätöntä keskustelua. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Ja edelleen palaan siihen samaan asiaan: Meillä on ainoastaan yksi tavoite, ja se on saada suomalaisten sosiaali- ja terveyspalvelut toimimaan ja saada rahat riittämään [Jenna Simula: Teidän jäljiltänne!] ja saada henkilöstö riittämään näihin. Me teemme kaikkien näiden kanssa samaan aikaan töitä, mutta tämä on Suomen historian suurin uudistus, joka on vielä keskeneräinen, ja se ottaa aikansa. Mutta kuunnelkaa, [Puhemies koputtaa] mitä ministerit vastaavat. He tekevät koko ajan näitä asioita, joilla tätä korjataan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

16.25 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus tekee kaikkensa korjatakseen soten ongelmia ja tämän hallintokoneiston ongelmia, mitä edellinen hallitus teki, ja hyvinvointialueet tekevät täysillä töitä sen eteen, että ihmiset saavat palvelunsa. Sieltä on tullut myös viestiä siitä, että palvelut toimivat paremmin kuin julkisuudessa annetaan ymmärtää.

Ministeri Ikonen täällä äsken myös sanoi, että lakisääteiset palvelut turvataan kaikille kaikilla hyvinvointialueilla. Tämän viestin hän on myös saanut. Haluaisinkin tässä nostaa esille kansalaisten luottamuksen näitten palveluiden saatavuuteen. Me annetaan täällä aivan väärä kuva siitä, missä tilassa tällä hetkellä Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmä on. Meidän pitäisi lisätä luottamusta, lisätä myöskin houkuttelevuutta henkilöstön saatavuuden varmistamiseksi alueille. Tässä tehdään karhunpalvelus myöskin meidän alueille, kun meidän pitäisi lisätä luottamusta sekä asukkaille [Puhemies: Ja kysymys!] että hyvinvointialueille. — Ja kysymys kuuluu, että luottamusta lisäisi myös omalääkäri-, [Puhemies koputtaa] omatiimijärjestelmä. Missä tilanteessa hoidon jatkuvuuden malli tällä hetkellä on, ministeri Juuso?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.26 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laiholta oli hyvä huomio se, että mihin se luottamus perustuu. Se luottamus perustuu hyvin pitkälle siihen julkiseen keskusteluun, mitä aiheesta käydään. Hyvin paljon nostetaan esille yksittäisiä huonoja kokemuksia, mutta ne hyvät asiat tahtovat jäädä varjoon, joten toivoisin, että niitäkin nostettaisiin enemmän. Nostan itse tässä esimerkiksi Pirkanmaan hyvinvointialueen onnistumisen digiklinikan suhteen: 30 000 käyntiä kahdessa kuukaudessa. Aivan loistavaa työtä, ja tällaiselle toivoisin tietysti jatkoa.

Mitä tulee omalääkärimalleihin, niin omalääkärimalleja ja erilaisia tiimimalleja voidaan hyvinvointialueilla jo nykyisen lainsäädännön puitteissa toteuttaa ja kokeilla. Ei ole mitään lainsäädännöllistä estettä siihen. Mitä tulee ammatinharjoittajamalliin, niin sitä kokeillaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella, ja kunhan saamme siitä jonkunnäköistä raporttitietoa, miten se on onnistunut, niin pyrimme tietenkin laajentamaan sitä myöskin muualle. Tavoitteenahan on se, että ihminen voisi mennä samalle lääkärille: hänellä olisi oma lääkäri, jonka luo hän voisi mennä, joka tietäisi hänen historiansa, ja ei tarvitsisi aina joka kerta selittää uudestaan. [Puhemies koputtaa] Kyllä tämä tavoite on selkeä, ja uskon, että me tällä kaudella kyllä pääsemme aika pitkälle, [Puhemies koputtaa] kunhan mennään vielä vähän eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

16.27 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, totesitte, ettei hallituksenne tempoile sote-politiikassa — olen samaa mieltä. Hallituksen linja on johdonmukainen: te ette tee mitään parantaaksenne suomalaisten julkisia sosiaali- ja terveyspalveluita. [Naurua — Hälinää] Te saitte käteenne ette täydellistä mutta kehityskelpoisen sote-uudistuksen. [Hälinää] Alkajaisiksi kuitenkin päätitte irrottaa siitä kriittisen tärkeät nurkkapultit, ja nyt vaarannatte koko uudistuksen onnistumisen, eli sen, saavatko suomalaiset nykyistä paremmin hoitoa vai eivät.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Jokainen julkisissa terveyspalveluissa asioinut tai työskennellyt ymmärtää, ettei neuvoloissa, päivystyksissä, tehoilla, lastensuojelussa ole pikasäästöjä, mitä ottaa — vai väittekö, että hoitajat, lastensuojelutyöntekijät, lääkärit tekisivät tehotonta työtä nykyisellään?

Te pakotatte hyvinvointialueet leikkaamaan liian nopeasti liikaa. Kaksi lisävuotta auttaisi jo paljon. Jos ihminen on sairas, [Hälinää] hän on sairas. [Ben Zyskowiezin välihuuto] Jos lapsi tarvitsee lastensuojelua, hän tarvitsee lastensuojelua riippumatta siitä, että te leikkaatte.

Kysynkin arvon sosiaali- ja terveysministeriltä, vääntäisittekö vielä meille oppositiolle ja suomalaisille rautalangasta, miten hoitotakuusta, eli [Puhemies koputtaa] siitä, kuinka nopeasti hoitoon pääsee, leikkaamalla, parannetaan suomalaisten terveyttä [Puhemies koputtaa] ja suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.29 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja hyvät edustajat! Sote-uudistuksen voimaantulo viime vuonna tarkoittaa myöskin sitä, että jonkin täytyy muuttua. Tarkoitus ei varmaankaan ole, että kaikki jatkuu niin kuin ennenkin. [Vasemmalta: Hoitoon voisi päästä!] Muutosvastarinta on osittain todella kovaa, mutta hyvinvointialueilla tapahtuu hyvin paljon hyviä asioita, ja minusta hyvinvointialueet ovat parantaneet toimintaansa koko ajan ja kuulen positiivisia uutisia päivittäin siitä, miten ihmiset pääsevät hoitoon, miten on onnistuttu ja näin pois päin. Hoitotakuun kolmen kuukauden aikarajan palauttamisen ei tarvitse näkyä siellä hoidossa sillä, että venytetään kaikkien tapaamista kolmeen kuukauteen, kuten olen usean kerran tässä sanonut, koska rahoitus on yleiskatteellista ja hyvinvointialueet itse päättävät, miten rahoituksen kohdistavat.

Mutta nostan vielä tässä edelleen tämän Pirkanmaan onnistumisen digiklinikan suhteen, sillä nämä palveluthan nopeuttavat olennaisesti hoitoon pääsyä. Mitä enemmän näitä pystytään digitaalisesti hoitamaan, sitä nopeammin pääsevät hoitoon myöskin he, jotka tarvitsee kohdata sitten henkilökohtaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.30 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on todellakin sulkemassa yöpäivystyksiä ja lakkauttamassa leikkaustoimintaa ympäri Suomen, muun muassa Iisalmissa, Salossa ja Varkaudessa. Te siis olette päättäneet lähteä päättämään näistä asioista ohi hyvinvointialueen päättäjien. Toiset saavat jatkaa, toiset eivät — todella epäoikeudenmukainen päätös kansalaisille ympäri Suomen.

Pohjois-Savosta oli eilen täällä Helsingissä karvalakkilähetystö, joka olisi kovasti tahtonut tavata teidät, ministeri Juuso, koska heillä on hätä — heillä on hätä tämän päivystyksen puolesta. Harmi, että ette ehtinyt tavata heitä, [Jenna Simula: Vähän kohtuutonta!] mutta kysyn teiltä, ministeri Juuso: oletteko valmiit harkitsemaan näitä päivystyspäätöksiä uudelleen, jos ja kun näyttää siltä, ettei näitä tavoiteltuja säästöjä tulla saavuttamaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

16.31 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tapaamispyyntöjä kylläkin on tullut, ja sihteerini on tietojeni mukaan ilmoittanut esteestä ja ilmoittanut myöskin siitä, [Keskustan ryhmästä: Aika ylimielinen asenne!] että sairaalaverkkoesitys on loppuun käsitelty sosiaali- ja terveysministeriön kestävän hyvinvointiyhteiskunnan ministerityöryhmässä, [Antti Kurvisen välihuuto] se on lähetetty eteenpäin arviointineuvostoon, minkä jälkeen se tulee eduskuntaan. Ihan piakkoin pääsette sitä käsittelemään. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Elikkä nämä adressit ja kaikki muut tällaiset — minä en niihin pysty enää vaikuttamaan, vaan seuraava vaikuttamisen paikka on eduskunnassa ja nimenomaan valiokunnissa. [Jenna Simula: Kurvinen ei tiedä, mitä sihteerit tekee!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.32 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te sanoitte hetki sitten, että pitää saada yksityinen sektori kukoistamaan. Minusta se kukoistaa aika hyvin tällä hetkellä. Eräs läheiseni kävi aika vaatimattoman hengitystieinfektion takia, ja lasku oli 475 euroa. Kyllä meidän täytyy kehittää tätä julkista palvelujärjestelmää. Siinä voi tietysti olla yksityisiä alihankkijoita mukana, mutta julkiseksi sen tekee se, että se on silloin julkisesti rahoitettu.

Olen tutkinut hallituksen omia asiakirjoja. Minulla on tässä kädessäni hallitusohjelma. Siellä on 1 120 miljoonaa euroa säästöä hyvinvointialueiden omista toimista, 225 miljoonaa euroa säästöä sillä eilen esitellyllä rahoituslain muutoksella, ja sitten kehysriihessä teitte 685 miljoonaa euroa säästöä 11:ssä eri tehtävämuutoksessa. Minusta järkyttävimpiä näistä, joista juuri tässä äsken puhuttiin, on se, että hoitotakuusta leikattiin 130 miljoonaa euroa, koska juuri se, että pääsisi nopeasti julkisesti rahoitetulle lääkärille, on kaiken ydin. [Puhemies koputtaa] Aiotteko peruuttaa tämän lakiesityksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.33 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sektoriministeri voi varmasti vastata tähän jälkimmäiseen kysymykseen, mutta haluan kommentoida tätä ensimmäistä. Kun te puhutte julkisesti rahoitetusta terveydenhuollosta ja sosiaalipalveluista, niin mistähän se raha mahtaa tulla? [Aki Lindénin välihuuto] No se tulee sieltä yksityiseltä sektorilta, siltä kukoistavalta yksityissektorilta, elinkeinoelämästä, työpaikoilta, yrityksistä, [Välihuutoja vasemmalta — Hälinää] joissa on töissä ihmisiä, jotka maksavat veroja, jotta me voidaan kustantaa meidän arvokas hyvinvointivaltio, julkisen sektorin palvelut. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Sosiaalidemokraateilta aina unohtuu tämä toinen puoli. [Krista Kiurun välihuuto] Ei ole jotain julkisen sektorin rahoitusta ilman toimivaa yksityistä sektoria. Siksi me teemme kasvupolitiikkaa. Siksi me luomme työpaikkoja ihmisille. Siksi me halutaan investointeja Suomeen, jotta meillä on varaa pitää yllä tätä maailman hienointa hyvinvointivaltiota.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

16.34 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alun perin oli tarkoitus kysyä aivan toinen kysymys, mutta tartun tähän edustaja Virran esittämään väitteeseen

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

siitä, että tämä hallitus ei mukamas tee mitään hyvää suomalaisten sote-palveluiden eteen. Konkreettinen esimerkki yhdestä, omasta mielestäni aivan mahtavasta esityksestä on tämä lasten ja nuorten terapiatakuu. [Eduskunnasta: Juuri näin! — Hälinää] Edellinen hallitus pelkästään haaveili tämän tekemisestä, mutta ei saanut mitään aikaiseksi, ei kerta kaikkiaan mitään. Tämä hallitus toteuttaa vihdoinkin tämän. [Krista Kiurun välihuuto] Olisin kysynyt ministeri Bergqvistiltä, minkälaisia vaikutuksia ajattelette tällä terapiatakuulla olevan lasten ja nuorten hyvinvointiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.35 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terapiatakuu on todellakin tulossa nyt voimaan 1.5. Se tulee teille eduskunnan käsiteltäväksi ensi viikolla, ja toivon tietysti nopeaa käsittelyä ja positiivista mietintöä. Tämä on kyllä erittäin erittäin suuri asia, koska se takaa kaikille alle 23-vuotiaille nopean pääsyn erilaisiin psykososiaalisiin interventioihin [Petri Huru: Toivottavasti oppositio ei vastusta tätä!] terveydenhuollon, sosiaalihuollon tai oppilashuollon kautta, ja se on myöskin ilmainen. [Petri Huru: Kuulitteko, ilmainen!] Ja tähän hoitotakuuseen kommentoin vielä edustaja Lindénin kysymykseen, että se lopullinen summa, mitä siitä säästöjä laskettiin, oli 96 miljoonaa euroa ja nimenomaan sen vuoksi, että nämä alle 23-vuotiaat jätettiin sen kolmen kuukauden rajauksen ulkopuolelle, eli heillä säilyy hoitotakuu 14 vuorokaudessa. [Välihuutoja — Ben Zyskowicz: Viime kaudella vihreät kaatoivat terapiatakuun!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

16.36 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, [Hälinää — Puhemies koputtaa] tekin ehkä olette ollut joskus vuosia sitten tilanteessa, jossa esimerkiksi aamuvarhaisella havaitsette, että lapsella on kova kuume ja hänen vointinsa on muutenkin heikko ja hänet on vietävä lääkäriin. Nyt hallituksenne leikkaa voimakkaasti hyvinvointialueiden rahoituksesta, ja alueet ovat joutuneet karsimaan palveluverkkoa rahanpuutteen vuoksi. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Leikkauspolitiikka näyttää jatkuvan ja jopa voimistuvan. Jos lähin terveysasema sijaitsee kymmenien, jopa satojen kilometrien päässä, hoitoon hakeutuminen on vaikeampaa ja se tulee kalliimmaksi, ja pitkä matka myös pitkittää hoitoon hakeutumista. Pelko palveluiden katoamisesta ja pitkistä odotusajoista saa ihmiset syystäkin huolestuneiksi. [Jenna Simula: Mitäs pelottelette!] Luottamus julkiseen terveydenhuoltoon rapautuu.

Arvoisa pääministeri Orpo, kansalaiset ovat huolissaan. Mitä te vastaatte näille vanhemmille, joiden arki vaikeutuu, kun lasten lääkäriinviientimatka pitenee? Puhutte ongelmista, mutta ratkaisuja ei oikein näytä kuuluvan. Pääministerin ilmoitus olisi kyllä paikallaan. Kertokaa suomalaisille, mitä te teette, että pelastatte suomalaisille tärkeät palvelut. Kertokaa se nyt suomalaisille. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.37 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä tässä nyt ollaan tekemässä, on yöpäivystyksen lakkauttaminen joissakin päivystyspisteissä. [Jenna Simula: Ei aamupäivystystä!] Mikäli lapsi yöllä sairastuu korkeaan

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

kuumeeseen — ymmärrän, että se huolestuttaa vanhempia, se on totta — meillä on Suomessa käytössä tällainen puhelinnumero kuin 116 117, minne voi soittaa. Siellä on ammatilainen toisessa päässä vastaamassa. Sieltä voi kysyä neuvoja, miten kannattaa toimia, [Antti Kurvisen välihuuto] onko sellainen tapaus, että voidaan odottaa aamuun, vai onko tarpeen pyytää ensihoitoa paikalle. [Antti Kurvinen: Persut puhui vaalikentillä vähän muuta!] Mikäli sieltä tai myöskin ensihoidosta tehdään se punninta, että ensihoito paikalle ja sitten viedään jatkohoitoon, niin totta kai se hoidetaan ensihoidon turvin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.38 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen leikkaukset asettavat hyvinvointialueet kestävämpään tilanteeseen, kuten useammissa puheenvuoroissa on käynyt ilmi. Alueet joutuvat nyt tasapainottamaan talouttaan ilman riittävää rahoitusta, vaikka alueiden resurssit ovat jo nyt tiukoilla. Valtiovarainministeriön osastopäällikkö Ahonen on todennut tästä teidän soimaamastanne sote-uudistuksesta seuraavasti: ”Ilman tätä sote-uudistusta olisimme vielä heikommassa tilanteessa ja meillä olisi vielä huonommat mahdollisuudet reagoida tähän.” Kysynkin pääministeri Orpolta: Miten hallitus aikoo varmistaa, että suomalaisille turvataan laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut, kun hyvinvointialueet joutuvat taloudelliseen ahdinkoon? Aiotteko te jatkaa vain edellisen hallituksen ja hyvinvointialueiden syytelyllä tekemättä itse mitään konkreettista tilanteen parantamiseksi? [Antti Kurvinen: Tämä on aika hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.39 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos me katsomme näitä hyvinvointialueitten haasteita, heillä on tällainen niin sanottu triplahaaste: Yksi niistä on se, että heidän pitää pystyä turvaamaan ihmisten palveluitten ja hoidon saanti pitkällä aikavälillä. Toinen on se, että heillä on haasteena se, saadaanko osaavaa työvoimaa riittävästi. Sen riittävyys on iso haaste. Ja kolmas on se, miten rahoitus riittää. Tällä hetkellä pitää samaan aikaan ratkoa kaikkia näitä kolmea asiaa, ja tällä hetkellä henkilöstö ja rahoitus eivät riitä entisellä tavalla toimimiseen. Sen takia pelkkä tällainen hallinnon rakenteen uudistus ei ole riittävä. Se on vasta kuori sille.

Eilen juuri kun täällä käytiin keskustelua ohjauslaista, todettiin aivan yhdessä kaikki, jotka olivat läsnä, että tämä nykyinen lainsäädäntö vaatii korjaussarjan. Sitä me olemme tällä hetkellä tekemässä.

Toinen olennainen ulottuvuus on se, että kun rakenteilla ei korjata sitä, niin toiminnalla. Nyt pitää uudistaa toimintaa, hakea uusia tekemisen tapoja ja uudistaa ihmisten palveluita, jotta ihmiset saavat palvelunsa oikea-aikaisesti. Siitä on tällä hetkellä kyse. Sitä haetaan hyvinvointialueilla tällä hetkellä, ja sen eteen me teemme hallituksessa töitä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

16.40 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua on jo pitkään häirinnyt se tapa ja sävy, jolla te hallituksessa puhutte suomalaisten sote-palveluiden järjestämisestä ja niistä kustannuksista, joita siitä syntyy — ikään kuin olisi ihmisten vika, että he sairastuvat tai tarvitsevat hoivaa, [Sanna Antikainen: Kukaan ei ole näin sanonut!]

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

ikään kuin olisi ihmisten vika, että Suomessa on sellainen ikärakenne kuin meillä on. Se ei ole oikein niitä ammattilaisia kohtaan, jotka tekevät joka päivä suurella sydämellä ja kovalla ammattitaidolla töitä auttaakseen ihmisiä ympäri Suomen. Se ei ole myöskään oikein niitä ihmisiä kohtaan, jotka tarvitsevat ja ansaitsevat hoitoa ja hoivaa.

Täällä todettiin, että hallituksen toimesta ei siis ole osoitettavissa mitään todellista lisärahaa mutta lisäleikkauksia todella on tulossa, ja nyt uudistan kysymyksen ministeri Juusolle: Miten te voitte puolustella esimerkiksi hoitotakuun heikentämisen perusteella esittämienne leikkauksia, joiden säästövaikutus ei asiantuntijoidenkaan mukaan tule toteutumaan? Ettekö todella voisi vielä harkita ja vetää tämän esityksen pois?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.42 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin haluan kommentoida tätä ensimmäistä syytöstä, että hallitus syylistäisi ihmisiä siitä, että he tarvitsevat hoitoa. Tämä ei todellakaan pidä paikkaansa. En ole koskaan tällaista havainnut. Päinvastoin kyllä me olemme kansalaisten puolella ja haluamme, että ihmiset edelleenkin pääsevät hoitoon myöskin jatkossa, myöskin viiden ja myöskin kymmenen vuoden päästä. [Antti Kurvinen: Pääseekö muualle kuin siihen puhelimeen?] Se tarkoittaa myöskin sitä, että meidän tulee huolehtia siitä, että kulujen kasvu saadaan rajoitettua, koska meidän valtiontaloutemme horjuu, ja valtiontalouden tasapaino on kaiken a ja o. Se on pidettävä kunnossa. Varmasti ymmärrätte tämän kaikki. [Antti Kurvinen: 12 miljardia lisää velkaa!]

Mitä tulee hoitotakuuseen, olen siihen vastannut useamman kerran, että se kolmen kuukauden aika on vain maksimi, enkä usko, että hyvinvointialueet siihen menevät, koska digipalvelut ovat yleistyneet hyvin paljon, ihmisiä pyritään hoitamaan aikaisemmin [Antti Kurvinen: Voitteko toistaa sen puhelinnumeron? — Välihuutoja] ja jokaiselle, joka sinne kiireettömään hoitoon hakeutuu, tehdään hoidon tarpeen arviointi, minkä perusteella päätetään, kuinka nopea hoidon tarve on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Pyytäisin edustajia hillitsemään hälinää silloin kun ministerit antavat vastauksia kysymyksiin, joita heille täällä edustajat esittävät. [Timo Heinonen: Kurvisella on niin paljon asiaa! — Naurua] — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

16.43 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa elää 130 000 lasta lapsikäyhydessä, ja hallituksen toimet tulevat lisäämään lapsikäyhyttä 17 000:lla. Nämä lapset ovat myös hyötynyt hyvin paljon siitä kansalaisjärjestöjen työstä, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöjen työstä, joka auttaa ja tukee lapsia. Olin juuri lapsijärjestöjen asiantuntijoiden kanssa kuuntelemassa paneelikeskustelua, ja siellä kannettiin suurta huolta siitä, että sote-järjestöjen tukea tullaan leikkaamaan 30 prosentilla, eli sieltä lähtee 2027 tasolla 130 miljoonaa euroa. Kysyn hallitukselta: miten aiotte turvata lasten ja nuorten palvelut, perheiden palvelut, nyt kun palveluiden rahoitusta leikataan?

Todettiin myös, että ennalta ehkäisevä toiminta on kaikkein kustannustehokkainta, ja erityisesti nuorten hyvinvointiin ja mielenterveyteen satsaaminen on kaikkein tehokkainta, ja näistä nyt leikataan. Voitteko kertoa, ministeri Juuso, miten tämä tullaan tekemään?

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.44 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyse on STEA-avustuksista, sosiaali- ja terveystieteiden rahoittamisesta valtion tuella. Tämä tosiaan melkein 400 miljoonan potti, mikä sinne vuosittain on mennyt, on nyt laskemassa ensi vuonna 80 miljoonalla. [Vasemmalta: Ei se itsestään laske!] Se lasku kohdistetaan. On ihan selvää, että kun valtiontaloudesta joka puolelta haetaan säästöjä, niin kyllä niitä säästöjä täytyy hakea myöskin täältä, valitettavasti. Tilanne on tämä, ja ymmärrän, että kukaan ei näistä pidä. Vastustus on kova ja huoli on kova. Kuitenkaan 75:tä prosenttia yhdistyksistä, jotka nyt saavat STEA-avustuksia, nämä säästöt eivät tule koskettamaan, eli hyvin suunnitelmallisesti tehdään nämä isoimmista avustuksen saajista ja myöskin sellaisista kohteista, mitkä ovat niin sanottuja rajapintakohteita, mitkä itse asiassa kuuluvat hyvinvointialueiden vastuulle järjestää. [Vasemmalta: Niitäkin leikataan!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys palkkatasa-arvosta (Fatim Diarra vihr)

Suullinen kysymys SKT 143/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Diarra, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.45 Fatim Diarra vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Vihreille yksi tärkeimmistä työmarkkinapolitiikan kysymyksistä on palkkatasa-arvon edistäminen. Kuten tiedämme, naiset ovat edelleen monella saralla miehiä heikommassa asemassa työmarkkinoilla, naisvaltaisten alojen palkkataso on alhaisempi ja naisten työura myös kokonaisuudessaan on lyhyempi kuin miehillä. Lisäksi naiset tekevät työuransa aikana miehiä enemmän osa-aikatyötä. Ei kuitenkaan auta, vaikka naiset nykyään kouluttautuvat pitemmälle kuin miehet, sillä kokonaisuudessaan naisten tulokertymä jää väistämättä edelleen miehiä alhaisemmaksi.

Nyt olette säätämässä vientivetoista palkkamallia, joka pahentaa tilannetta entisestään. Tämä malli kurittaa kohtuuttomalla tavalla pienipalkkaisia ja naisvaltaisia aloja, vaikeuttaa huomattavasti palkkatasa-arvon edistämistä Suomessa ja kahlitsee viimeistään nämä naisvaltaiset alat ikuiseen palkkakuoppaan. Pääministeri Orpo, viime sunnuntaina totesitte, että ette halua hillitä sairaanhoitajien ja opettajien palkankorotuksia. Te totesitte, että tasa-arvonäkemykset pitää pystyä huomioimaan. Kysynkin siis nyt teiltä, pääministeri Orpo: lupaatteko te sairaanhoitajille, opettajille ja lukuisille muille naisille, että he eivät ajaudu tämän esityksen takia ikuiseen palkkakuoppaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.46 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä oli oikein hyvä kysymys, koska tämä asia on tarpeen käsitellä perusteellisesti. Ensinnäkin mistä tässä sovittelujärjestelmän kehittämisessä on kyse? Se ei ensinnäkään estä minkään-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

laista sopimista järjestöjen kesken, ei minkäänlaista. Kyse on ainoastaan siitä, että silloin kun tullaan sovittelijalle, miten sovittelija siinä tilanteessa toimii. Se on totta, että se vahvistaa sitä, että sovittelija voi viennin päänavausta puolustaa aikaisempaa paremmin, mutta se jättää myös liikkumavaraa sinne, kun ei aiheuteta työmarkkinoille häiriötä.

Ruotsissa on toiminut tämä, jota te kutsutte vientivetoiseksi palkkamalliksi, 25 vuotta, ja sinä aikana palkkatasa-arvo Ruotsissa on parantunut, [Oikealta: Kappas!] ja se on parantunut nimenomaan sen takia, että julkisen sektorin sisällä palkankorotuksia on painotettu työvoimapula-aloille ja se on parantanut naisten asemaa. [Ben Zyskowitz: Kelpaako vastaus?]

2.3. Suullinen kysymys pienituloisten palkkakehityksestä (Pia Lohikoski vas)

Suullinen kysymys SKT 144/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.47 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa puhemies! Hallituksen niin sanottu vientivetoinen palkkamalli tarkoittaa suomeksi sitä, että julkisen sektorin ja palvelualojen työntekijät sysätään pysyvästi palkkakuoppaan. [Ben Zyskowitz: Ei näköjään kelpaa!] Oikeistohallitus on siis asettamassa palkankorotuskaton jo ennestään alipalkatuille naisvaltaisille aloille.

Te, pääministeri Orpo, väititte viime sunnuntaina pääministerin haastattelutunnilla: ”Emme halua hillitä hoitajien tai opettajien palkankorotuksia.” Tämä on käsittämätön väite. Elinkeinoelämän keskusliitostahan on sanottu suoraan, että tämän esityksen tarkoitus on selvä: estää kesän 2022 tapahtumien toistuminen. Tuolloin hoitajat ja monet muut ammattilaiset saivat kolmevuotisen palkkaohjelman, joka nyt kuitenkin on vaarassa. Hallituksen valmisteleva esitys kannustaa työnantajapuolta irtautumaan palkkaohjelmasta ja vieämään työntekijöiltä jo heille luvatut palkankorotukset. [Puhemies koputtaa]

Eikö, pääministeri Orpo, olisi rehellistä myöntää, että tekeillä olevan esityksenne tarkoitus on polkea jo ennestään alipalkattujen ammattilaisten [Puhemies koputtaa] palkkakehitystä? [Oikealta: Kannattaa kuunnella vastaus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.49 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole tarkoitus polkea kenenkään palkkoja. [Välihuuto] — Ei ole. — Työntekijä on palkkansa ansainnut, ja ne ratkotaan työmarkkinaneuvotteluissa. Tämän lakiesityksen, joka on siis valmistelussa, tarkoitus on vahvistaa sovittelijan asemaa, mutta kuitenkin tavalla, joka mahdollistaa sen, että esimerkiksi työvoimapula-alat pystytään ottamaan huomioon, kun palkkaneuvotteluja käydään.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys hyvinvointialueiden rahoitusmallista (Timo Vornanen tv)

Suullinen kysymys SKT 145/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.49 Timo Vornanen tv: Arvoisa puhemies! Ihmisten terveydenhoitoon liittyvä kysymys, joten tämä on meille joka päivä ajankohtainen asia.

Sote-uudistuksen yhteydessä tuli hyvinvointialueiden rahoitukseen liittyvä siirtymätasausjärjestelmä. On osoittautunut, että siirtymätasausjärjestelmä ei kohtelee kaikkia hyvinvointialueita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Sen toimintamalli asettaa Suomen eri hyvinvointialueiden ihmiset ja sote-palveluntuottajat eriarvoiseen asemaan. Esimerkiksi nostan Päijät-Hämeen ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueet. Nämä alueet ovat olleet ennen sote-uudistusta varsinaisia mallioppilaita. Nyt näitä alueita rangaistaan siitä, että ne ovat olleet toiminnassa edelläkävijöitä. Siirtymätasausjärjestelmää tarkasteltaessa Päijät-Hämeen hyvinvointialue menettää tulevana vuonna yli 45 miljoonaa euroa, ja Pohjois-Karjalassa tuleva menetys on vieläkin suurempi, yli 60 miljoonaa euroa. [Puhemies koputtaa] Tähän järjestelmään tarvittaisiin korjausta. Arvoisa ministeri Ikonen, onko siirtymätasausjärjestelmään tulossa jotain korjausta, jotta hyvinvointialueiden rahanjaossa päästäisiin tasapuolisempaan tilanteeseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.51 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia kysymyksestä. Hyvinvointialueitten rahoitusmallin osalta me lupasimme hallituksen aloittaessa hyvinvointialueitten toiveesta, että nyt ensimmäisinä vuosina emme tee muutoksia siihen rahoitusmalliin, eli vuosina 23—25 tämä rahoitusmalli pysyy siinä muodossa kuin se edellisen hallituksen aikana säädetyssä lainsäädäntökokonaisuudessa on säädetty. Tämä siksi, että hyvinvointialueet pystyvät ennakoimaan talouden kehitystä ja näkemään sen tulevaisuuden ennakoidusti, [Krista Kiurun välihuuto] ja siksi siitä pidettiin kiinni.

Mutta me olemme tuomassa nyt rahoituslakiin muutoksia vuodesta 26 alkaen. Ensimmäinen niistä oli täällä salissa käsittelyssä jo eilen, eli tuodaan sinne malliin ensimmäisessä vaiheessa tällainen kannustinelementti, joka kannustaa myöskin kustannusten hillintään — se voi joko lisätä tai vähentää rahoitusta sen mukaan, miten alueet onnistuvat. Ja nyt meillä on tällä hetkellä valmistelussa myöskin tämä rahoituslain toinen vaihe, jossa me käymme koko tätä rahoituksen kokonaisuutta tarkemmin läpi, ja sillä varmasti saamme kohdennettua paremmin sitä rahoitusta. Siinä käydään muun muassa tarvekriteerit läpi, miten ne määräytyvät, siinä käydään näitä eri elementtejä ja myöskin [Puhemies koputtaa] vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painoarvoa. — Kiitoksia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys lasten ja nuorten terapiatakuusta (Maaret Castrén kok)

Suullinen kysymys SKT 146/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä, edustaja Castrén, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.52 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies! Itse asiassa tässä on esitetty tämä sama kysymys, jonka olimme valmistelleet, että suurin osa lapsista ja nuorista voi huonosti ja mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet. Viime kaudella vasemmistopuolueet lupailivat terapiatakuuta. [Oikealta: Äänestivät vastaan!] Mitään ei kuitenkaan tapahtunut, ja kerta toisensa jälkeen vasemmistopuolueet äänestivät terapiatakuuehdotukset kumoon. Nyt hallitus on vihdoinkin tuomassa lasten ja nuorten terapiatakuuta toteen, ja haluamme, että jokainen lapsi ja alle 23-vuotias todellakin saa matalalla kynnyksellä apua. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tärkeä aihe!] Arvoisa sosiaali- ja terveysministeri Juuso, milloin tämä takuu on tulossa eduskunnan käsiteltäväksi, ja mitä se teidän mielestänne oikeasti tarkoittaa lasten ja nuorten ja varsinkin perheiden kannalta? [Juho Eerola: Hyvä kerrata, niin tärkeä aihe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.53 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän terapiatakuun arvo on siinä, että on mahdollista hyvin nopeasti matalalla kynnyksellä päästä keskustelemaan henkilön kanssa erilaisista mieltä painavista asioista. [Juho Eerola: Vaikka ilmastoahdistuksesta!] Ajatuksena on, että tällöin pystymme ehkäisemään mielenterveysongelmien pahentumista. Ainahan ei nuorten kohdalla kysymys ole edes mielenterveysongelmista sanan varsinaisessa merkityksessä, vaan nuorilla on huolia, erilaisia asioita, joista heillä on tarve puhua aikuisen ihmisen kanssa. Tätä me tuomme nyt terapiatakuulla sinne, ja hyvinvointialueilla on tietysti velvollisuus kouluttaa siellä näitä henkilöitä, jotka pystyvät näitä psykososiaalisia interventioita tekemään. Tämä on se kaikista paras. Se seitsemän päivän hoitotakuukin oli ihan hyvä, mutta terapiapalveluiden saaminen Suomessa on erittäin vaikeaa, ja siinä mielessä nämä psykososiaaliset interventiot ihan varmasti [Puhemies koputtaa] auttavat tilanteessa, jossa nuoret tarvitsevat pikaista keskusteluapua.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys reserviläistoiminnasta Nato-tehtävissä (Jari Ronkainen ps)

Suullinen kysymys SKT 147/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Keskustelu

16.55 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Nato-jäsenyyden myötä Suomelle avautuu puolustustamme merkittävästi vahvistavia mahdollisuuksia liittolaismaiden kesken tehtävän yhteistyön kautta: on tiedusteluyhteistyötä, teknistä yhteistyötä ja esimerkiksi entistä laajempaa yhteistä harjoittelua. Useissa asioissa Suomi on enemmän opettajan kuin oppilaan roolissa. Suomen puolustusvoimien ykköstehtävänä säilyy myös Nato-jäsenyyden aikana isänmaan sotilaallinen puolustaminen ja sen koskemattomuuden turvaaminen. Nato ei anna vapautta vastuusta -korttia, pikemminkin päinvastoin, ja Suomi kyllä pitää osastaan huolen, sen tämä hallitus turvaa.

Arvoisa puolustusministeri, aktiiviset reserviläiset kysyvät, mitä mahdollisuuksia, minikälaista osaamista tai koulutusta Nato-jäsenyys ja -yhteistyö voisi heille tuoda. Voisitteko avata näitä konkreettisia hyötyjä ja mahdollisuuksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

16.56 Puolustusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mainio kysymys. Suomi tunnetaan maailmalla siitä, että meillä ihmiset itse kantavat vastuuta Suomen turvallisuudesta eli reserviläisjärjestelmästä ja myös vapaaehtoisesta maanpuolustustyöstä, kokonaisturvallisuustyöstä, johon osallistuvat myös ne, jotka eivät ole välttämättä asepalvelusta käyneet. Nyt Nato-jäsenyyden myötä ja kansainvälisten harjoitusten kasvun myötä tarjoutuu yhä enemmän tehtäviä reserviläisille osallistua myös kansainvälisiin tehtäviin ja harjoituksiin, joissa voi siis kehittää omaa osaamistaan, mistä on myös hyötyä siviilielämän puolelle. Tietysti puolustushallinnossa pyrimme mahdollistamaan sen, että kaikki pystyvät osallistumaan näihin. Ne ovat vapaaehtois pohjalta lähtökohtaisesti, ja sen takia pyritään nyt mahdollistamaan, että kaikki tämä siviilien ja reserviläisten osaaminen otetaan myös Nato-tehtävissä käyttöön. Olen erittäin iloinen siitä, että suomalaiset reserviläiset ovat jo tähän mennessä osoittaneet korkealaatuista osaamista kansainvälisissä harjoituksissa, korkeampaa kuin monien maiden ammattisotilaat.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys Suomen ja Ruotsin yhteistyön tiivistymisestä (Mats Löfström r)

Suullinen kysymys SKT 148/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Nästa fråga, ledamot Löfström, varsågod.

Keskustelu

16.57 Mats Löfström r: Tack, ärade talman! Sverige är Finlands närmaste samarbetspart. Statsminister Orpos regerings möte med statsminister Kristerssons regering i Stockholm i måndags var historiskt. Ett liknande möte har hållits en gång tidigare, för 15 år sedan i Tavastehus — då ett jubileumsår, denna gång ett sätt att ytterligare fördjupa samarbetet.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Arvoisa puhemies! Maanantainen Suomen ja Ruotsin hallitusten välinen kokous oli historiallinen. Tässä maailmantilanteessa, jossa poliittiset mannerlaatat tärisevät, jossa lähialueillamme on sota ja jossa EU on suurien päätösten edessä, saamme äänemme paremmin kuuluviin tekemällä yhteistyötä. Myös muut maat vaalivat tiiviitä kahdenvälisiä suhteita. Ranskan ja Saksan hallitukset tapaavat kaksi kertaa vuodessa niin kutsutun Élysée-ystävyyssopimuksen puitteissa. Suomen ja Ruotsin syventynyt yhteistyö tulisi rakentaa samoin. Arvoisa pääministeri, millaisia johtopäätöksiä hallitusten välisestä kokouksesta teitte? Tulemmeko näkemään Ruotsin hallituksen vastavierailulla täällä vielä tämän hallituskauden aikana?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.58 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tämä maanantainen hallitusten yhteiskokous oli historiallinen. Edellinen pidettiin todellakin Hämeenlinnassa 15 vuotta sitten, nyt oli korkea aikakin kokoontua. Me saimme paljon konkreettista aikaiseksi, ja se, mikä oli merkittävää siinä vielä kokea ja tuntea, oli se, kuinka yhteisessä tilanteessa me Ruotsin kanssa ollaan. Yhteinen turvallisuusympäristö, yhteiset haasteet energiamurroksessa, yhteinen Nato-jäsenyys, lukemattomia asioita, jotka yhdistävät meitä. Ja samalla voin kertoa, että siinä pöydän ääressä näkyi se, miten ministerit ovat puolin ja toisin vierailleet, suomalaiset Ruotsissa, ruotsalaiset Suomessa, tehneet töitä EU:ssa, EU-pöydissä yhdessä. Se yhteistyö on hyvin luontevaa. Tätä sovittiin syvennettävän, ja nyt ensimmäinen askel on se, että tämä tiivis yhteistyö jatkuu hallituskauden aikana, ja vähintään kerran hallituskaudessa — vaalirytmimme ainakin normaalijärjestyksessä on suunnilleen sama — tulemme kokoontumaan hallitustenvälisesti. Tämä oli erinomainen päivä, ja meidän kannattaa todellakin panostaa [Puhemies koputtaa] suhteisiimme Ruotsin kanssa, myös eduskunnan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys nuorten väkivaltarikollisuudesta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 149/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Tanus, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Väkivaltarikosten, erityisesti nuorten henkiriikosten, pahoinpitelyjen ja ryöstöjen, määrän kasvu huolestuttaa. Viime vuonna väkivaltarikoksesta epäiltynä tai tutkinnassa oli noin 12 000 alle 21-vuotiasta, ja näistä alle 15-vuotiaiden väkivaltarikosten määrä on yli kolminkertaistunut. Väkivalta on myös selvästi raastunut. Useimmiten sitä tehdään ryhmissä, ja usein siihen liittyy myös uhrin nöyryyttämistä. 90 prosentissa poliisille ilmoitetuista nuorten väkivallanteoista juurisyy niihin löytyy sosiaalisen median alustoilta. Siellä saattaa olla pitkäaikaista, epäasiallista puhetta, nöyryyttämistä, haukkumista, uhkailua, ostamista, myymistä, ilmiantamista ja toisten pahoin-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

pitelystä maksamista. Se kulminoituu lopulta väkivallan käyttämiseen. Ja on huomattava, että rikoksiin toistuvasti syyllistyvät nuoret ovat usein syrjäytyneitä, jotka tarvitsevat tukitoimia ja mielekästä tekemistä. Kysyisinkin hallitukselta: [Puhemies koputtaa] mihin toimiin hallitus on ryhtynyt näiden haasteiden ratkaisemiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

17.01 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos edustajalle tämän arvokkaan asian esille nostamisesta. — Me liian harvoin puhutaan siitä, että tämä hallitus otti nuoriso- ja jengiväkivallan ja nuorten välisen väkivallan ihan yhdeksi ykkösteemakseen, ja meillähan tuli keväällä, huhtikuussa, hallituksesta tämä laaja-alainen toimenpideohjelma, jossa on kaikille ministeriöille, oikeusministeriöön, sisäministeriöön, sosiaali- ja terveysministeriöön ja opetus- ja kulttuuriministeriöön, kouluihin ja koteihin toimenpiteitä, ja tuli myös rahoitusta. Eli meillä on pehmeitä keinoja — me panostetaan ennalta ehkäisyyn, nuorten ohjaukseen, niin Ankkuri-toimintaan kuin nuorten malliin — ja totta kai myös kovia keinoja. Meillä on tulossa myös puuttumista siihen, mistä kerroit, näihin rikoksiin, jotka liittyvät katujengeihin ja nöyryyttävään tekotapaan. Niihin pitää myös puuttua, ja siihen, niin kuin kerroit, että alle 15-vuotiaat ovat mukana, mutta myös tähän ongelmaan, että alle 15-vuotiaita käytetään rikoksentehtäjinä oman rikollisen toiminnan osana, ja tämä tulee myös rikoksen koventamisperusteeksi. Meillä on ihan valtavasti toimia, ja tästä pitäisi puhua enemmän. [Puhemies koputtaa] Ottakaa näitä kyselytunnillakin esille, jotta kansalaisetkin kuulevat. [Puhemies koputtaa] — Nyt loppuu aika. [Naurua]

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Siirrymme päiväjärjestyksen muihin asioihin.

3. Ilmoituksia

3.1. Vaalien toimittaminen

Euroopan parlamentin jäseneksi siirtyneen Aura Sallan tilalle on valittava varajäsen tiedusteluvalvontavaliokuntaan. Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 20.9.2024 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 20.9.2024 kello 10.

4. Hanna Sarkkisen vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 50/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 20.9.2024 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 20.9.2024 kello 10.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle tutkimus- ja kehitystiedon vaihdosta Amerikan Yhdysvaltojen kanssa tehtyyn sopimukseen tehdyn muutoksen 2 hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 74/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä. — Ministeri Häkkänen ei näytä juuri nyt
olevan saapuvilla, joten siirrymme sitten puhujalistaan. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hy-
vä.

Keskustelu

17.04 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoit-
teena on sopia Suomen ja Yhdysvaltojen puolustusministeriöiden vuonna 1995 tekemän
tutkimus- ja kehitystiedon vaihtoa koskevan sopimuksen voimassaolon jatkamisesta. Tä-
hän esitykseen sisältyvän muutossopimuksen ja lain hyväksymisellä ei tämän esityksen
mukaan ole vaikutusta valtion talousarvioon, mutta tällä on merkittäviä vaikutuksia Suo-
men puolustusyhteistyöhön Yhdysvaltain kanssa ja myöskin meidän puolustusvoimien ke-
hittämiseen.

Tässä esityksessä todetaan, että tämä jo toteutettu tutkimus- ja kehitystiedon vaihto on
auttanut ja tulee myös jatkossa auttamaan puolustusvoimiemme kehittämistä ja luo ylipää-
täänkin edellytyksiä esimerkiksi puolustusmateriaalihankinnoille ja erilaisille hankkeille
ja totta kai siten parantaa myöskin tutkimus- ja teknologiatyön sekä hankintojen kustan-
nustehokkuuttakin, eli säästöjäkin mahdollisesti voi olla tulossa. Hyvin kannatettavia
asioita, arvoisa puhemies.

Suomi on aivan oikein valinnut ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan vahvan kansainväli-
sen puolustusyhteistyön linjan. Meidän kannattaa etsiä hyviä kumppanuuksia sekä ylläpi-
tää ja vahvistaa niitä. On äärimmäisen tärkeää, että kykenemme tekemään muun muassa
juuri tutkimus- ja kehitystiedon vaihtoa Yhdysvaltojen kanssa ja sillä tavalla vahvista-
maan omaa puolustustamme. Siksi tämän sopimuksen jatkaminen on hyvin kannatettavaa.

Arvoisa puhemies! Kaikkina aikoina olennaisin maanpuolustuksemme tausta ovat vahvat
omat puolustusvoimat, yleinen asevelvollisuus ja koulutettu reservi sekä vahva maanpuo-
lustustahto. Nato, kansainvälinen yhteistyö ja muun muassa juuri tällainen tietojenvaihto
tukevat omaa puolustustamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

17.06 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä sopimus, joka nyt on käsittelyssä, ei omasta mielestäni ole pelkkä tekninen päivitys tai paperi, vaan se on enemmänkin jopa symboli siitä, kuinka Suomi valmistautuu tulevaisuuden puolustushaasteisiin yhdessä alan maailman johtavimman toimijan eli Pohjois-Amerikan Yhdysvaltojen kanssa. Venäjän taannoinen hyökkäys Ukrainaan on tehnyt selväksi, että maailma, jossa nyt eletään, on arvaamaton. Ei voida eristäytyä ja ei voida katsoa sivusta, vaan meidän on oltava aktiivisia toimijoita globaalissa turvallisuusyhteistyössä.

Tämä sopimus varmistaa, että Suomella on pääsy uusimpaan teknologiaan ja tietoon, mikä omalta osaltaan vahvistaa puolustusvoimiemme kykyä reagoida moderneihin uhkiiin. Se ei ole meille pelkästään etu vaan myös elintärkeä mahdollisuus kehittää kotimaista puolustusteollisuutta ja tuoda suomalainen osaaminen myöskin kansainvälisille kentille. Emme ainoastaan pysy mukana kehityksessä, vaan olemme siinä eturintamassa, jos tällainen kielikuva sallitaan.

Yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa on syvempää kuin koskaan. Tämä ei tarkoita vain tiedonvaihtoa ja teknologiaa, vaan se on myös hyvin syvää kumppanuutta, joka ulottuu kriisitilanteisiin ja turvallisuushaasteisiin, joita emme vielä välttämättä tänä päivänä edes osaa ennustaa. Sopimus avaa ovia huoltovarmuuden kehittämiseksi ja tarjoaa Suomelle turverkon sellaisissa tilanteissa, joissa yksin toimiminen olisi mahdotonta.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies! Meidän on katsottava pitkälle eteenpäin, eikä pelkästään tähän päivään, vaan aina sinne 2040-luvulle ja jopa sen yli. Emme rakenna vain tämän hetken puolustusratkaisua, vaan me luomme perustaa tulevien sukupolvien turvallisuudelle. Tämä sopimus on osa sitä isoa kuvaa, jossa Suomi vahvistaa asemaansa maailman näytännöllä, ei pelkästään puolustautujana vaan myös kansainvälisen turvallisuuden rakentajana. — Kiitokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja puolustusministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

17.09 Puolustusministeri Antti Häkkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan kyseessä Suomen ja USA:n puolustusministeriöiden välinen sopimus, ja ensin sanon tästä isosta kuvasta. Meillä on USA:n kanssa sopimusten rakenne niin, että on lukuisia eri puolustusalan sopimuksia kattaen teknologiaa, materiaaliyhteistyötä, tiedonvaihtoa, tiedustelua, kyberpuolustusta, erilaisia järjestelyjä liittyen isoihin kalusto- ja materiaalihankintoihin F-18-hävittäjistä alkaen 30 vuoden takaa.

Tässä on kyse nyt tutkimus- ja kehitystiedon vaihdosta, sopimusjärjestelyistä Pentagonin välillä, ja tällä tiedonvaihdolla kehitetään Suomen puolustusvoimien teknologista osaamista, parannetaan puolustusmateriaalien yhteensopivuutta ja edistetään huoltovarmuutta. Kaikilla näillä seikoilla kehitetään ja parannetaan viime kädessä Suomen kansallista puolustuskykyä. Se on molemminpuolinen hyöty tietysti USA:n kanssa. Suomi on korkean teknologiaosaamisen maa, ja sitä kautta me pystytään hyödyttämään myös meidän suurimpia liittolaiskumppaneitamme. Meillä on myös tiivistyvä yhteistyö teknologian saralla useiden eri liittolaisten kanssa, ja erityisesti USA:n kanssa tätä teknologiayhteistyötä kehitetään tällä hetkellä voimakkaasti. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

6. Turkistarhaus historiaan — Oikeudenmukainen siirtymä turkistarhattomaan Suomeen Kansalaisaloite KAA 5/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään yksi tunti. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.11 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Turkistarhaus on julma ja kannattamaton ala, joka on väijäämättä tullut tiensä päähän. Sen jatkamiselle ei yksinkertaisesti ole kestäviä perusteita. Tämän myöntäminen ja alan hallittu alasajo on myös turkistarhaajien etu. Haluan kiittää kansalaisaloitteen alullepanijoita, allekirjoittajia ja kaikkia teitä, jotka olette vuosikautia tehneet tinkimättömästi työtä turkistarhauksen siirtämiseksi historiaan, koska sinne se viimein kuuluu myös Suomessa.

Tämä kansalaisaloite on tärkeä ennen kaikkea siksi, että turkistarhaus on julmaa ja tuottaa eläimille turhaa kärsimystä. Suomalaisilla turkistarhoilla kasvaa vuosittain noin 1,3 miljoonaa eläintä, joiden elämä on lyhyt ja tuskallinen. Turkiseläimillä on omat lajityypilliset tarpeensa siinä, missä niiden villeillä lajitovereillakin. Niillä on tarve saalistaa, tutkia ympäristöä ja muodostaa sosiaalisia suhteita. Ketulle on tärkeää päästä kaivamaan maata, minkeille mahdollisuus uida. Näiden lajityypillisten tarpeiden toteuttaminen ei ole millään tavalla mahdollista ahtaassa verkkopohjaisessa häkissä.

Turkiseläimet kärsivät monenlaisista käytöshäiriöistä ja sairauksista. Silmätulehdukset, ienongelmat ja haavat ovat arkipäivää tarhoilla. Eläimet saattavat toistaa pakonomaisesti samaa liikerataa ja kärsivät pelkotiloista ja apatiasta. Ne voivat alkaa purra itseään tai jopa syödä häkkitoverinsa. Naalit, ketut ja supikoirat tapetaan sähkövirralla, joka johdetaan suusta peräaukkoon. Minkit tapetaan tukehduttamalla ne hiilidioksidia tai hiilimonoksidia sisältävässä kontissa. Tällaista on elämä turkistarhalla Suomessa vuonna 2024.

Arvoisa puhemies! Turkistarhaus on eettisesti kestämaton ja taloudellisesti kannattamaton elinkeino. Luvut puhuvat puolestaan: Ala työllistää vain vähän ihmisiä. Suomessa on jäljellä turkistarhoja hieman yli 400. Tarhojen määrä on pudonnut noin kymmenessä vuodessa alle puoleen. Turkisalan kokonaistyöllisyys oli viime vuonna enää 1 420 henkilötyövuotta. Luku on puolittunut vain viidessä vuodessa. Turkistarhaus työllisti pääasiallisesti enää noin 200 yrittäjää. Alalla ei ole tulevaisuudennäkymiä. Kuluttajat eivät tuotteita halua, eivätkä Suomen suurimmat pankit myönnä enää turkisalalle lainaa liiketoiminnan heikon kannattavuuden vuoksi.

Turkistarhaus aiheuttaa myös kustannuksia veronmaksajille: Alalle maksettiin koronaukua liki 33 miljoonaa euroa, minkä lisäksi tarhaajille myönnettiin yli 50 miljoonaa euroa korvauksia lintuinfluenssan vuoksi lopetetusta turkiseläimistä, vaikka lainsäädäntö edellytti jo tuolloin turkistarhaajia huolehtimaan haittaeläinten torjunnasta — siis 50 miljoonaa euroa. [Mauri Peltokangas: Ei saanut lokkeja lopettaa!] On mahdollista, että veronmaksajat joutuvat kustantamaan turkistarhaajille myös tulevana vuosina kymmenien mil-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

joonien eurojen korvauksia lintuinfluenssan vuoksi. Tässä taloustilanteessa edes tämän ajattelisi herättävän Orpon hallituksen. Rahat kannattaisi käyttää alan hallittuun alasajoon sen sijaan, että sitä yritetään väkisin pitää hengissä.

On vaikea ymmärtää, että turkistarhaus voi vielä tänä päivänä ylipäänsä jatkua elinkeinona. Turkistarhaus tulee vääjäämättä jäämään historiaan, eikä ole reilua tarhaajiakaan kohtaan tekohengittää kannattamatonta alaa. Turkistarhaus historiaan -kansalaisaloite tarjoaa vastuullisen reitin eteenpäin. Se ehdottaa, että Suomeen laaditaan kansallinen suunnitelma turkistutannon lakkauttamiseksi kohtuullisella siirtymäajalla ja että alan harjoittamisesta luopuville tarhaajille luodaan luopumistukijärjestelmä.

Arvoisa puhemies! Turkistarhaus muodostaa vakavan pandemiariskin ja on näin uhka myös ihmisen terveydelle. Turkistarhojen ahtaus muodostaa suotuisat olosuhteet virusten leviämislle myös eläimistä ihmisiin. Tuoreen ruotsalaistutkimuksen mukaan turkiseläimissä on paljon korkean riskin viruksia. Näitä viruksia löydettiin etenkin minkeiltä, mutta myös ketuilta ja naaleilta, siis juuri niiltä lajeilta, joita Suomessa pääasiallisesti kasvatetaan turkistarhattavaksi.

Arvoisa puhemies! Kansalaisista yli neljä viidesosaa vastustaa turkistarhausta nyky-muodossaan. Turkistarhaus historiaan -kansalaisaloite keräsi eduskuntakäsittelyyn vaadittavat 50 000 nimeä vain yhden päivän aikana ja yhteensä yli 100 000 allekirjoitusta. Turkiseläinten julman kohtelun lopettamiselle on kansalaisten vahva tuki. Nyt on aika vetää asiasta samat johtopäätökset kuin valtaosa Euroopan maista on jo tehnyt. Ruotsissakin turkisalaa ajetaan alas, ja maan viimeiset yhdeksän minkkitarhaa lopettavat toimintansa todennäköisesti vielä tänä vuonna. Jo 21 Euroopan maata on kieltänyt turkistarhauksen. EU:ssa pohditaan EU:n laajuista turkistarhauksen kieltä.

Emmehan halua jäädä tässä asiassa historian väärälle puolelle? Todella toivon, että kansalaisaloite saa arvoisensa käsittelyn eduskunnassa ja että tämän salin enemmistö on valmis siirtämään turkistarhauksen viimein historiaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Otamme ensin kahdeksan ennalta varattua listapuheenvuoroa ja katsomme sitten, onko tarvetta debattiin. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.17 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Onko oikein julkisilla varoilla rahoittaa toimintaa, joka aiheuttaa valtavaa kärsimystä, aiheuttaa merkittävän riskin terveydelle, on kannattamatonta ja jonka tarkoitus on tuottaa luksustuotteita, jotka eivät ole lainkaan välttämättömiä? Jos tällainen kysymys esitetään yleistasolla, vastaus tässäkin salissa olisi ilman muuta ”ei”. Jostain syystä kuitenkin, kun kyse on turkistarhauksesta, nämä periaatteet eivät päde, vaan vuodesta toiseen tämä julma ja turha ala saa jatkaa ja on nyt päässyt jopa Petteri Orpon hallituksen, joka säästää kuulemma kaikesta, erityissuojelukseen ja saa jopa uusia julkisia tukieuroja.

Käsittelemme tänään kansalaisaloitetta, joka tähtää turkistarhauksen kieltämiseen ja hallittuun alasajoon. Kiitokset aloitteen tekijöille ja allekirjoittajille tästä eläinten ja myös kansanterveyden puolustamisesta. On aika katsoa tosiasioita sellaisina kuin ne ovat. Suurin osa suomalaisista ei kannata turkistarhausta. Kyselyiden mukaan säännönmukaisesti enemmistö, usein myös hyvin selvä enemmistö kannattaa turkistarhauksen lakkauttamista nykyisessä muodossaan. Turkisalalla ei mene millään mittarilla hyvin. Turkiksille ei ole enää ostajia samoin kuin ennen. Merkittävä osa maailman vaatevalmistajista ja muotita-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

loista on yksiselitteisesti kieltäytynyt käyttämästä turkiksia tuotteissaan niiden epäeettisyyteen vedoten.

Arvoisa puhemies! Turkistarhaus aiheuttaa suurta kärsimystä tarhoissa kasvatettaville eläimille. Ne eläimet ovat tuntevia yksilöitä. Eläimiä pidetään pienenpienissä tiloissa ja olosuhteissa, jotka altistavat ne vammoille ja sairauksille. Eläimet eivät voi toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistään eli tapaa, jolla niiden kuuluisi niiden luonteen ja perimän mukaisesti elää. Ne eivät voi liikkua, ne eivät voi tutkia ympäristöään, ne eivät voi saalistaa, ne eivät voi leikkiä, ne eivät voi pariutua. Tilanne, jolle eläimet altistetaan, aiheuttaa niille myös suurta stressiä, elämän mittaista stressiä, mikä puolestaan altistaa ne käyttäytymisen häiriöille, kuten itsensä satuttamiselle ja aggressioille.

Arvoisa puhemies! Viime aikoina olemme saaneet koko ajan lisää tietoa turkistarhauksen terveysriskeistä. Siitä tuli käsin kosketeltavaa, kun koronapandemian levitessä Tanskassa minkkitarhassa kehittyi uusi koronavirusmutaatio, joka uhkasi koronarokotteiden toimivuutta. Tiedämme, että eläintuotanto ja etenkin tehoeläintuotanto on alusta, jossa zoonooseja eli ihmisestä eläimeen siirtyviä tartuntatauteja kehittyy. Turkistarhat tarjoavat alustan, jossa eläimet ovat tiiviisti häkeissä, joissa taudinaiheuttajat pääsevät leviämään eläimestä toiseen helposti.

Suomessa huolen aiheutti viime vuonna lintuinfluenssan kehittyminen epidemiaksi ja jopa uhka kehittyä pandemiaksi suomalaisilla turkistarhoilla. Suomessa terveysviranomaiset ja tutkijat ovatkin toistuvasti nostaneet esiin huolensa siitä, millaisen riskin suomalaiset turkistarhat aiheuttavat. [Mauri Peltokangas: Ei turkistarhat vaan lokit!] Lintuinfluenssariskiä vähentämään on tehty toimenpiteitä, mutta ne eivät ole olleet riittäviä. Viimeistään tässä tilanteessa olisi ollut hyvä lopettaa turkistarhaus Suomessa, mutta mitä teki hallitus? Toi turkistarhat uuden investointituen piiriin ja korvasi lintuinfluenssan aiheuttamat kustannukset avokätisemmin kuin mitä samalla määrällä eläimiä olisi markkinoilla saanut turkikset myymällä.

Arvoisa puhemies! Nyt on aika katsoa totuutta silmiin. Ei ole enää kysymys siitä, loppuuko turkistarhaus Suomesta, vaan siitä, milloin se loppuu. Pankit kieltäytyvät jo antamasta lainoja turkisalalle, sillä ala on liian riskialtis heikkojen tulevaisuusnäköymien vuoksi. Tekohengitys, jota nykyinen hallitus nyt tekee, pitkittää tilannetta mutta ei tuo siihen pysyvää muutosta. Siksi reiluinta sekä näiden ihmisten kannalta että eläimiä kohtaan on ryhtyä hallittuun alasajoon mahdollisimman pian. Mikäli alasajoa ei tehdä hallitusti, se tapahtuu lähitulevaisuudessa hallitsemattomasti. On paljon oikeudenmukaisempaa tarjota turkisalalla toimiville polku toisiin elinkeinoihin, joilla on tulevaisuus.

Kannatan tämän kansalaisaloitteen hyväksymistä ja toivon, että tämä eduskunta voisi tehdä sen historiallisen päätöksen seurata lähes kaikkia muita Euroopan maita, ottaa eläinten kärsimys vihdoin vakavasti, toimia kansalaisten tahdon mukaisesti ja lopettaa julma turkistarhaus Suomessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.22 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! ”Minä riipun sinun olkapäilläsi tapettuna. Minä pelkään kun lähestyt pihdit kädessä. Minä istun ja odotan sinun häkissäsi. Minä palelen. Minulla on ahdasta. Minuun koskee.” Näin kirjoitti runoilija Eeva Kilpi jo vuonna 1987 kirjassaan *Animalia*.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Turkistarhaus on aikansa elänyt elinkeino. Se ei ole eettistä, kestävää eikä taloudellisesti kannattavaa. Haluan kiittää tämän kansalaisaloitteen tekijöitä. Aloitteella on vahva kansalaisten tuki, mistä kertoo vaadittavan 50 000:n nimen kertyminen yhdessä päivässä.

Turkistarhauksesta on keskusteltu eduskunnassa jo vuosikymmenien ajan. On tehty kirjallisia kysymyksiä, lakialoitteita ja toimenpideoitteen turkistarhauksen kieltämiseksi. Myös kymmenen vuotta sitten tässä salissa käsiteltiin kansalaisaloitetta turkistarhan lopettamiseksi. Myös EU-tasolla on jätetty kansalaisaloite turkistarhauksen kieltämisestä, sillä aika on ajanut turkistarhauksen ohi. Ymmärrämme, että eläimetkin ovat tuntevia olentoja, jotka kärsivät ollessaan tungettuna ahtaisiin häkkeihin. Muoti on muuttunut, emmekä tarvitse enää turkkeja pysyäksemme lämpimänä talvella. Kuvat turkistarhoilta hätkähdyttävät aina, eikä niitä tee mieli katsoa. Se kertoo siitä, että näemme tällaisen eläinten kaltoin kohtelun epäeettisenä ja yksinkertaisesti vääränä.

Turkisalan merkitys Suomen kansantaloudelle on pieni. Sen osuus kansantaloudesta ja viennistä on pienentynyt vuosi vuodelta. Turkisnahkojen nettoviennin arvo oli vuonna 2022 vain 0,04 prosenttia Suomen tavaraviennin kokonaistuloista. Turkistarhaus on ollut viime vuosina yksi huonoiten kannattavista toimialoista. Yli 60 prosenttia alan yrityksistä teki tappiota toissa vuonna. Ala on ollut jo pitkään laskusuuntainen. Nykyään turkistarhat syövät kansalaisten verorahoja, kun tarhoille joudutaan jakamaan avustuksia. [Mauri Pelton kangas: No no!]

Arvoisa puhemies! On vain ajan kysymys, milloin elinkeino loppuu. Sille ei ole eettisiä eikä taloudellisia perusteita. Ei ole reilua turkistarhaajia kohtaan uskotella, että ala on elinvoimainen ja sillä olisi tulevaisuudennäkymiä. Suomessa on tällä hetkellä noin neljäsataa turkistarhaa. Turkistarhaus on pääasiallinen elannon lähde enää vain noin kahdellesadalle yrittäjälle vuonna 22. Alan harjoittamisesta luopuville tarhaajille tarvitaan kunnollinen luopumistukijärjestelmä. Turkistarhaajia pitää auttaa siirtymään muihin elinkeinoihin tai eläköitymään, ja heille pitää tarjota korvausta elinkeinosta luopumiseksi. Näillä toimilla varmistetaan, että kukaan ei putoa tyhjän päälle.

Turkistarhaus on kielletty jo suurimmassa osassa Euroopan maita. Maa kerrallaan on kääntynyt kieltämään turkistarhauksen, asettanut siirtymäaikoja tai määrännyt eläinten elinsuhteiden merkittävää parantamista niin että turkistarhaus on loppunut. Viimeisimpänä Ruotsi on päättänyt luopua turkistarhauksesta. Ruotsin jäljellä olevat yhdeksän turkistarhaa suljetaan todennäköisesti tämän vuoden aikana valtiontukiohjelman avulla. Ruotsissa eläinoikeusjärjestö julkaisi vuonna 2021 raportin, jossa esiteltiin samanlaisia tukitoimia, joita maan hallitus nyt toteuttaa. Suomessa Animalia on myös julkaissut turkistarhauksen exit-raportin, jossa esitellään ratkaisuja muista maista ja vaihtoehtoisia luopumistukimalleja. Ruotsin, kuten monien muidenkin maiden, esimerkki osoittaa, että muutos on mahdollinen. Siksi myös Suomessa on nyt vihdoinkin aika aloittaa luopumisstrategian valmistelu, jotta pääsemme eroon turkistarhauksesta ja teemme sen reilusti myös tarhaajien näkökulmasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.27 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos kansalaisaloitteen tekijöille ja myös aktiiviselle kansalaisyhteiskunnalle, joka tätä aihetta on jaksanut kerta toisensa jälkeen nostaa. 83 prosenttia suomalaisista vastustaa turkistarhausta nykyisellään, ja tämä vastustus kasvaa vuosi vuodelta. Suomalaisten enemmistön mielestä tarhaus pitää lopettaa

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

tai sitten vaihtoehtoisesti tarjota eläimille mahdollisuus lajityypilliseen käyttäytymiseen, siis mahdollisuus leikkiä, liikkua, uida, metsästää — ei aivan edullinen mahdollisuus tuottajille, kun ala on tappiollinen jo tällä hetkellä. Vain 13 prosenttia suomalaisista sallisi tarhauksen nykyisellään.

Turkistarhauksen kieltäminen on ollut myös vihreiden pitkäaikainen tavoite. Olemme tehneet töitä kiellon puolesta, ja senkin vuoksi tervehdin ilolla kansalaisaloitetta. Hallitusohjelmien teossa tuntuu aina löytyvän joku puolue, joka katsoo asiakseen neuvotella turkistarhauksen säilyttämisen ja tukien puolesta ja sitoo näin hallituksen käsiä. Siksi onkin tärkeää mitata eduskunnan näkemys kansalaisaloitteen käsittelyssä. Kymmenien miljoonien tukisummat turkistarhauksen ylläpitoon olisi mahdollista ohjata siirtymävaiheen tukeen, joten budjettihaastekaani tämän kysymyksen ei pitäisi hallitukselle ja hallituspuolueiden kansanedustajille olla.

Luulisi koronapandemian ja viime kevään lintuinfluenssaepidemian jälkeen olevan selvää, että turkistarhaus on tullut tiensä päähän. Turkistarhaus on arvioitu terveystorjunnaksi juuri zoonoosien eli ihmisten ja eläinten välillä ristiin tarttuvien tautien vuoksi. Turkiseläinten kasvatusympäristö luo otolliset olosuhteet zoonoosien kehittymiselle. Lihansyöjinä turkiseläinten rehu sisältää runsaasti eläimistä saatavia raaka-aineita, joissa voi olla zoonoottisia taudinaiheuttajia. Tanska kykeni riskin tullen tekemään nopeita ratkaisuja. Kykenisimmekö me tekemään tällaisen edes pitkäjänteisen alasajosuunnitelman?

Suurin osa turkiksista viedään Kiinaan ja Japaniin. Muita vientimaita ovat Saksa, Italia, USA, Hongkong, Etelä-Korea ja ennen Venäjä. Turkiksista tulee vientituloja, mutta alan riskit ja kustannukset ovat tuottoa suuremmat — ala on kannattamaton. Turkisten myyntimäärät ovat laskeneet paljon, ja merkittävä osa tuotetuista nahoista jää myymättä. Alan kannattavuus on heikkoa, koska kysyntä on heikkoa. Viimeisen viiden vuoden aikana alan yhteenlasketut verotulot ovat puolittuneet.

Myös turkistarhojen määrä on laskenut kovaa vauhtia. Kun turkistarhoja oli Suomessa 80-luvulla yli 6 000, on määrä laskenut 2000-luvulle tultaessa yli kaksi kolmasosaa 1 700:aan. Nyt jäljellä on enää noin 400 turkistarhaa. Työllisyys on puolittunut alalla viimeisessä viidessä vuodessa.

Tarhojen määrän vähentyessä turkiseläinten määrä taas ei ole laskenut samassa suhteessa. Tämä merkitä sitä, että kasvatusta on tehostettu eläinten hyvinvoinnin kustannuksella tai tilojen kokoa on tukien avulla kasvatettu. Hiipuvalla alalla ei pitäisi antaa väärää viestiä siitä, että kannattaa tehdä uusia investointeja.

Arvoisa puhemies! Vaikka hallituksen yleinen linjaus on se, että kaikesta täytyy leikata ja kaikkien täytyy osallistua säästötalkoisiin, vaikuttaa siltä, että hallituksen piikki on auki, mitä turkistarhaukseen tulee. Pelkästään viime vuonna tukia turkistarhaukselle annettiin kymmeniä ja kymmeniä miljoonia. Lintuinfluenssakorvaus oli yksinään 50 miljoonaa euroa. Samaan aikaan lapsilta, nuorilta, vähävaraisilta leikattiin. Sen sijaan tuetaan eläinten hyvinvointia heikentävää, eläinten oikeuksia polkevaa alaa, jossa saattaa syntyä seuraava pandemia. Hallitus ja hallituspuolueiden kansanedustajat, tämä on valinta, jonka teette. Näitä säästökohteita on mahdollista valita.

Turkistarhauksen ylläpito valtion tuilla on siis vastuutonta — myös talouspolitiikan kannalta. On erikoista, että valtio tukee näin vahvasti alaa, jolle edes pankit eivät myönnä lainaa, koska pitävät sitä liian suurena riskinä alan huonon tilanteen vuoksi.

Arvoisa puhemies! Onkin typerää, että turkistarhauksen tulevaisuuden ja reilun siirtymän tunnistamisen sijaan halutaan kynsin ja hampain pitää turkistarhauksesta kiinni. Hal-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

litus on esimerkiksi halukas hakemaan poikkeuslupaa minkkien kasvatukselle Suomessa, vaikka EU halusi rajata minkit haitalliseksi vieraslajiksi, jonka kasvattaminen olisi lähtökohtaisesti kielletty. Muita poikkeuslupan hakijoita ei taida Euroopasta enää löytyä. Viimeistään tämän EU-esityksen myötä olisi aika aloittaa turkistarhaajille reilu siirtymä pois alalta. Siirtymäajan tulla olla tiivis, jotta aikaa ei mene hukkaan ja tarpeeton eläinten kärsimys ja taloudellinen haitta voidaan minimoida. Tämä on ja olisi eduskunnalta ainoa vastuullinen ratkaisu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyr, olkaa hyvä.

17.33 Nasima Razmyr sd: Arvoisa puhemies! Keskustelemme tänään turkistarhauksesta, koska kansalaiset ovat meiltä niin odottaneet ja toivoneet. Kansalaisaloite on saanut ison tuen kansalaisilta, suomalaisilta. Aivan kuten kuultiin, 50 000 allekirjoitusta päivässä ja hyvin lyhyessä ajassa 100 000 allekirjoitusta. Kansalaisyhteiskunta, järjestöt, ympäristöjärjestöt ovat muutenkin olleet hyvin aktiivisia asian tiimoilta jo vuosien ajan. Suuri kiitos teille sinnikkyystänne.

Uskon, että tällä kansalaisaloitteella on tällä kertaa aivan aidosti oikea mahdollisuus nousta ja vaikuttaa. Ajattelin tänään, että ehkä tämä kansalaisaloite voisi olla se meidän seuraava Tahdon-kansalaisaloite, tasa-arvoinen avioliittolaki, joka aikanaan hyväksyttiin kansalaisten tahdosta ja kansalaisten aloitteesta.

Onkin tärkeää muistaa, että valtaosa suomalaisista tukee tämän kansalaisaloitteen sanomaa. 83 prosenttia kansalaisista vastustaa turkistarhausta nykymuodossaan. Eläinten hyvinvointi ja tuotteiden eettisyys on suomalaisille hyvin tärkeä arvo, eikä turkistarhaus elinkeinona nauti kansan hyväksyntää. Ne videot, ne kuvat, mitä suomalaiset näkevät, suoraan saavat ihmisissä, meissä, pahan olon.

Tämän lisäksi turkistarhaus on riski terveysturvallisuudelle, aivan kuten olemme tänään kuulleet. Esimerkiksi viime vuonna turkistarhoilta lopetettiin yli 120 000 turkiseläintä lintuinfluenssan vuoksi. [Mauri Peltokangas: Lokkien takia!] Suomen nykyinen lainsäädäntö on jäänyt monesta verrokkimaasta jälkeen. Turkistarhauksen sallivana maana Suomi asemoituu Euroopassa eri ryhmään muun muassa Norjan, Ison-Britannian, Ranskan ja Saksan kanssa. Onko tämä mielestänne hyvä kehitys?

Arvoisa puhemies! Jokainen hallitus, jokainen hallitus, on vuorollaan siirtänyt vastuun poliittisesta päätöksestä seuraavalle hallitukselle ja lyhytnäköisesti elvyttänyt elinkeinoa, jolla ei ole edellytyksiä, jolla ei ole tulevaisuutta menestyä eettisesti eikä myöskään taloudellisesti kestäväällä tavalla. Aivan kuten kuulimme, suurimmat pankitkin ovat jo kertoneet, etteivät ne myönnä lainaa alan harjoittajille sen taloudellisen kannattamattomuuden vuoksi puhumattakaan sen eettisyydestä.

Alan talousvaikutukset ovat hyvin, hyvin vähäiset. Viime vuonna turkistarhaus työllisti enää noin 200 yrittäjää päätoimisesti ja tuotti 22 miljoonaa euroa veroja valtiolle sekä kunnille. Sen sijaan turkistarhauksen tukemiseen on käytetty viime vuosina 83 miljoonaa euroa, ja tuen määrä sen kuin vain kasvaa. Periaatteessa alan tukemiseen on viime vuosina käytetty enemmän verorahoja kuin mitä se on meille tuottanut — voitteko kuvitella? Kaiken tämän tiedon valossa — me tiedämme kaiken tämän — on täysin käsittämätöntä ja suorastaan häpeällistä, että Suomi on mahdollisesti hakemassa EU:lta poikkeuslupaa minkkitarhauksen jatkamiseksi, vaikka minkkiä ollaan lisäämässä EU:n vieraslajiluette-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

loon ja Suomikin on todennut minkin olevan kiistattomasti haitallisin vieraslaji sekä uhka luonnon monimuotoisuudelle.

Arvoisat edustajat, mielestäni kansalaisaloitteen vaatimus on hyvin ymmärrettävä, se on hyvin viisas, se on inhimillinen. Suomen tulisi toteuttaa siirtymä turkistarhauksen lopettamiseksi laatimalla kansallinen suunnitelma turkistuotannon lakkauttamiseksi kohtuullisella siirtymäajalla ja luomalla alan harjoittajille nimenomaan sellainen luopumistukijärjestelmä, jolla he pärjäävät. Alan tukemiseen käytetyt rahat tulisi käyttää sen alasajoon. Se olisi eduksi myös alan yrittäjille. Jos me ajetaan tämä käsittämätön turkistarhaus alas niin, että se on hallittua, ja niin, että muutosturvasta huolehditaan, uskon, että se olisi kaikkien etu.

Kansalaisaloite vaatii valtioneuvostoa ryhtymään lainvalmisteluun turkistarhauksen kieltämiseksi oikeudenmukaisella tavalla ja antavan asiasta esityksen eduskunnalle mahdollisimman pian. Itse toivon syvästi, itse toivon kovasti, että jokainen kansanedustaja täällä äänestää tämän kansalaisaloitteen kohdalla omantuntonsa mukaisesti — katson erityisesti teitä kokoomuslaisia edustajia, jos olette täällä tänään paikalla. Tämä, jos mikä, on omantunnon kysymys. On siis aika lopettaa tämä epäeettinen ala. Aika on ajanut turkistarhauksen ohi, eikä eläinten hyödyntäminen luksustuotteisiin ole, hyvät edustajat, enää tätä päivää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

17.39 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Suomi on Euroopassa yksi harvoja maita, joissa turkistarhaus on yhä sallittua. Turkistarhaus ei ole millään mittapuulla eettistä, kestävää eikä nykyään myöskään taloudellisesti kannattavaa. Nyt on siis korkea aika siirtää turkistarhaus historiaan, kuten tässä kansalaisaloitteessa esitetään.

Enemmistö suomalaisista vastustaa turkistarhausta nykymuodossaan. Kansanliike turkistarhauksen lopettamiseksi myös Suomessa on vahva. Siitä kertoo se, että tämä kansalaisaloite turkistarhauksen lopettamiseksi keräsi vaadittavat 50 000 allekirjoitusta vain yhden päivän aikana. Minäkin haluan kiittää aloitteen allekirjoittajia siitä, että he ovat puolustamassa kaikkia niitä kettuja ja minkkejä, jotka eivät itse itseään voi puolustaa. Toivotavasti tästä salista löytyy halua kuulla tämä viesti.

Arvoisa puhemies! Nyt on aika auttaa turkistarhaajia siirtymään muihin elinkeinoihin tai eläköitymään niin, että kukaan heistä ei putoa tyhjän päälle. Samalla otamme askeleen kohti eläinten parempaa kohtelua ja minimoimme myös riskejä uuden pandemian syntymiselle.

Voimassa olevan eläinten hyvinvointilain tavoitteena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Lainvalmistelussa hyödynnettiin ajantasaista tieteellistä tietoa eläinten käyttäytymisestä ja lajityypillisistä tarpeista. Lainsäädännön tavoitteena on edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua. Nykyisen kaltainen turkistarhaus on näiden tavoitteiden kanssa räikeässä ristiriidassa.

Kaikille eläimille oleellista on esimerkiksi oikeus lajityypillisen käyttäytymisen toteuttamiseen, kuten liikkumiseen, sosiaalisuuteen ja poikasten hoitamiseen. On itsestäänselvää, että koko elämänsä verkkopohjaisissa häkeissä eläville turkiseläimille lajityypillinen käyttäytyminen on täysin mahdotonta. Sivistyneenä yhteiskuntana meidän pitäisi tunnistaa tämä epäkohta ja siirtää turkistarhaus historiaan. Millään muulla toimialalla ei ole täl-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

laista erityisvapautta kaltoinkohdella eläimiä. Tässä on kysymys myös eläintuotannon eri muotojen yhdenvertaisesta kohtelusta.

Kaikenlainen turkisan tekehengittäminen on lopetettava. Toimia tulee suunnata siten, että tuemme tarhaajia siirtymään muihin elinkeinoihin. Kaikkien eettisten ongelmien lisäksi turkisan merkitys Suomen kansantaloudelle on pieni. Sen osuus kansantaloudesta ja viennistä on pienentynyt vuosi vuodelta. Turkistarhojen nettoviennin arvo oli vuonna 2022 vain 0,04 prosenttia Suomen tavaraviennin kokonaistuloista. Turkistarhaus on ollut viime vuosina yksi huonoiten kannattavista toimialoista Suomessa, ja peräti 60 prosenttia alan yrityksistä teki viime vuonna tappiota. Eli näkymät ovat erittäin huonot, eikä ole näköpiirissä, että ne parantuisivat, pikemminkin päinvastoin. Suomessa on tällä hetkellä noin 400 turkistarhaa. Olisi myös tarhaajien etu, että turkistarhaus ajettaisiin alas hallitusti.

Tein viime syksynä lakialoitteen turkistarhauksen lopettamisesta. Siinä aloitteessa esitetään turkistarhauksen lopettamiselle kolmen vuoden siirtymäaikaa ja sitä, että turkistarhauksen lopettamiseksi tulisi perustaa monialainen työryhmä arvioimaan tarhaajien tarvitsemia oikeudenmukaisia ja reiluja tukitoimia. Tämä työryhmä voisi teettää tarkemmat selvitykset turkistarhojen tämän hetken ikäjakaumasta, pää- ja sivutoimisuuden asteesta, toiminnan kannattavuudesta sekä kiinteiden rakenteiden nykikäyttöarvosta.

Turkistarhaajia tulee auttaa siirtymään muihin elinkeinoihin tai eläköitymään. Näillä toimilla varmistetaan, että kukaan ei menetä elantoaan valmistautumatta. On syytä ymmärtää, että kaikki ne poliitikot ja päättäjät, jotka lähettävät alalle sellaista viestiä, että tekehengittämistä oltaisiin jatkamassa tai että toimintaympäristön muutokset olisivat tulevaisuudessa positiivisempia kuin nyt, ovat rakentamassa näille tarhaajille valtavan epäoikeudenmukaista ansaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

17.44 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme uutta kansalaisaloitetta turkistarhaamisen kieltämiseksi Suomessa. Aloitteen tavoite on hallitusohjelman vastainen, ja korostan, aloitteen tavoite on Suomen perustuslaissa taatun elinkeinovapauden vastainen. [Vasemmalta: Ei ole!] En voi kannattaa aloitetta, joka iskisi erityisesti pohjalaismaakuntien elinvoimaan. On hyvä muistaa, että turkistarhaus työllistää myös muuttotappiollisia kuntia vailla mitään elinkeinotukia bioturvaa lukuun ottamatta. Bioturva on juuri se, mitä huolta täällä kannetaan vihreältä osalta, mutta jolla pyritään parantamaan juurikin niitä huolia, mitä teillä on, arvoisat edustajat.

No, tässä kansalaisaloitteessa esitetään nyt reilua siirtymää — mitähän se tarkoittaakin. Jos edes hypoteettisesti mietittäisiin tämän ison vientialan lopettamista, tarkoittaisi se sitä, että valtion pitäisi maksaa luopumistukia 1—1,5 miljardia euroa. Jos ajattelemme, että viennin arvo on nyt noin 352 miljoonaa euroa, ja kun jo pelkästään menetettyinä vientituloina se on 10 vuodessa 3,5 plus sitten tuo luopumistuki, niin ollaan lähellä viittä miljardia. Millä tällainen summa maksetaan ja korvataan tilanteessa, jossa valtiontalouden alijäämä on nyt 12,2 miljardia? Kysynkin nyt teiltä, vihreät: Mistä rahat? Seinästäkö?

Vihreät täällä väittävät, ettei huutokaupalla ole merkitystä, koska suomalaisten nahkojen määrä on 10 prosenttia. Se on kuitenkin jo nyt 65—70 miljoonaa euroa. Huomatkaa: tämä on aivan vastaava ala kuin Uudenkaupungin autojen kokoonpanoteollisuus. Komponentit tulevat ympäri maailmaa, autot kootaan täällä ja se kirjautuu Suomen vienniksi.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Aivan vastaavasti Suomeen tulee nahkoja ympäri maailmaa, ne lajitellaan Vantaalla ja myydään uudelleen maailmalle, ja tämä kirjautuu Suomen vientiin.

Vuodesta 2010 turkisan viennin arvo on ollut 5,5 miljardia euroa. 5,5 miljardia euroa. Vihreät sanovat, että se ei ole mitään. — No, kun katsoo teidän edellisen hallituksen toimia, niin voimme ymmärtää. Siellä ei taloudesta ymmärretty yhtään mitään. — Tämä kaikki oli siis puhdasta vientituloa. Kysyn jälleen vihreiltä: Onko meillä varaa lopettaa tällainen ala? Mistä hankitaan korvaavat vientitulot? Runoilla kenties, kaunopuheilla vai tofun kasvatuksella? Mistä rahat? Jos me menetämme nämä tulot, niin jokainen ymmärtää, että kyseessä on merkittävä lovi valtion budjettiin. Onko meillä tosiaan varaa tällaiseen? Mielestäni ei ole.

Arvoisa puhemies! Olen täysin vakuuttunut siitä, että suomalainen tarhaaja hoitaa turkiseläimiään täysin moitteettomasti. Tästä kertoo jo se, että suomalaisen turkiksen laatu on parasta A-luokkaa ja maailmallakin hyvin tunnettua. Turkistarhaajat tietävät kyllä sen, että hyvä kohtelu eläimille johtaa hyvälaatuiseen turkikseen.

En näe turkistarhauksen kieltämistä missään olosuhteissa järkevänä. Päinvastoin. Se on elinkeinon tuhoamista, se on ajattelemattomuutta. Siellä tekevät normaalit suomalaiset perheet elantoaan, ja te olette valmiit tuhoamaan tämän. Käsittämätöntä kansanedustajilta. Voi hyvänen aika. Meillä on olemassa jo sertifiointijärjestelmät. Ilman sertifikaattia ei käytännössä voi myydä turkiksia. Totta kai me voimme mielestämme yhdessä ammatinharjoittajien kanssa ja ammattilaisten kanssa entisestään parantaa tätä sertifiointia, jos tarvetta ilmenee.

Lopuksi totean: Arvostetaan, hyvät kansanedustajat, sitä, että joku tekee veroeuroja. Arvostetaan sitä, että perinteinen, satavuotias perinteinen elinkeino säilyy Suomessa. Annetaan ihmisten tehdä sen vapauden turvin, minkä meidän perustuslakimme antaa, elinkeinovapauden, sitä, mitä kukin haluaa. Korostan tätä: arvostetaan perinteistä suomalaista elinkeinoa ja lopetetaan tällaisten vastuuttomien aloitteiden väsäminen. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.48 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! ”Se, että eläimiä pidetään muodin takia turkistarhauksen olosuhteissa, on sivistyneessä yhteiskunnassa täysin tuomittavaa.” Näin sanottiin 24 vuotta sitten Englannissa, kun siellä hallitus päätti kieltää turkistarhauksen. ”Tämän maan kansa ei hyväksy turkistarhausta”, perusteli yksi ministereistä kieltoa. Nyt Suomessa tilanne on sama, ihmiset eivät enää hyväksy turkistarhausta. Siksi nyt, yli 20 vuotta myöhemmin kuin Englannissa, olisi jo viimeinkin meidänkin aika todeta tämä itsestäänselvyys. Turkistarhaus on eläinrääkkäystä. Turkistarhaus perustuu eläinten hyväksikäyttöön, ja on selvää, että aika on ajanut turkistarhauksen ohi jo aikoja sitten. Nyt meillä on mahdollisuus kieltää turkistarhaus myös Suomessa. Enemmistö kansanedustajista sanoi ennen vaaleja, että kannattaa kieltoa — enemmistö, 110 kansanedustajaa. Nyt on mahdollisuus tehdä se ainoa oikea teko ja tukea tätä kansalaisaloitetta.

Arvoisa puhemies! Suurin syy kieltää turkistarhaus on eläinten oikeudet. Turkistarhaus on yksinkertaisesti väärin. Turkistarhaus on eläinten tehotuotantoa, jossa eläimiä pidetään minimaalisissa verkkopohjaisissa häkeissä, joissa ne eivät voi voida hyvin. Niiden elämä on kärsimystä. Se on virikkeetöntä, ja niiden lajityypillisten käyttäytymistarpeiden toteuttaminen on estetty. Tämä aiheuttaa eläimelle vakavia hyvinvointiongelmia ja kärsimystä.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Siksi ei olekaan mikään ihme, mutta toivottavasti on täällä hyvä peruste, että Suomen Eläinlääkäriliitto katsoo, että turkiseläinten häkkikasvatus tulisi Suomessa kieltää.

Tämä kansalaisaloite tavoittelee täysin samaa, mitä vasemmistoliitto on jo pitkään tavoitellut: oikeudenmukaista siirtymää turkistarhattomaan Suomeen, mikä toteutetaan laa-
timalla kansallinen suunnitelma, johon sisältyy siirtymäaika ja johon sisältyy luopumistu-
kijärjestelmä alan harjoittamisesta luopuville.

Euroopassa Suomi on nyt jäänyt kummajaiseksi, kun iso osa entisistä turkistarhausmais-
ta on jo kieltänyt turkistarhauksen. Nykyään turkistarhaus onkin Suomelle suoraan sanot-
tuna mainehaitta. On aivan turha mennä esiintymään eläinten hyvinvoinnista välittävänä
maana niin kauan kun turkistarhaus on täällä laillista. Eurooppalaisessa viitekehyksessä
Suomi onkin jäänyt osaksi yhä hupenevaa turkistarhauksen sallivien maiden joukkoa, jo-
hon globaalisti kuuluvat maat, kuten Venäjä ja Kiina.

Arvoisa puhemies! Sitten tämä taloudellinen puoli: Turkistarhaus tulee eläinten lisäksi
liian kalliiksi veronmaksajille. On täysin kestäväntöntä, että tällä hetkellä hallitus keino-
koisesti tekohengittää tappiollista alaa, tänäkin vuonna yli 50 miljoonan euron korvauksil-
la. [Välihuutoja keskeltä ja oikealta] — Korvauksilla. — Se on poliittinen päätös, että tämä
tilanne jatkuu ja näitä korvauksia tulee maksettavaksi. Nyt on uusi syksy tulossa, [Hälinää
— Puhemies koputtaa] ja mikään ei sano, että näitä korvauksia ei tulisi jatkossakin mak-
settavaksi. Se on poliittinen päätös. Samaan aikaan turkisalan taloudellinen merkitys on
Suomelle nykyään hyvin vähäinen. Hallitus perustelee ”vaikealla taloustilanteella” sitä,
että leikataan pienituloisilta, leikataan opiskelijoilta, leikataan sotesta ja niin edelleen, mut-
ta samaan aikaan ei tunnu olevan mikään ongelma, että valtio syyttää rahaa turkistarhauk-
seen. Ja olen aivan varma, että moni hallituspuolueiden kansanedustajista ei myöskään
pidä tätä tarkoituksenmukaisena.

No, yhtenä lisäargumenttina turkistarhausta vastaan on tautiturvallisuus. On aivan sel-
vää, että tällainen hyvin intensiivinen, tiivis eläinten tehotuotanto on otollinen alusta virus-
ten lisääntymiselle, leviämiselle ja muuntumiselle. Suomenkin turkistarhoilla on todettu
sekä lintuinfluenssatartuntoja että virusmuunnoksia, ja sen takia myös viranomaiset ovat
tästä varoitelleet. Esimerkiksi Ruokavirasto on nostanut esille, että seuraava pandemia
saattaa kehittyä turkiseläinpopulaatioissa muuntuneen influenssaviruksen myötä.

Arvoisa puhemies! Näistä syistä turkistarhaus on menettänyt yhteiskunnallisen hyväk-
syttävyyden. Selvä enemmistö suomalaisista vastustaa turkistarhausta. Kuvaavaa on myös
se, että tämä kansalaisaloite keräsi allekirjoituksia määräaikaan mennessä yli satatuhatta
nimeä eli tuplasti sen, mitä aloitteen käsittelemiseksi eduskunnassa vaaditaan. Myös minä
haluan kiittää kaikkia aloitteen allekirjoittajia ja näitä tekijöitä. Minusta tätä aloitetta voi
kannattaa myös siitä näkökulmasta, että kiello olisi myös tarhaajille lopulta parempi vaih-
toehto kuin alan hallitsematon alasajo, kuten nyt tähän asti on ollut. On paljon järkeväm-
pää maksaa luopumistukea kuin näitä loputtomia korona- ja lintuinfluenssakorvauksia. Tä-
män tukijärjestelmän avulla me voimme myös luoda tarhaajille reilun siirtymän pois tur-
kistarhauksesta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi toivon, että tämä kansalaisaloite saa eduskunnan enemmis-
tön tuen. Siksi en nyt halua tässä haukkua hallitusta, vaan haluan toivottaa voimia kaikille
niille hallituspuolueiden kansanedustajille, jotka näkevät, että turkistarhaus kuuluu histo-
riaan. Tämä hallituskausi ei ole ollut helppo, mutta juuri tässä asiassa te voitte tehdä oi-
kein. Minä tulen kiittämään ja kannustamaan jokaista, joka tätä kansalaisaloitetta tukee.
Nyt on oikea aika siihen, että Suomi kantaa vastuuta niin eläinten oikeuksista, veronmak-

sajien rahojen tarkoituksenmukaisesta käytöstä kuin myös ihmisten turvallisuudesta ja kieltää turkistarhauksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, ja edustaja Kurvisen ennalta varatun puheenvuoron jälkeen voimme käydä debattia sen aikaa kun sen jälkeen on vielä aikaa tämän asian käsittelyyn tässä yhteydessä. — Olkaa hyvä, edustaja Kurvinen.

17.56 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Näin kuumassa ja tunteita herättävässä asiassa torstai-iltana minun olisi ollut helppo jättää tämä puheenvuoro käyttämättä. Olisin voinut vedota eduskuntaryhmän puheenjohtajan kiireisiin. Olisin voinut sanoa, että keskustelun aikana oli puhelu entiseltä ministerikollegalta Euroopasta tai jotain vastaavaa. Mutta koen, että kuultuani nämä aiemmat puheenvuorot, on erityisen tärkeää, että käytän tämän puheenvuoron ja tuon hieman tasapainoisempaa näkökulmaa tähän keskusteluun.

Puhemies! Alkuun haluan heti selvytyden vuoksi todeta, että en käytä tätä puheenvuoroa keskustan ryhmyrjän ominaisuudessa. Meidän eduskuntaryhmässämme tämä turkistarhaus koskeva aloite on puolueen pitkäaikaisten perinteiden mukaisesti niin sanottu omantunnonvapauden asia. Käytän tämän puheenvuoron henkilökohtaisesti ja ennen kaikkea koti-seutuni edustajana, Vaasan vaalipiirin kansanedustajana.

Turkisala on erittäin alueellisesti keskittynyt elinkeino. Sitä harjoitetaan nykyään lähinnä Vaasan vaalipiirin alueella ja sielläkin nykyään melko maantieteellisesti rajallisella alueella: Keski-Pohjanmaalla, Pohjanmaan rannikkoseudulla sekä Etelä-Pohjanmaan maakunnan pohjoisosissa, kuten kotikaupungissani Kauhavalla ja Kauhavan naapurikunnissa. Kuten on tullut esille, Suomessa on tällä hetkellä noin 400 turkistilaa, jotka siis lähes kaikki sijaitsevat tällä varsin pienellä maantieteellisellä alueella. Turkistarhaus työllistää haastavassa tilanteessa olevissa muuttotappiokunnissa ihmisiä. Turkisala on erityisen vahvaa maakuntien reuna-alueiden kunnissa, joissa on vähän yksityisen sektorin teollisia tai palvelujen työpaikkoja — korkeakouluja tai tunnin ratikoita siellä ei ole ollenkaan.

Turkisala on vuosikymmeniä tuonut satoja miljoonia vientituloja näille vähäväkisille alueille. Turkisala on tyypillisesti perheyrittäjyyttä, maaseudun elinkeino sukupolvelta toiselle. Turkisala on aina ollut täysin markkinaehtoinen ala, kansainvälisen kaupan ja globaalin talouden mukana elävää bisnestä. Elinkeino kiellon kannattajat vetoavat toistuvasti siihen, miten mitätön ja vähämerkityksellinen ala on nykyään. No käydään läpi vähän numeroita. Kaikkien niiden korona- ja lintuinfluenssavaikeuksienkin jälkeen — vuonna 2023, huonona vuotena — turkisala tuotti noin 352 miljoonaa euroa turkishuutokaupan tuloa. Veroja turkisala maksoi huonona vuonna noin 39 miljoonaa euroa.

Suomen turkistarhaus on maailman huippua. Uskallan sanoa, että missään päin muualla maailmassa ei kohdella turkiseläimiä niin hyvin kuin Suomessa kohdellaan. Missään muualla tarhoihin ei sovelleta niin kovia lain määräyksiä tai tiukkoja sertifikaatteja. Tiedän, että osalle täällä salissa on vaikeaa tai mahdotonta myöntää se kylmä tosiasia, että maailmassa on kysyntää luonnonturkikselle. Mikäli Suomi lopettaa tuotantonsa, tarhaus tulee jatkumaan Euroopan ulkopuolella huomattavasti eläinten kannalta huonommissa olosuhteissa. Jos turkistuohtanto kielletään, kyse on satoja vuosia vanhan laillisen elinkeinotoiminnan lopettamisesta — elinkeinotoiminnan, jota on harjoitettu sukupolvia. On vaikea, puhemies, pohtia, onko Suomessa vanhempaa yritystoimintaa kuin eläinten turkkien käyttäminen vaatteiksi. [Pia Lohikoski: Tarhattiinko ne silloin?]

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Herra puhemies! Maltillisten faktojen läpikäynnin lisäksi käytän tämän puheenvuoron, sillä haluan puolustaa yhtä viime vuosien pahinta sijaiskärsijää ja syntipukin rooliin joutunutta ihmisryhmää. Julkisessa keskustelussa ja niin sanotuissa edistyneissä piireissä ei varmaan ole syrjitty ketään suomalaista ryhmää niin kovasti kuin pohjalaisia turkistarhaajia viime vuosina. [Mauri Peltokangas: Juuri näin!] Kun yhteiskunta ja ihmisten arvot ovat muuttuneet ja eläimistä halutaan perustellusti huolehtia paremmin kuin ennen, on ollut helppo laittaa häpeäpaaluun ja jalkapuuhan pieni ja alueellisesti rajattu joukko — kyse on vielä maalaisista, hyvänen aika — turkistarhaajat ja heidän perheensä. Sen sijaan, että olisi mietitty koko yhteiskuntaa koskevia vaikeita reformeja, on päätetty demonisoida yksi yrittäjien joukko vieläpä ”synkällä, pahalla Pohjanmaalla”.

Viimeisen 25 vuoden aikana turkistarhat ovat olleet ekoterrorismin ja kiusaamisen kohteina. Eläimiä on turkistarhauskuissa päästetty luontoon, jossa ne ovat esimerkiksi tappaaneet luonnonvaraisia lintuja. [Mauri Peltokangas: Järkyttävää!] Ihmisten pihoissa ovat hiippailleet salakuvaajat, ja jopa turkishuutokaupan busseja on poltettu juuri tämän kiellon kannattajien toimesta.

Haluankin kysyä: onko mitään muuta yritystoimintaa vastaan Suomessa harjoitettu tällaista rikollista vainoa kuin turkisalaa kohtaan viimeisen parinkymmenen vuoden aikana? Voin kertoa teille, arvoisat kollegat, että 1990-luvulla Pohjanmaalla lapset pelkäsivät niin sanottujen eläinaktivistien iskujen takia — sellaista perusturvallisuuden heikkenemistä se aiheutti. Puhemies, tiedätkö, mistä se johtui? Tai tiedätkö, mistä minä tiedän tämän, että näin oli? Siksi, että minä olin lapsi silloin siellä 90-luvun Pohjanmaalla, kun tämä ekoterrorismi alkoi.

Herra puhemies! Mikäli eduskunta kuitenkin haluaisi lopulta kieltää alan, haluan huomauttaa kiellon käytännön vaikutuksista ja hintalapusta. Suomen perustuslain 15 § takaa jokaiselle omaisuudensuojan. [Oikealta: Kyllä!] Omaisuuden pakkolunastuksessa tulee suorittaa täysi korvaus. Perustuslain 18 §:n mukaan Suomessa vallitsee elinkeinovapaus. [Oikealta: Kyllä!] Myös Euroopan ihmisoikeussopimus takaa omaisuuden ja elinkeinon suojan kaikille. [Mauri Peltokangas: Erinomaista!] Vaikka se saattaa joitakuita harmittaa, perus- ja ihmisoikeudet kuuluvat Suomessa myös turkistarhaajille. [Mauri Peltokangas: Oikeusvaltioperiaate!] Korona-aika osoitti, että elinkeinotoiminnan kieltämisestä ja yritystoiminnan rajoittamisesta kielloilla seuraa valtion ankara korvausvelvollisuus. Haluan huomauttaa, että Suomi on edelleen oikeusvaltio, jossa elinkeinoa ei voi kieltää ilman korvauksia, [Pia Lohikoski: Ei sellaista ole ehdotettukaan!] ei vaikka kuinka some pöyristyisi.

Jos turkistuotanto kielletään, asiasta on säädettävä lailla siirtymäaikoineen, ja kaikki elinkeinotoiminnan alasajon kustannukset [Jenni Pitkon välihuuto] pitää täysimääräisesti korvata yrityksille. Turkistuotannon alasajon hintalappu lienee noin miljardi euroa, varovaisestikin arvioiden satoja miljoonia. [Jenna Simula: Pikkuraha!] Vihreät kansanedustajat ovat esittäneet, että mahdollisimman lyhyt siirtymäaika pitäisi olla turkisalan kiellolle. Haluan huomauttaa, että mitä lyhyempi tämä siirtymäaika on, [Puhemies koputtaa] sitä isommat korvaukset tulevat maksettavaksi. Tämä johtuu omaisuudensuojan, elinkeinovapauden ja perusoikeuksien tulkinnasta. — Puhemies! Jatkan vielä tätä. Käytän puheoikeutani poikkeuksellisesti hieman pidempään. [Jenna Simulan välihuuto] Minusta on... [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen, meillä on nyt tämä rajattu käsitellyä, joten toivon, että pysytte aikataulussa, koska selvästi on...

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Joo, ja pysyn asiassa. [Mai Kivelä: Seitsemän ja puoli minuuttia!] — Minusta on perusteltua kysyä, onko jatkuvasti velkaantuvalla ja talousvaikeuksien kanssa kamppailevalla Suomella varaa maksaa miljardi julkisia varoja 400 yrityksen lopettamisesta. Otan esille myös sen, että elinkeinon kieltäminen olisi äärimmäisen epäilemättä muutamalle kunnalle ja pohjalaismaakunnille. [Jenna Simulan välihuuto] Se veisi satoja miljoonia euroja muutamman kunnan aluetaloudesta. Kielto veisi työt jopa tuhansilta ihmisiltä. Korostan, että kyse ei ole vain turkistarhoilla työskentelevistä vaan myös kuljetuksessa, rakentamisessa, hotelli- ja ravintola-alalla ja muissa palveluissa työskentelevistä ihmisistä. Kyse on alueesta, jolla on jo nyt paljon kehityshaasteita. Kysynkin nyt tältä salilta: Haluatteko te luoda alueellisen taloudellisen kriisin Pohjanmaalle? [Puhemies koputtaa] Haluatteko, että joudumme tekemään Itä-Suomen tukiohjelman lisäksi myös Pohjanmaan tukiohjelman?

Puhemies! Lopuksi: En kiistä, etteikö turkistarhauksessa olisi kehitettävää tai parannettavaa. Turkisalalla on koko ajan parannettava eläinten elinoloja ja hyödynnettävä viimeisin tieteellinen tieto ja parhaat käytännöt. Siihen tarjoaa mahdollisuuden minun viime vaalikaudella eduskunnassa läpi viemäni eläinten hyvinvointilaki, joka on todella moderni ja hyvä eläinsuojelua koskeva lainsäädäntö. Toivon, että sen nojalla annetaan pian niin sanottu turkisasetus, jossa tarkemmin säädetään siitä, miten piirretään tiekartta entistä paremmille eläinten oloille tarhalla. [Puhemies koputtaa] Turkisalan jatkon edellytys on entistä laadukkaampi ja vastuullisempi toiminta. [Jenna Simulan välihuuto]

Arvelen, puhemies, että jos eduskunta hyväksyy tämän turkistarhauksen kieltoa koskevan kansalaisaloitteen, niin me saamme vastaavia aloitteita sitten lihantuotannon ja lihan syömisestä kieltämiseksi. Törmäsin tässä pari viikkoa sitten Instagramissa sellaiseen meemikuvaan, jossa todettiin, [Puhemies koputtaa] että ihminen ei tarvitse broilerinlihaa mihinkään. Samoilla argumenteillaahan on vastustettu turkisalaa hyvin, hyvin pitkään. Haluan nostaa myös esille turkisalan [Puhemies koputtaa] roolin kiertotaloudessa. Turkiseläimet syövät muuten jätteeksi päätyviä teurastamojen sivuvirtoja. Luonnonturkis on ekologinen, ikuinen tuote. Siihen ei käytetä myrkkyyä ja kemikaaleja. Se ei ole mitään muovista pika-muotia.

Puhemies! Vihreät ja punavihreät kansanedustajat ovat täällä sanoneet, että ala ei ole kannattava, ei ole markkinoita. Toivon, että annetaan markkinatalouden ratkaista tämä asia. Näillä sanoilla toivon, että eduskunta hylkää tämän kansalaisaloitteen. [Mauri Peltokangas: Vaikka vähän oli pitkä, niin oli hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä on itse asiassa muutama minuutti tähän aikaa varattuna, mutta koska selvästikin on tarve pieneen debattiin, niin käymme sen nyt. Mutta se ei ole kovin pitkä. — Ja sen aloittaa edustaja Kivelä.

18.06 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olisi paljon, mihin voisi tarttua, mutta tartun nyt tähän yhteen ehkä yleisimpään vasta-argumenttiin, joka on se, että jos Suomessa tarhaus kielletään, niin sitten tämä tuotanto siirtyy Kiinaan. Mutta tähän ei pidä paikkaansa. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Olen itse henkilökohtaisesti keskustellut Kiinassa toimivien ihmisten kanssa, jotka ovat kertoneet, että paras tapa vaikuttaa turkistarhaukseen Kiinassa on kieltää se Euroopassa, koska siellä katsotaan tätä statusta suhteessa siihen, että jos turkistuotteet Euroopassa kielletään, niin se myös tätä houkuttelevuutta vähentää Kiinassa.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Ja toinen on sitten se, että jos katsotaan ihan näitä tilastoja, kuten tässä aloitteessakin tuodaan esille, niin viimeisen kymmenen vuoden aikana sekä minkkien että kettujen tarhaus Kiinassa on vähentynyt hyvin voimakkaasti, vaikka samaan aikaan Euroopassa on ollut tämä yleinen trendi, jossa turkistarhausta on kielletty monissa suurissa tuottajamaissa. [Puhemies koputtaa] Eli tämä väite ei pidä paikkaansa.

Ja toisekseen perustuslakivaliokunta on todennut, että [Puhemies: Aika!] eduskunnalla on oikeus kieltää turkistarhaus niin halutessaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.08 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vastata pariin mielestäni harhaanjohtavaan väitteeseen, mitä täällä ollaan kuultu:

Ensinnäkin tämä aloitehan nimenomaan esittää hallittua alasajoa, ja sitä täällä on laajasti kannatettu. Eli yrittäjille annetaan korvaus menetetystä elinkeinosta ja tarjotaan uutta tilalle.

Haluan myös huomioda, että perustuslakivaliokunta on itse asiassa vuonna 2013 linjannut, että turkistarhaus voidaan kieltää Suomessa lainsäädännöllä perustuslain sitä estämättä. Valiokunta toteaa sanasta sanaan näin: ”Perustuslaista ei valiokunnan mielestä sinänsä johdu estettä kieltää turkistarhausta, jos eduskunnan enemmistö pitäisi sitä luonteeltaan epäeettisenä toimintana ja ehdotus muutoin täyttäisi perustuslain vaatimukset. Tältä kannalta huomionarvoista on, että eräissä Euroopan maissa parlamentti on päättänyt kieltää turkistarhauksen tai rajoittamaan sitä olennaisesti.” Eli vaikka me kaikki täällä kunnioitamme omaisuudensuojaa ja elinkeinonvapautta, ne eivät tule esteeksi kieltää turkistarhausta Suomessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

18.09 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse en ala ketään neuvomaan enkä kiistelemään, vaan totean vain, että tällä hallituksella on ohjelmassaan maininta, jossa se pitää alkutuotantoa ja turkistarhausta tärkeänä ja pyrkii alan kanssa yhdessä sitten näitä laatuja järjestelmiä kehittämään.

Sen verran, arvoisa puhemies, kuitenkin otan esille tämän perustuslakivaliokunnan lausunnon 18/2013, että ei kannata yhtä lausetta ottaa täältä, koska se antaa väärän kuvan. Kyllä meillä kuitenkin, kuten täällä jo on tullut esille, on omaisuudensuoja ja elinkeinon harjoittamisen vapaus, ja jos elinkeino lakkautetaan, niin kyllä siinä väistämättä seuraa aika merkittävät tukitoimenpiteet, [Jenni Pitkon välihuuto] sillä kenenkään omaisuutta ei voida ottaa haltuun.

Arvoisa puhemies! Jos itse luen täältä jonkun mieleisen kohdan jollekin toiselle kansanedustajalle, niin perustuslakivaliokunta totesi, että ”valiokunta katsoo, että oikeasuhtaisuusvaatimuksen kannalta kieltoa perustellumpaa olisi pyrkiä asettamaan turkistarhaukselle [Puhemies koputtaa] nykyistä pitemmälle meneviä eläinten oloihin liittyviä sisällöllisiä vaatimuksia”.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

18.10 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotkut suomalaiset ovat parhaimmillaan, kun ovat omaa etuaan vastaan. Tässäpä taas yksi malliesimerkki tästä. Verovarojen ansiosta ihanilla, kivoilla, humaaneilla vasemmistonuorilla on varaa maa-työaikana viherterroristiliikkeen tilaisuudessa Mannerheimintielle sen sijaan, että tekisivät jotain oikeasti hyödyllistä yhteiskunnan eteen. Suomen budjettialijäämä on jo nyt noin 12 miljardia, ja tässä jälleen halutaan lisätä budjettialijäämää, jopa puolellatoista miljardilla. Onko meillä jälleen kerran varaa ampua itseämme jalkaan? Ei ole.

Tällä kansalaisaloitteella ei ole mitään tekemistä eläinten hyvinvoinnin kanssa — korostan: ei mitään. Tuotanto siirtyisi kolmansiin maihin, missä eläinten hyvinvoinnista ei välitetä pätkääkään. [Mauri Peltokangas: Juuri näin!] Nyt onkin siis aika keskittyä siihen, että kehitämme alan eläinten hyvinvointia pitkäjännitteisesti yhdessä tuottajien kanssa ja lopetamme jatkuvan lopettamisesta ja alasajosta puhumisen. Tällöin tuottajilla on näkymä kehittää alaa ja eläinten hyvinvointia tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, Piritta.

18.11 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! On hienoa nähdä, että asia herättää tunteita, ja niin se on herättänyt minussakin varmaan useampaankin kertaan. Kuulun itse siihen porukkaan, joka on aiemmin ajatellut niin — ja ajattelen edelleenkin — että tämä ala on ala, joka hiipuu kyllä ajan kanssa. Mutta koska on ihan selvää, että kansalaisten mielipide ja eettinen näkökulma on tullut niin vahvaksi, niin kyllä minunkin oma ajatteluni on kääntynyt siihen, että jotakin meidän on tehtävä sen eteen, että ne tällä hetkellä olevat tuottajat löytävät näkymän joltakin muulta alalta. Ja nyt ajattelenkin, että kun EU-tasolla on tulossa lainsäädäntöä, joka lisää minkit tänne haitallisten lajien listalle, niin voitaisiinko me ajatella, että sen hyväksyminen olisi yksi keino nopeuttaa sitä alasajoa ja tehdä se jotenkin järkevällä tavalla. Löytyykö tälle minkäänlaista tukea, [Puhemies koputtaa] voisimmeko me edetä näin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

18.12 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidän hyvin moitittavana menettelynä tavallaan tällaista kansan kiihottamista, jolla tuodaan somen kautta valtava kohina ja väitetään sen olevan koko Suomen mielipide, ja sitten tuodaan tänne aloite, että tämä tai tuo elinkeino on lakkautettava. Suomen turkistuotanto täyttää kaikki ne kriteerit, joita kansainvälisesti vaaditaan. Se on elinkeino siinä missä muutkin. Se on yrittäjien työtä ja sitten ennen kaikkea omaisuudensuojan piirissä tapahtuvaa laillista toimintaa.

Jos me tällä keinoin lähdemme demonisoimaan toisten ammatteja ja sitten julistamme itsemme tässä korkeimman tiedon haltijaksi, lähestymme sitä yhteiskuntaa, mitä ilmeisesti vihervasemmistossa kovin paljon halutaan tapahtuvan, että yksi porukka määrää ja muut sitten vikisevät tullessaan ja maksavat laskut. [Mauri Peltokangas: Juuri näin!] Ei tämä yhteiskunta nyt ihan niin mene. Katsokaapa vaikka Suomen taloutta yleensäkin ja yleensä Suomen toimintaa: olemme maailman mittapuussa varmasti mallitoimijoita. Jos te välttämättä haluatte toimia siinä korkeimman puhtauden vaalijana, niin koettakaa nyt, hyvät ihmiset, teidän johtamanne muovin poltto ja jätteen poltto Euroopasta lopettaa. [Puhemies koputtaa] Kysykää vaikka niiltä rannikon ihmisiltä, jotka tuolla valtavassa hajussa elävät ja

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

niitä valtavia myrkkyjä joutuvat nielemään. [Puhemies koputtaa] Jos te haluatte puhdasta paitaa pitää, [Puhemies: Aika!] niin kokeilkaa tätä kautta. Paras lopputulos saavutetaan, kun aloitetaan sen puhtaan maailman teko omasta itsestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Norrback.

18.14 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan ensin kiittää edustaja Kurvista. Minun mielestäni oma sanomani on melkein sitä samaa, mutta haluan nostaa pari asiaa.

Tässä on kuultu aika lailla tunteisiin vetoavia puheenvuoroja, ja minun mielestäni se on sallittuakin, ja sitten on lukuja suuntaan ja toiseen laitettu. Jos laitetaan lukuja, niin minun mielestäni täytyy laittaa se kokonaisuus. [Mauri Peltokangas: Kyllä!] Ja sitten jos puhutaan tuista, niin puhutaan tuista, ja jos puhutaan korvauksista, niin ne ovat korvauksia. Jos joku korvaa jotain, se ei ole tukea. Sillä tavalla ei tueta mitään alaa. Minulle on kuitenkin omaisuudensuojan, yrittäjän vapauden ja ihmisten itsemääräämisoikeuden kannalta erittäin keskeistä, että meillä on yrittämisen vapaus Suomessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Östman.

18.15 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kansalaisaloite on voimassa olevan hallitusohjelman vastainen, eikä sitä pidä hyväksyä. Hallitusohjelmassa nimittäin todetaan, että ”hallitus tunnistaa suomalaisen alkutuotannon, kuten eläintilojen, porotalouden, turkis- ja puutarha-alan sekä taimituotannon tärkeyden ja erityishaasteet”.

Tässä debatissa on esitetty väitteitä, että selvä enemmistö kannattaa turkiseläinten kieltämistä. Vuosina 2009—2024 FIFURin tilaamissa väestötutkimuksissa on ollut samanmuotoinen pääkysymys, ja turkiseläinkasvatuksen kannatus on vaihdellut 39 prosentista 65 prosenttiin, eli pääsääntöisesti väestön tuki on pysynyt siinä 50 prosentin tuntumassa.

Turkiseläinkeinolle ei ole syydetty rahaa, vaan se on tuonut rahaa Suomelle ja Suomen valtiolle. Nyt on maksettu korvauksia siitä syystä, että viranomaiset ovat tehneet päätöksen eläinten lopetuksista ja yrittäjä on kärsinyt taloudellisia [Puhemies koputtaa] vahinkoja tästä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ikävä kyllä olemme jo ylittäneet sen ajan, mikä tähän keskusteluun oli varattu, ja joudumme tässä vaiheessa asian käsittelyn keskeyttämään. Asian käsittelyä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.16.

Keskustelua jatkettiin kello 19.18.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

No niin, ja sieltä löytyi sitten, joilta on jäänyt vielä puhumatta. Siellä on ensimmäisenä edustaja Ingo. — Olkaa hyvä.

19.19 Christoffer Ingo r: Värderade talman! Jag kommer att prata svenska och använda möjligheten till tolk.

Land ska med lag byggas, sade man redan i Upplandslagen, som också berörde Finland. Året var 1296. Sedan dess har dekret, lagar, förordningar och direktiv styrt hur finländare och finländska företagare förhåller sig i samhället. Här uppstår grunden till de 450 000 företag som i Finland på daglig basis bidrar till vår välfärd via arbetsplatser och ibland till och med till lite export.

Under förutsättning att man följer de av riksdagen stiftade lagarna råder näringsfrihet i Finland. På samma sätt råder yttrandefrihet, rörelsefrihet. Vi talar om de mest fundamentala element som vi har, vår grundlag.

Jag har svårt att tro att de som vill begränsa näringsfriheten vore redo att begränsa andra grundlagsstipulerade rättigheter. Näringsfriheten jämförs med kulturella rättigheter och rätten till eget språk. Jag kan bara beklaga att vi behöver föra en diskussion där man ifrågasätter en näring som genom åren har dragit in miljarder till Finland. Senast förra veckan såldes skinn i Vanda för ett värde av 105 miljoner euro. Det är pengar som Ab Finland Oy behöver, och vi borde här i riksdagen vara tacksamma. Varenda en euro gick på export. I fjol var totalvärdet 350 miljoner euro och under högkonjunkturstider, som vi har hört här i salen i dag, rörde vi oss kring miljarder.

Som vi också har hört här i salen i dag är frågor om djurens välbefinnande, miljöpåverkan, hållbarhet och biosäkerhet högt på agendan. Så är det också för pälsproducenterna. Då jag förra veckan pratade med och mötte ett tiotal unga österbottniska pälsproducenter var deras budskap tydligt: De vill ha arbetsro och de vill lämnas ifred. Man är redo att fortsätta satsa på biosäkerhet, man är redo att satsa på djurens välbefinnande och utveckla de hållbara ekosystem runt produktion som man har byggt upp. Retoriken från vänsteroppositionen är inte bara kränkande, den är rent ut sagt elak. Den är grundlagsfientlig och ett hot mot demokratin. För det är nog inte bara jag som undrar: Vad kommer till näst? Jag tycker att den senaste diskussionen vi har haft här har stärkt det ännu mer.

Värderade talman! Jag är stolt över vår regering, som tydligt i regeringsprogrammet värderar lagligt företagande och respekterar landets grundlag. För såsom det är sagt, land ska med lag byggas, och det respekterar Finlands regering.

Slutligen vill jag påpeka att den som påstår att pälsnäringen har fått stora stödsummor far med alternativ sanning. Det enda stöd en pälsproducent i dag kan få är investeringsstöd för investeringar som stärker biosäkerheten. Då man pratar om de av staten utbetalade ersättningarna för avlivade pälsdjur är det inte frågan om stöd utan direkta skadeersättningar för av myndigheterna i förebyggande syfte avlivade djur. Dock är det så att ärendet kring hanteringen av fjolårets bekymmersamma fågelinfluensa visst skulle förtjäna en extra diskussion i den här salen, men en fråga om stöd är det inte.

Men då vi en gång pratar om stöd vill jag gärna fråga pälsmotståndarna varför man motsätter sig statligt stöd för investeringar som stärker djurens välbefinnande. Varför kan vi inte, likt andra produktionsgrenar, stöda investeringar som förbättrar pälsdjurens förhållanden? För mig framstår det som att man struntar i djuren och hellre fokuserar på producenten. Samma känsla har den unga producenten i Österbotten, känslan av att det är honom det är fel på. Är det den signalen vi vill sända till unga företagarfamiljer? Jag tror inte det, och,

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

värderade talman, jag vet att regeringen inte vill det. Därför vore det nu skäl att jord- och skogsbruksminister Essayah startar beredningen för att möjliggöra investeringar i stöd till landets pälsproducenter för djurens välbefinnande.

Arvoisa puhemies! Minäkin olen itse nuori tuottaja, yrittäjä ja eläinten omistaja. Minua loukkaa tällainen keskustelu, mitä tänään täällä käydään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan sitten käännöstä. — Ei ihan vielä edustaja Hänninen, ei, vaan nyt otetaan ensin käännös, ja sen jälkeen sitten edustaja Hänninen.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten mennään puhujalis-talle. Edustaja Hänninen.

19.30 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Turkistarhaus on laillinen elinkeino Suomessa. Suomessa on kuntia, joiden verotulot ovat riippuvaisia turkistarhauksesta. On myös perheitä, joiden toimeentulo on riippuvainen turkistarhauksesta. Suomessa turkiseläinten olosuhteet ovat varsin hyvät. Kuitenkin alan toimintaa ja ennen kaikkea eläinten hyvinvointia pitää kehittää vastuulliseksi. Turkisten kysyntä loppuu aikanaan. Siihen asti, kun kysyntää on, on myös maailmassa turkistarhausta, ja meidän tehtävämme on pitää huolta siitä, että eläinten hyvinvointia ja terveyttä edistetään ja valvotaan Suomessa. On siis parempi, että turkikset tuotetaan maissa, joissa eläinten hyvinvoinnista huolehditaan ja joissa valvonta toimii. Turkiseläinten hyvinvointia pitää kehittää ilman, että on tarvetta kieltää koko elinkeino. Se, että kyseessä on hiipuva ala, ei ole syy sitä kieltää. Vastuullista toimintaa on se, että tunnistetaan ja tunnustetaan riskit, jotka liittyvät ihmisillekin vaarallisiin eläintauteihin sekä siihen mahdollisuuteen, että turkistarhaus on pakko lopettaa joko yritystasolla tai kokonaisuudessaan. Sitä en toivo. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

19.32 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Turkistarhaus historiaan -kansalaisaloitetta käsitellään nyt täällä salissa. Turkistarhaus on ollut myös menneinä vuosina erittäin tärkeä elinkeino. Alan taloudellinen merkitys on vuosien mittaan kuitenkin hieman laskenut ja on laskemaan päin. Ihmisten suhtautuminen turkisten käyttöön on valtavan paljon myös muuttunut. Taloustutkimus teki vuonna 2023 turkistarhausta koskevan mielipidemittauksen, jonka mukaan 83 prosenttia suomalaisista vastustaa nykymuotoista turkistarhausta. Elikkä tästä 83 prosentista osa haluaa lopettaa sen kokonaan ja osa haluaa paremmat olosuhteet eläimille.

Mielestäni yksi syy turkistarhauksen vastustamiseen on se, että kun vuonna 2013 tässä salissa, jossa itsekin olin, käsiteltiin tätä samaa elinkeinoa, niin luvattiin, että virikkeet eläimille lisääntyvät, häkin kokoa kasvatetaan ja myös että eläimille, varsinkin ketuille, jotka seisovat rutilöiden päällä koko ikänsä, keksitään joku parempi, eläinystävällisempi mahdollisuus. Näitä uudistuksia ei kuitenkaan juurikaan ole tapahtunut, koska tarhayrittäjillä ei ole ollut taloudellisia mahdollisuuksia toteuttaa niitä. Välissä on ollut monta hallitusta,

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

mutta asian parannusehdotukset eivät ole saaneet sitten sitä kannatusta, että niistä olisi tullut tosia. Asia on junnannut paikallaan. Tarhaajat ovat yrittäneet sinnitellä, ja eläinten olosuhteet eivät oleellisesti ole kuitenkaan parantuneet. Tarhaajat ovat olleet vuosia taloudellisessa ahdingossa, vaikka ovat yrittäneet todella kovin. Väliin ovat mahtuneet myös esimerkiksi koronapandemia ja viimevuotinen lintuinfluenssaepidemia, jonka takia suuri määrä sairastuneita turkiseläimiä piti lopettaa. Kettutarhassa melkein 20-kiloinen kettu seisoo pienessä tilassa ritilöiden päällä koko elämänsä. Nyt on määrätty, että vettä saa useammin, ja ravinto on varmaan hyvää, mutta ne eivät tietystikään takaa tätä riittävän hyvinvoinnin tasoa.

Noin 21 maata Euroopassa on kieltänyt turkistarhauksen kokonaan. Lisäksi moni maa on lopettamassa tarhauksen siirtymäajalla. On nähtävissä, että Euroopan unionista voi tulla lähivuosina tarhauskielto, ja sehän nyt tässä hermostuttaa, koska eläimiä ei haluta enää nähdä mahdollisesti näissä ahtaissa häkeissä. Minua askarruttaa se, ettei edes keskustella, mihinkä varasuunnitelmaan suomalaisten tarhaajien auttamiseksi pitäisi ryhtyä, jos tarhauskielto kuitenkin tulee. Eihän EU:sta tiedä, sieltä voi yhtäkkiä tulla tällainen kielto, ja mitä sitten tapahtuu? Turkistarhaus työllisti 1 420 henkilöä vuonna 2023 ja on tärkeä toimiala varsinkin Pohjanmaalla, todella tärkeä. Ja monet sukupolvet ovat jo monena sukupolvena tietysti jatkaneet tätä turkistarhausta.

Nyt pitäisi miettiä, mitä tapahtuu, jos sieltä kuitenkin tulee se kielto. Poikkeuslupan saaminen EU:lta voisi olla yksi mahdollisuus silloin, mutta se on epävarmaa, onko se varma, että se saataisiin. Kuitenkin, niin kuin tässä ja perustuslaissa on todettu ja edustaja Peltokangas nosti vahvasti esille, tämä elinkeinovapaus on loukkaamaton. Ja se on vakava asia, jos sitä loukataan. Nämä ovat faktoja kaikki. Niinpä toivoisinkin, että keskusteltaisiin ilman suuria tunteenpurkauksia siitä, missä tilanteessa ollaan nyt, koska tietysti me haluamme, että tarhaajat selviytyvät. Ja siitä, miten se sitten tehdään, pitää keskustella. Tietysti eläinten hyvinvointi nousee koko ajan vahvemmaksi myös tuolla kansalaisten mielipiteissä, niin että tätä kombinaatiota pitää käsitellä fiksusti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

19.38 Janne Jukkola kok: Arvoisa rouva puhemies! Turkistarhauksesta on keskusteltu eduskunnassa laajasti, ja tähän mennessä on tehty lukuisia aloitteita, jotka ovat käsitelleet niin eläinten hyvinvointia kuin turkiselinkeinon turvaamista ja kehittämistä. Aiheesta on tärkeää puhua.

Tässä keskustelussa on syytä muistaa, että Suomen turkistarhaus on kansainvälisesti tunnistettua huippuluokkaa. Vuonna 2023 suomalainen Saga Furs välitti turkiksia 352 miljoonan euron arvosta huolimatta markkinahäiriöiden haasteista. Lisäksi turkistuotannon verokertymä oli viime vuonna 39 miljoonaa euroa, ja parhaimpina vuosina se on ollut jopa sata miljoonaa euroa.

Aiemmasta kansalaisaloitteesta perustuslakivaliokunta totesi selkeästi, että jos eduskunta päätyisi turkistarhauksen kieltämiseen, tulisi tämä toteuttaa tavalla, joka turvaa elinkeinonharjoittajien perusoikeudet, kuten elinkeinonvapauden ja omaisuudensuojan. Turkiselinkeinolla on pitkä perinne Suomessa, ja sen lopettaminen ilman asianmukaista siirtymäaikaa ja täysimääräistä korvausta maksaisi valtiolle arviolta miljardi — puolitoista miljardia euroa. Tätä kustannuserää ovat myös entiset hallitukset välttäneet.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloitteen tavoite on ristiriidassa perustuslaissa taatun omaisuudensuojan ja elinkeinonvapauden kanssa, ja elinkeinon alasajo toisi työttömyyttä erityisesti muuttotappioisille pohjalaismaakunnille. Naisvaltaisena alana turkistarhaus on tarjonnut työpaikkoja ja elinkeinoa sadoille perheille, joilla on leipä tässä kiinni. Tarhoja varten on otettu isot lainat, joilla ylläpidetään yritystä ja perheen pärjäämistä. Näillä perheillä on väliä meille pohjalaisille; he ovat merkittäviä työllistäjiä.

On myös tärkeä huomata, että toimiala on sitoutunut panostamaan alan tulevaisuutta turvaaviin investointeihin. Olen keskustellut toimialan järjestön johtohenkilöiden kanssa, ja heillä on kova halu kehittää toimintaa ja parantaa myös eläinten hyvinvointia. Tautiepidemioihin liittyviä riskejä on hallittu tehokkaasti, ja tuottajat ovat tehneet suuria toimia bioturvallisuuden parantamiseksi. Turkistarhoilla on varauduttu nopeasti reagoimaan, eivätkä turkiseläimet pääse kosketuksiin muihin eläimiin tai lintuihin. Tänä vuonna tilannetta on seurattu erityisen tarkasti, eikä uusia tartuntoja ole havaittu. Toimialalla on oltu läpinäkyviä ja toimittu valtion ohjeistusten mukaisesti.

On tärkeää pohtia elinkeinon alasajon seurauksia. Mihin suuntaan olemme menossa, jos tarkastelemme jokaisen tuotantoeläimen elinolojen lajityypillisyyttä? Se on periaatteessa aivan kannatettava ajatus, mutta tässä on pysyttävä realistisina. Suomessa tuotantoeläimillä on nyt jo hyvät oltavat, ja hyvinvoinnin eteen tehdään töitä ja kehitetään toimintaa jatkuvasti. Nyt ei ole vastuullista vaatia kieltoa työllisyyttä ja vientituloja tarjoavalle yritykselle. Turkistarhauksen tulevaisuuden ratkaisee markkinatalous. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari.

19.43 Teemu Kinnari kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat sekä muut istuntoa seuraavat! Suomalainen turkistarhaus on osa pitkää perinnettä ja merkittävä elinkeino monille alueille maaseudun Suomessa. Ala tarjoaa työtä ja toimeentuloa ihmisille sekä suoraan että välillisesti ja on osa maamme taloutta. Turkistarhaus on myös vientituotteena merkittävä, mikä tuo Suomeen vientituloja ulkomailta ja tukee myös paikallista taloudellista kasvua, ja kuten ollaan tässä kuultu monta kertaa, niin turkisan kaupan viennin arvo edellisenä vuonna oli se 352 miljoonaa, ja tunnuslukujen perusteella ala on edelleen kehittymässä.

Turkistarhausta on usein arvosteltu, mutta on tärkeää myös huomata, että Suomessa ala on tiukasti säänneltyä ja valvottua. Eläinten hyvinvointi on parantunut huomattavasti viime vuosikymmeninä, ja suomalaiset turkistarhaajat noudattavat Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön vaatimuksia. Suomalaiset turkistarhat ovatkin usein esimerkkejä muulle maailmalle siitä, miten eläinten oloja voidaan parantaa ja alaa kehittää eettisemmäksi.

On myös tärkeä tunnustaa, että turkistarhaus tarjoaa mahdollisuuksia hyödyntää maaseudun resursseja kestäväällä tavalla. Lisäksi kotimaisen tuotannon tekeminen on vaihtoehto, joka vähentää tarvetta tuottaa turkiksia maissa, joissa sääntely on löyhempää. Turkistarhaus on osa monimuotoista maatalouttamme, ja sen merkitys sekä työllisyyden että talouden kannalta on osassa Suomea keskeistä.

Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän hyvin, että keskustelu tästä aiheesta on toisinaan kiivasta, mutta meidän on tärkeää käydä sitä rakentavasti ja kunnioittaa myös niiden ihmisten työtä, jotka tätä elinkeinoa tekevät noudattaen samalla tiukkoja sääntöjä ja korkeita standardeja. Tätä työtä tekevät perheet ja perheyrietykset, ja ala toimii markkinaehtoisesti.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Nykyisessä hallitusohjelmassa on huomioitu turkisala seuraavilla sanoilla: ”Hallitus tunnistaa suomalaisen alkutuotannon, kuten eläintilojen, porotalouden, turkis- ja puutarha-alan sekä taimituotannon, tärkeyden ja erityishaasteet.” Sekä: ”Turkisan laatujärjestelmiä kehitetään yhdessä toimialan kanssa.” Eli: annetaan toimialan kehittyä ja edistetään edelleen eläinten hyvinvointia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

19.46 **Mikko Ollikainen r:** Ärade fru talman! Det har hållits många talturer i en fråga som delar den här salen. Argumentering har förts åt olika håll fram och tillbaka. För egen del tycker jag att till exempel ledamot Kurvinen och också just för en stund sedan ledamot Ingo höll väldigt uttömmande och bra talturer ur ett helhetsperspektiv, som jag ser det.

Vi för vår del har ett partidagsbeslut om att vi stöder pälsdjursnäringen och dess utveckling, och således stöder jag inte medborgarinitiativet. Pälsdjursnäringen är en laglig näring och jag ser det inte som hållbart, om vi vill föra samhället och näringslivet framåt, att förbjuda en laglig näring. Samtidigt skulle vi beröva hårt arbetande finländare och deras familjer deras levebröd om vi skulle förbjuda den här näringen.

Pälsdjursnäringen spelar en betydande roll i vår ekonomi och sysselsättning särskilt på landsbygden. Speciellt i Österbotten är pälsnäringen en tradition och den har en stor ekonomisk betydelse. Ett förbud mot pälsnäringen vore ett direkt bakslag för regionen och också landet. Speciellt i det ekonomiska läge som vi har just nu behöver vi sporra till företagande, att få intäkter till vårt land och samhälle, inte förbjuda laglig verksamhet. Och som sagt, farmarna behöver arbetsro, för de uppfyller lagens ramar som redan har satts för det här.

Arvoisa rouva puhemies! Huomaa hyvin, että tämä sali jakaantuu koskien tätä asiakokonaisuutta. Tässä on myös puhuttu jonkin verran luvuista. Itse nostan esiin, että turkiselinkeinon arvoketjun kokonaisverokertymä oli viime vuonna 39 miljoonaa euroa, mutta parhaimpina vuosina verokertymä Suomen valtiolle on ollut noin 100 miljoonaa euroa, ehkä enemmänkin. Toki myös kunnallisella puolella on tullut aika paljon rahaa, palaan sitten siihen vähän myöhemmin.

Suomen turkisteollisuudessa noudatetaan tiukkoja eläinten hyvinvointia ja ympäristönsuojelua koskevia sääntöjä ja standardeja. Suomen turkistalous ja -tarhaus on maailman huippua, jossa eläimet saavat korkealaatuista hoitoa ja huolenpitoa. Käytössä on myös sertifiointijärjestelmät — niin sen pitää ollakin — ja alaa tulee totta kai kehittää.

Itse olen kasvanut turkistalouden kanssa koko elämäni, voi sanoa. Vartuin kunnallisella asuntoalueella. Lähin naapuri oli turkistarhaaja, lähin tarha oli 250 metriä meiltä kotoa ja jäädyttämö 500 metrin päässä. Luokkakaverin isä oli kalastaja, ja siitä sitten tuli ruokaa eläimille. Elikkä turkistalous koskettaa montaa eri alaa, ja, kiitos verovarujen, alalta on kustannettu vuosikymmenten aikana osaltaan peruspalveluja kuntalaisille: kouluja, päiväkoteja, palvelukoteja ja niin edelleen. Myynti on ollut miljardeja vuosikymmenten aikana.

Meidän ei tule kieltää toimivaa ja laillista elinkeinoa, jonka vienti maailmalle on merkittävä. Huutokauppamyynti nyt syyskuussa kasvoi 30 prosenttia viimevuotiseen verrattuna. Meidän tehtävämme tässä salissa on osoittaa arvostusta maaseudun yrittäjille, jotka ovat yleensä perheyrittäjiä.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

En tue kansalaisaloitetta, ja tämä näkemys tukee myös puolueemme puoluekokouskantaa. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski poissa, edustaja Kangas poissa, edustaja Rintamäki poissa. — Edustaja Rasinkangas paikalla. Olkaa hyvä.

19.50 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Vaatimus turkistarhauksen kieltämisestä on pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmakirjausten vastainen, mihin myös me perussuomalaiset olemme sitoutuneet. Hallitus suhtautuu turkistarhaukseen myönteisesti ja pitää turkistuotantoa tärkeänä. Hallituspuolueet ovat myös ennen nykyistä hallitusohjelmaa suhtautuneet turkistarhaukseen pääosin myönteisesti. Ymmärrän hyvin, että asia herättää kansalaisissa erilaisia tunteuksia riippuen myös siitä, mistä päin asiaa tarkastellaan. Tuotantoeläinten asema yleisestikin herättää voimakkaita tunteita, ja yhteiskunnallinen keskustelu asiasta on ehkä vireämpää kuin koskaan aiemmin.

Kansalaisaloite turkistarhauksen kieltämisestä tuli ensimmäisen kerran eduskunnan käsiteltäväksi vuonna 2013. Ei kukaan halua aiheuttaa kärsimystä eläimille, ei tuotantoeläinkasvattajakaan. Turkiseläinkasvatus on tiukasti säädeltyä niin Suomessa kuin EU-tasolla, ja toimiala on mukana eläinten hyvinvointilainsäädännön kirjauksissa kansallisesti ja EU-tasolla. Suomessa on myös pitkälle valmistelussa uusi turkiseläinasetus, joka tuo vielä lisää parannuksia turkiseläinten hyvinvointiin ja kasvatukseen. Turkiseläinkasvattajilla itsellään on pyrkimys parantaa eläinten oloja ja he vastaavat siitä, että eläimiä kohdellaan ja hoidetaan hyvin säädösten mukaisesti.

Suomessa turkiseläinten rehuna käytetään muun muassa kalanperkuujätteitä ja roskakalaa, mikä on myös järkevää jätetaloutta. Sillä pystytään parantamaan myös vesistöjen fosforikuormaa. Vuosittain turkiseläinrehuksi pyydettyä roskakalaa poistaa Itämerestä noin 150 tonnia fosforia, mikä vastaa noin kuuden Helsingin Viikinmäen kokoisen jätevedenpuhdistamon vuotuista fosforikuormaa.

Turkiseläimestä hyödynnetään kaikki. Turkisnahat korvaavat keinotekoisia materiaaleja, eläinten rasvasta valmistetaan biodieseliä ja muut osat eläimestä palaavat tiloille toisten eläinlajien rehuksi. Vähemmän tunnettu turkiskasvattamisen hyöty on talteen kerättävä lanta, joka on tuotantoeläinlannoista ravinnerikkaita typen ja fosforin osalta. Kasvatettujen turkiseläinten määrä Suomessa on pysynyt samana tai jopa hieman kasvanut viimeisten 30 vuoden aikana. Samaan aikaan turkistilojen määrä on vähentynyt noin 70 prosentilla. Kasvattaminen on siis keskittynyt ja ammattimaistunut, mikä taas on mahdollistanut monen asian, esimerkiksi eläinten hoitomenetelmien, nopean kehittymisen.

Turkikset menevät Suomesta miltei kokonaan vientiin, mikä on myös tärkeää Suomen kansantalouden kannalta. Vuonna 2023 viennin arvo oli 303 miljoonaa euroa. Suomessa järjestetään maailman suurimpia turkishuutokauppoja. Pidemmällä aikavälillä, vuodesta 2010 alkaen, suomalaisen huutokauppayhtiön, Saga Furs Oy:n, välitysmyynti on ollut 5,5 miljardia euroa — siis 5,5 miljardia euroa — mikä on merkittävä vientikauppa Suomen kannalta.

Turkiseläinten kasvatus työllistää, ja se on alueellisesti tärkeä esimerkiksi koko Pohjanmaan alueella. Sertifioitujen eli valvottujen, säänneltyjen ja hyväksytyjen tilojen eläinten terveys, hyvinvointi ja kasvatusolosuhteet ovat kunnossa. Sertifioitujen tilojen toiminta on läpinäkyvää ja turkikset ovat myös jäljitettäviä. Turkiskaupan asiakkaat haluavat tänä päi-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

vänä myös varmistua, että heidän ostamansa turkikset kasvatetaan eettisesti. He käyvät myös tutustumassa turkistuottajien tiloihin ennen ostopäätöksentekoa.

Turkistuantaeläimen elinkaari on suhteellisen lyhyt, vain noin kuusi kuukautta. Kasvatettuna eläimenä se ei edes selviäsi luonnossa. Suomessa turkistuantanto on ammattilaisien hoidossa, ja siihen liittyy paljon myös eläinten hyvinvointia parantavaa teknologiaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

19.55 Helena Marttila sd: Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi haluan myös omalta osaltani kiittää aloitteen tekijöitä ja sen allekirjoittaneita siitä, että voimme tänään täällä keskustella turkistarhauksen kieltämisestä, ja olemmekin koko illan keskustelleet eläinten oikeuksista.

Tämä aloite keräsi ennätysajassa yli 100 000 kannatusilmoitusta, mikä on vahva viesti meille päättäjille. Aloitteen keskeinen vaatimus on luopua turkistarhauksesta nimenomaisesti siirtymäajalla sisältäen alasta luopuville tarhaajille annettavan tuen alan vaihtoon, ja tämä aloite on linjassa SDP:n puoluekokouksen hyväksymien tavoitteiden kanssa.

Turkistarhaus on vastoin meidän eläinsuojelulakiemme tarkoitusta ja henkeä. Ja kuten täällä on jo tänään todettu, myöskään perustuslakivaliokunta ei näe perustuslaillista estettä tarhauksen kieltämiselle, vaan valiokunnan lausunnon mukaan eläinten hyvinvoinnin edistäminen on riittävän painava syy alan kieltämiselle. Lausunnossa vuodelta 2013 todetaan: ”Perustuslaista ei valiokunnan mielestä sinänsä johdu estettä kieltää turkistarhausta, jos eduskunnan enemmistö pitäisi sitä luonteeltaan epäeettisenä toimintana ja ehdotus muutoin täyttäisi perustuslain vaatimukset.” Suomen lainsäädännössä ei sinänsä ole estettä tarhauksen kieltämiselle, ja olemmekin kieltäneet muidenkin eläinten, kuten esimerkiksi kissojen ja koirien, pitämisen häkissä. Täällä ei siis tarvitse keskustella siitä, onko turkistarhauksen kieltäminen perustuslain vastaista, vaan jokainen kansanedustaja voi ottaa kantaa siihen, pitääkö turkistarhausta eettisesti hyväksyttävänä elinkeinona, ja itse en pidä.

Keskustelua tarhauksesta ei voi typistää talouteen tai elinkeinovapauteen, sillä turkistarhauksella on merkittäviä vaikutuksia eläinten hyvinvointiin, ja näitä esimerkiksi edustaja Elo on tänään ansiokkaasti kuvannut. EU:n perussopimuksen mukaan jäsenvaltioiden on otettava eläinten hyvinvoinnin vaatimukset täysimääräisesti huomioon. Lisäksi meillä on uunituore kansallinen lainsäädäntö, jonka tarkoituksena on suojella eläimiä ja edistää eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua ja estää eläimille aiheutuvaa tarpeetonta kärsimystä. Voi vain ihmetellä, mitä merkitystä on säätää tällaisia lakeja, jotka pyrkivät suojelemaan eläimiä, jos lailla ei ole käytännön merkitystä silloin, kun muulla lainsäädännöllä on näin suoria vaikutuksia eläinten hyvinvoinnin toteutumiseen.

Arvoisa puhemies! Sen ohella, että nykymuotoinen turkistarhaus aiheuttaa kärsimystä turkiseläimille, seuraa siitä ympäristöongelmia ja vakavia terveydellisiä riskejä ja nimenomaan riskejä ihmisille ja terveydellemme. Elinkaariarvion mukaan turkis on epäekologisempi kuin tekoturkis, ja tarvitseeko kukaan oikeastaan tekoturkistakaan? Tuotannosta tulee myös selkeitä ilmastohaittoja, rehevöitymistä varsinkin paikallisesti, ja lisäksi nahan käsittelyyn käytetään vahvoja kemikaaleja. On siis harhaanjohtavaa kutsua turkista luonnontuotteeksi siinä vaiheessa, kun se päättyy ihmisten käyttöön.

Turkistarhoille levinneen lintuinfluenssaviruksen uhkana on viruksen muuntuminen ja siirtyminen ihmiseen, minkä on todennut yksiselitteisesti esimerkiksi Eläinlääkäriliitto.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Koronapandemian kohdalla tämä riski realisoitui monissa maissa ja minkeissä todettiin koronavirusta. Lisäksi Suomessa todettiin lintuinfluenssan tarttuneen minkkiin. Minkkihän on eläimenä sellainen, että se toimii erittäin hyvänä pohjana sille, että nämä virukset mutatoituvat, ja minkki pystyy vastaanottamaan sekä ihmisen viruksia että näitä lintuinfluenssaviruksia. Minkissä nämä virukset voivat kohdatessaan mutatoitua sillä tavalla, että ne muuttuvatkin ihmisestä toiseen siirtyväksi virukseksi. Seuraava pandemia voi hyvinkin olla peräisin minkkitarhoilta ja Suomesta. Pandemiariskin takia lähes puoli miljoonaa eläintä lopetettiin, ja tarhoille annettavista korvauksista on tullut valtiolle yli 50 miljoonan euron kustannukset. Kun otetaan huomioon korona-aikana maksetut korvaukset, niin alaan on käytetty verovaroja yli 80 miljoonaa euroa neljän vuoden aikana.

Tarhaus on ollut taloudellisesti laskusuunnassa pitkään. Euroopan alueella maa toisensa jälkeen on kieltänyt turkistarhauksen. EU:ssa enää Suomessa, Puolassa ja Kreikassa on merkittävää tarhausta, ja näistä käsittääkseni Puolassa turkistarhauskielto on parlamentin käsittelyssä. Tämän kansalaisaloitteen ohellahan myös eurooppalainen Fur Free Europe -kansalaisaloite etenee EU-tasolla, ja siihen oletettavasti saadaan vastaus vuonna 2026. Jo parissakymmenessä jäsenmaassa on kielletty turkistarhaus EU-alueella tai se on lainsäädännön kiristämisen takia loppunut tai loppumaisillaan. Naapurimaassamme Ruotsissa viimeistenkin minkkitarhojen odotetaan lopettavan tänä vuonna valtion tukiohjelman avulla. Suomessahan kansalaismielipide on vahvasti turkistarhauksen vastainen, ja suomalaisista yli 80 prosenttia vastustaa nykymuotoista turkistarhausta. Tilastoista voidaan päätellä myös se, että turkistarhaus on Suomessa valtaosin sivutoimista, ja ala on hiipuva myös globaalisti kysynnän laskun myötä. Useampi muotitalohan on jo lopettanut turkisten käytön. Kiinassa minkinkasvatus on romahtanut peräti 90 prosenttia viidessä vuodessa, liekö pandemiariskin vuoksi. Toisin sanoen turkistarhauskielto Suomessa tuskin siirtäisi turkistarhausta minnekään.

Arvoisa puhemies! Uskon, että tulevat sukupolvet tulevat arvioimaan meitä sen perusteella, miten kohtelemme eläimiä. Olemme varmasti kaikki yhtä mieltä siitä, että mitään pakottavaa yleistä etua jatkaa turkistarhausta ei ole. Sen sijaan muun muassa kansanterveydellisistä syistä yleinen etu puhuu nimenomaan tarhausta vastaan. Kyse ei ole nähdäkseni elinkeinovapaudesta vaan ennemmin velkavankeudesta, johon tarhaajat on tuomittu ja samalla joutuvat roikkumaan löysässä hirressä. Sympatiani ovat näiden tarhaajien ja yrittäjien puolella. Kyse ei ole siitä, kielletäänkö tarhaus, vaan siitä, milloin se tapahtuu ja tapahtuuko se meidän vai EU:n toimesta. Olisi siksi tarhaajienkin vuoksi reilua säätää selkeä siirtymisaika ja luopumistuki, ja sitä aion edistää maa- ja metsätalousvaliokunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto poissa. — Edustaja Jokelainen.

20.03 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa rouva puhemies! Turkistarhaus on elinkeinona tullut tiensä päähän, ja se tulee kansalaisaloitteen mukaisin vaatimuksin Suomessa lopettamaan. Kulttuurillisesti suhtaudumme eläimiin usein kovin ristiriitaisesti ja epäloogisesti riippuen siitä, koemmeko eläimellä olevan enemmän itseis- vai välinearvoa, ja siitä, millainen tunneside meillä kuhunkin lajiin on. Jotkut eläimet ansaitsevat meiltä ihmisiltä hoivaa, kumpuunutta ja ihailua, ja jotkut eläimet taas ovat enemmän välineitä ja siten myös sellaisina kohdeltavia. Rajanveto ei toki ole yksioikoista, ja joskus eläin on samanaikaisesti sekä hyödyke että perheenjäsen, kuten esimerkiksi maataloudessa on tyypillistä. Yleensä on

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

kuitenkin niin, että jos esimerkiksi lemmikkikoira on sairas, kärsii eikä pysty enää lajityypilliseen elämään, sille nähdään armoa ja se lopetetaan. Lemmikin, tuon tunteellisesti lautuneen eläimen, kohdalla kärsimystä ei ole tapana tieteen tahtoon pitkittää. Samaan aikaan Suomen hallitus maksaa kymmeniä miljoonia euroja rahaa, jotta epäeettistä turkibusinestä ja turkiseläinten kärsimystä saadaan ehdoin tahdoin jatkettua.

Turkiseläinten kohdalla ei ole lajityypillisestä elämästä tietoakaan. Minkit ja siniketut elävät ahtaissa häkeissä, jotka estävät eläimelle tyypillisen vaeltamisen. Eläimet on jalostettu niin, että turkki ja nahka ovat moninkertaisen kokoiset luonnonvaraiseen eläimeen verrattuna. Turkiseläimet kävelevät omassa ulosteessaan, käyttäytyvät apaattisesti ja altistuvat sairauksille, jotka ihmiseen tarttuessaan voivat hyvinkin laajentua epidemiaksi tai jopa pandemiaksi, kuten taannoiset kriisit ovat meille opettaneet.

Turkibus on kyntänyt viimeiset vuosikymmenet jatkuvasti tappiollisempaa polkua, ja valtion tuet ovat sille silkkää tekohengitystä. Markkinaa ei saada elvytettyä millään määrällä rahaa, mikäli kysyntä on pysyvästi muuttunut. Nykypäivänä aidon turkibusen markkinat kärsivät muoti-ihanteiden muutoksesta, muiden materiaalien saatavuuden helppoudesta sekä kuluttajien lisääntyneestä tietoisuudesta turkibusuotannon eettisyyskysymyksissä.

Turkibusuksen tukemista Suomessa perustellaan toisinaan siten, että mikäli markkinat lakkautetaan täältä, siirtyvät ne muihin valtioihin, esimerkiksi Kiinaan, jossa turkiseläinten elinolosuhteet ovat mahdollisesti vielä brutaalimmat. Itse näen, että tietoista vääryyttä ja sen tukemista ei voida perustella vielä suuremman vääryyden olemassaololla. Eikö asiassa kuin asiassa kärsimyksen kokonaisvaltainen vähentäminen ole itsessään arvokas tavoite? Kiinassakin turkibusmarkkina on kutistunut kuluneen viiden vuoden aikana yli 90 prosenttia, mikä kertoo siitä, että turkibusen kysynnän vähenemisessä on kyseessä globaali kuluttajakäyttäytymisen muutos, ei vain suomalaisen markkinan ominaispiirre.

Turkibusarha on jo kielletty 21 Euroopan valtiossa, ja Suomen kansalaisistakin 83 prosenttia vastustaa nykymuotoista turkibusarhausta. Useimmissa yhteyksissä Suomesta mieluummin ylläpidetään mielikuvaa edistyksellisenä ja sivistyneenä oikeusvaltiona, joka takapajuisuuden sijaan on mukana yhteiskunnallisessa muutoksessa ja perustaa päätöksensä tutkittuun tietoon. Mikäli turkibusarhauksen kohdalla ehdoin tahdoin takerrutaan sellaiseen maailmaan ja markkinaan, jota ei enää ole olemassakaan, se välittää Suomesta täysin päinvastaista viestiä.

Kotimaisesta yrittäjyydestä ja viennin vetämisestä on ilman muuta huolehdittava mutta ei millä tahansa ehdoilla. Suomalainen turkibusarha on jo pitkään maannut toinen jalka haudassa, ja valtion miljoonapanostukset tämän haudan madaltamiseen ovat etenkin tässä taloustilanteessa, josta hallitus on toistuvasti ilmaissut huolensa, hukkaan heitettyä rahaa. Eläimen kärsimyksellä on tässä tapauksessa vielä poikkeuksellisen korkea hinta, ja sille tulee tämän kansalaisaloitteen myötä saada loppu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

20.07 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! SDP kannattaa aloitteessa ajettua hallittua turkibusuotannon lakkauttamista. Vaikka itselleni aihe ei aiheuta tässä salissa nähtyä tunnemyrskyä, en voi kieltää kuitenkaan sitä, etteikö se herättäisi minussa ajatuksia ja kysymyksiä.

Ensinnäkin on tärkeää muistaa, että turkibusarha on merkittävä työllistäjä esimerkiksi Pohjanmaalla ja se tuo leivän monen perheen pöytään. Tätä ei voi kieltää. Jos ala ajetaan

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

lainsäädännön keinoin alas, tulee olla selvät suunnitelmat siitä, kuinka alueiden elinvoima ja työpaikat turvataan, kuinka turvataan se, etteivät yrittäjät ja perheet jää tyhjän päälle.

Toiseksi, vuonna 2023 turkisten välitysmyyntin arvo kansainvälisessä huutokaupassa oli 352 miljoonaa euroa. Suomessakin turkistuotannolla on myös taloudellinen vaikutus. Mikäli turkistarhaus kiellettäisiin, kuinka korvattaisiin tässä haasteellisessa taloudellisessa tilanteessa nämä verotulot, jotka menetettäisiin?

Kolmantena asiana pohdin sitä, että kyseessä on satoja vuosia vanha laillinen elinkeino, jota on harjoitettu Suomessa sukupolvesta toiseen. Tämä ei ole asia, jonka voisi vain pyyhkiä pois ilman huomattavia seurauksia. Mikäli ala ajettaisiin alas, hintalappu tulisi arviolta olemaan 1—1,5 miljardia euroa. Mistä nämä rahat revittäisiin tässä taloudellisessa tilanteessa, ja onko valtiolla tähän varaa?

Neljäntenä seikkana totean sen tosiasian, että alalla on myös toimijoita, joilla on halu luopua omasta aloitteesta turkistarhauksesta. Näissä tapauksissa näen välttämättömänä, että heitä ei jätetä oman onnensa nojaan toimeentulon, eettisten kysymysten eikä myöskään henkisten paineiden kanssa. Pidän kannatettavana sitä, että tulevaisuudessa selvitetäisiin vapaaehtoisesti turkistarhauksen lopettaville kohdennetun luopumistuen maksamista.

Asia ei ole mustavalkoinen, ja toivon, että esille nostamiani seikkoja otetaan huomioon, jos harkitaan tämän elinkeinon kieltämistä lainsäädännön avulla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

20.10 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsitteillä oleva kansalaisaloite on sellainen aloite, jota en missään olosuhteissa voi hyväksyä. Turkiseläinten hoito ja turkiskauppa ovat laillista elinkeinoa, mikä on Suomessa moneen kertaan koeteltu eri oikeusasteissa tai erilaisilla lausunnoilla, ja muun muassa perustuslakivaliokunta on tukenut vahvasti elinkeinonvapautta, yrittämisen vapautta ja omaisuudensuojaa. On aika käsittämätöntä, että vihervasemmisto tällaiset lailliset perusasiat heittää romukoppaan vääristellen tietoja, jotka ikään kuin osoittavat sitten heidän mielestään sen, että kysymyksessä on laitton tai jotenkin eettisesti arveluttava elinkeino. Eihän se näin ole. Varokaa vain menemästä sellaiseen yhteiskuntaan, että te pystytte yhtäkkiä omilla, muutetuilla tiedoillanne jonkun tuomitsemaan laittomaksi ja sen jälkeen esimerkiksi tällä kertaa lopettamaan elinkeinon, tai tekemään jotain muuta hauskaa.

Arvoisa puhemies! Moni teistä on jo maininnut vihervasemmiston puheenvuoroissa, että tämä 51 miljoonaa, mistä olette moneen kertaan puhuneet, muka olisi joku elinkeinotuki. Niinhän ei ole. Kysymyksessä on ihan normaali tilanne, kun koronan takia korvattiin, kun muutamilta tiloilta jouduttiin lopettamaan tautiepäilyn takia näitä eläimiä. Lyhyt lainaus valtion papereista: ”Valtioneuvoston viime helmikuussa myöntämä 51 miljoonan euron määräraha influenssatilojen korvauksiin ei ole elinkeinotukea tai valtioneuvoston, vaan eläintautilain mukainen vahingonkorvaus valtion tuhoamasta yritysten omaisuudesta. Kyse ei ole miltään osin ollut turkiselinkeinolle annetusta tuesta.” Siis onko teille totuus vain joku semmoinen työväline, jota voidaan muunnella ja vääristellä ja sitten somessa kertoa ihmisille pelotellen tietoa, että tämä on kamalaa tukea ja veronmaksajien rahoja tuh-lataan?

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Kannattaa muistaa, että viimeisten 15 vuoden aikana, vuodesta 2010 lähtien, tämän turkistuotantoelinkeinon tuotto Suomelle, tai näille yrittäjille, on ollut 5,5 miljardia euroa, ja kun tästä lasketaan sitten verot ja työpaikat ja monet muut hyödyt, joita suomalainen yhteiskunta on saanut, niin kyllä te olette, niin kuin tässä talossa on tapana sanoa, totuutta käyttäneet säästeliäästi. Olisiko vihdoinkin aika kertoa näille ihmisille, miten asia oikeasti on? Kun oma mielipide on noin vahva ja ihanteellinen, niin jos te nyt aloitatte tätä maailmaa pelastamaan, annan teille hyvän neuvon: Kun te poltatte tuossa läheisessä voimalassa valtavat määrät Euroopan jätteitä, kukaan ei tunnu kiinnostuvan siitä, mitä siellä on. Miksi te ette sitä... Minulle on lapsesta asti kotona opetettu, että jos aloittaa parantaa maailmaa, niin kannattaa aloittaa siitä omasta itsestä. Ei auttanut mennä naapuriin sanomaan, että teillä on epäsiistiä. Kyllä äiti piti huolen siitä, että ensin piti oma huone siivota ja oma talo laittaa kuntoon, ennen kuin voi edes haaveilla toisille sanovansa.

Teillä on tämä maailmanparantaminen ja halailu tapana, ja jos tämä aloite jostakin kumman syystä meni läpi, sehän johtaisi siihen ihan varmasti, että sitten tulisi muita asioita, jotka te haluatte lopettaa siinä omassa ihannemaailmassa, jota elätte. Onko se sitten maidontuotanto, lihantuotanto tai joku muu. Sellaisiakin puheenvuoroja olen aika monelta teidän maailmankatsomustanne kannattavalta ihmiseltä kuullut. Oletteko te jotakin erikoisia yli-ihmisiä, että te voitte tällaisia Suomen lain vastaisia tekoja esittää? Hyvä, että parlamentaarisesti ja laillisesti keskustelemme tällä keinoin eduskunnan salissa, se on ihan oikein, mutta se ei voi olla oikein, että asetatte itsenne kaiken yläpuolelle ja voitte lakkauttaa elinkeinoja ja viedä ihmisiltä leivän suusta ja Suomen valtiolta verotulot. Kuvitteletteko te, että meidän edessä olevien säästöjen aikana voisimme tällaisiin korvauksiin edes mennä? Toivon hieman realismia teidän puheisiinne.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies, vielä se, että nämä yrittäjät ovat oman yritystoimintansa, turkistarhauksen, yhteydessä kehittäneet omaa alansa erittäin määrätietoisesti: sertifikaatit ovat kunnossa, eläintautien rokotukset ovat kunnossa ja muun muassa koronaankin, joka vaivasi sekä ihmisiä että eläimiä, hankittiin rokotteet. Siinä kun sitten tuli tämä vahinko, jossa 51 miljoonan euron vahinko syntyi, kun valtio määräyksellään lopetti nämä eläimet ja syntyi tämä äsken mainittu vahinko, joka mitattiin 51 miljoonan euron arvoiseksi, niin te kerrotte täällä, että on saanut jotakin tukea. Olkaa nyt edes sen verran rehellisiä, että kerrotte ihmisille, teidän kannattajillenne, mitä on oikeasti tapahtunut. Jos haluaa arvostusta ihmisten keskuudessa, niin kannattaisiko aloittaa totuudesta? Se on varmaan sellainen hyve, joka varmasti auttaa meitä kaikkia ihmisiä eteenpäin. Ei tällä keinoin voi mennä eteenpäin, että kerrotte puolitotuuksia, totuudenvastaisia tietoja suorastaan, ja sitten teette siitä aloitteen ja sitten lehdet kirjoittavat ja somessa pauhaatte, että miten on tämä paha tai tuo paha. [Tiina Elo: Tämä on kansalaisaloite!] — On kansalaisaloite, mutta kerrotteko te näille kansalaisaloitteen allekirjoittajille, mikä tästä 51 miljoonasta eurosta oli totuus? Tuskinpa vain.

Toivon, arvoisa rouva puhemies, että tällainen disinformaation levittäminen lopetetaan. Me aina paheksomme tässä maassa sitä joidenkin valtioiden tapaa levittää propagandaa — tällä hetkellä se tuolla maailman neteissä on ihan suosittua Ukrainan sodan takia, ja sitä me kyllä paheksomme — mutta ennen kuin sitä menemme enemmälti paheksumaan, niin kannattaisi aloittaa se oman kotipiirin siivoaminen ja kertoa ihmisille totuuksia, koska se on varmasti pitkässä juoksussa ainoa oikea tie. Jos haluaa arvostusta, pitää käyttäytyä sen mukaisesti.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro, edustaja Hopsu.

20.16 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä tuista ja korvauksista tässä edustaja Hoskonen käytti puheenvuoron. Minä koitan tarkentaa nyt. Siellä on se reilu 30 miljoonaa niitä koronan myötä maksettuja tukia, ja ne ovat kyllä elinkeinotukia. Sitten on tämä reilu 50 miljoonaa, joka on korvauksia niistä lintuinfluenssan takia tapetuista eläimistä. Mutta siinäkin on semmoinen elementti, että jos me ei tehdä alalle mitään, me tiedetään tämä riski siitä, että vastaavia voi tulla uudestaan, niin meillä on uudestaan edessä vastaavanlaiset korvaukset. Se ei ole mielestäni järkevää.

Sitten Animalia on tehnyt pitkän selvityksen myös muista tuista, joita ala on saanut. Muun muassa EU:n maataloustukea löytyy semmoinen puolen miljoonan potti, reilun sadan tonnin potti kasvattajaliitolle. Sitten tukea on myönnetty välillisesti myös EU-rahoista: rakennerahastosta noin miljoona turkisalan tukipottiin, kahta reittiä ammattikorkeakoululle ja toisaalta myös Luonnonvarakeskuksen kautta. Ja sitten rakennerahastosta on jaettu tukea myös tuote- ja liiketoiminnan kehittämiseen. Ja sitten minä ainakin omassa puheenvuorossani käytin myös näistä lainantakauksista puheenvuoron siitä, jos pankit eivät myönnä lainoja mutta valtio kuitenkin takaa puolitoista miljoonaa näitä tukia. Eli tässä on tätä erilaista monesta pienestä purosta [Puhemies koputtaa] kertyvää tukipottia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, meni vähän ylitse. — Mutta nyt sitten vielä Hoskonen, vastauspuheenvuoro.

20.18 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä lyhyesti tästä, kun näitä eläimiä jouduttiin tämän pandemian takia lopettamaan. On aivan selvä asia, kun mennään toisen omaisuutta tuhoamaan, että siitä varmasti joutuu maksamaan korvaukset. Jos minä vaikka suutuspäissäni särkisin jonkun esineen joltakin ihmiseltä vahingossa vaikka, niin kyllä olisin koko ajan korvausvelvollinen, ennen kuin olisin vahingon korvannut. Näinhän se menee Suomessa. Ei tämä ole mikään, että jollakin ihmisellä on etiikka niin korkealla, että hän voi mennä toisen pihaan särkemään jotakin tai lopettamaan jonkun elinkeinon. Se on anarkiaa. Kyllä järjestäytyneessä yhteiskunnassa ja demokratiasa toimitaan lakien, asetusten ja yleisten hyvien tapojen mukaan, ja elinkeinovapaus on olemassa, omaisuudensuoja on olemassa. Se into, millä tässäkin salissa ollaan lopettamassa yksityistä omaisuutta ja ottamassa sitä valtion haltuun ja lopettamassa laillisia elinkeinoja, on kyllä aivan kummallinen näköala. Varjelkoon, että sellainen totuus Suomessa jonnain päivänä alkaisi. Mieluummin kannattaisi keskittyä Suomen kansantalouden ylösaeroon ja verotulojen lisäämiseen, ihmisten saamiseen töihin ja sosiaali- ja terveydenhuollon ongelmien ratkaisuun. Siellä on aitoa työtä. Tällainen moraaliposeeraus, mitä te teette, arvoisa vihervasemmisto, on minusta hyvin vastenmielistä. Toivon, että siihen tulee muutos. Uskon parempaan huomiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

20.19 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät miehet ja naiset! En malta olla ottamatta äskeiseen edustaja Hopsun kommenttiin kantaa, kun puhuitte 30 miljoonan tuesta. Muistakaa, että te olitte itse hallituksessa silloin, kun tämä tuki on myönnetty, eli sitä on ehkä sillä tavalla turha kritisoida.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Ja kiitos edustaja Hoskoselle hyvistä huomioista siitä 50 miljoonan euron korvauksesta.

Arvoisa puhemies! Haluan teiltä, edustajat, kysyä, tiedätekö muuten, onko joku EU-maa kieltänyt turkisten myynnin. Onko olemassa Euroopan unionissa valtioita, joissa turkiksia ei saisi myydä? No, minä tiedän. Ei ole. Turkiksia saa myydä kaikkialla Euroopan unionissa. Tämä harvoin keskusteluun nostettu tosiasia on hyvä sisäistää. Mutta arvaatteko, mikä oli maailman ensimmäinen maa, joka kielsi turkisten myynnin vuonna 21? Tämä valtio oli nimeltään Israel. En muista henkilökohtaisesti kuulleen tästä yhdeltäkään aktivistilta tai lukeneeni asiasta valtakunnallisista viestimistä. Edelliset tiedot ovat muuten peräisin eläinoikeusjärjestö Animalialta, joten luulisi kelpaavan myös sinne salin vihervasemmalle laidalle. Voitte halutessanne käydä tarkistamassa faktat yhdistyksen verkkosivuilta.

Arvoisat edustajat! Meillä on lähetekeskustelussa täällä kansalaisaloite nimeltä ”Turkistarhaus historiaan — Oikeudenmukainen siirtymä turkistarhattomaan Suomeen”. Ensinnäkin haluaisin, että todellakin turkistarhaus jää historiaan mutta ei sillä, että se lopetetaan, vaan sillä, että se jatkuu kunniallisena ammattina Suomessa. Kiinnitin myös huomiota kansalaisaloitteen nimessä tapahtuvaan epärehelliseen väitteeseen ”oikeudenmukainen siirtymä”. Ei sellaista olekaan. Ei Suomen valtio voisi taata elinkeinonharjoittajalle ja työntekijälle oikeudenmukaisuutta tilanteessa, jossa se keinotekoisesti veisi näiltä edellä mainituilta tarhaajilta ja heidän työntekijöiltään ammatin ja heidän yksityisessä omistuksessaan olevan ja vapailla markkinoilla toimivan työpaikkansa ja siten toimeentulonsa. Mikä pahinta, aloitteessa ei edes tarjota aitoa vaihtoehtoa työpaikkansa menettäville ihmisille. Puhutaan vain luopuville tarhaajille tarkoitetun luopumistukijärjestelmän luomisesta mutta ei kuitenkaan kerrota, mitä se pitäisi sisällään. Esitetään alasajon hyödyttävän tarhaajia mutta ei eritellä, millä tavalla. Jää vaikutelma, että kyseiset kohdat on lisätty aloitteeseen vain suurta yleisöä varten, jotta kiusalliset kysymykset yrittäjien ja työntekijöiden tulevaisuudesta vältettäisiin. Me poliitikot emme kuitenkaan voi sivuuttaa ihmiskohtaloita olankohautuksin, vaan tehtävämme on tehdä vastuullisia päätöksiä. Tähän tarkoitukseen aloite ei tarjoa kummoisia eväitä.

Vaihtoehtoja luopuville tarhaajille olen kyllä kuullut aivan muualta. Aiemmin mainitsemani Animalia-järjestö huomauttaa esimerkkinä, että kun Tanskassa kiellettiin minkkitarhaus korona-aikana, tarhaajat siirtyivät muille aloille, esimerkiksi panemaan olutta. Kaikki kunnia kekseliäälle yrittäjyydelle, mutta hieman epäilen, että oluen litkimisellä paikat-taisiin turkismyynnin vientitulojen jättämä aukko. Kaiken lisäksi politiikassa eniten turkistarhausta vastustavat tahot vaikuttavat ulostulojensa perusteella myös karsastavan oluen-tuotannon lisääntymistä. Hallituksen päättämä olutveron kevennys sai erityisesti sosiaali-demokraatit ja vasemmistolaiset edustajat pillastumaan.

Vaikka erilaisia vaihtoehtoja silloin tällöin kuulee, ei vastaani ole tullut uskottavia ja tutkimustietoon perustuvia ratkaisuehdotuksia, joissa Suomen talous ja varsinkaan turkistarhauksen suhteen aktiiviset maakunnat aluetalouksineen eivät ottaisi osumaa. Vuonna 2023 turkisalan viennin arvo oli 303 miljoonaa euroa ja turkiselinkeino työllisti arvoketjussaan Suomessa 1 420 henkilötövuotta. Verokertymää alan arvoketjusta kertyi yhteensä 39 miljoonaa euroa yksinomaan verovuonna 2023, vaikka tämä vuosi oli alalle poikkeuksellisen haastava ja sille sijoittui muun ohella lintuinfluenssan uhan perusteella tehty laajat lopetustoimet.

Jos esittää toimenpiteitä, pitäisi myös pystyä kertomaan, millä ne kustannetaan. Mistä turkistarhauksen vastustajat repisivät 39 miljoonaa euroa vuodessa? Otetaanko lisävelkaa

jo valmiiksi velkaisessa maassa? Verotetaanko kansalaisia vielä enemmän, vaikka maamme verotus on jo ennestäänkin ankaraa? Vai leikataanko sosiaali- ja terveyspalveluista, kenties koulutuksesta? Jos on valmis ideologisista syistä kieltämään verotuloja tuottavaa laillista elinkeinoa, niin pitää myös ymmärtää kannattamansa teon seuraukset.

Arvoisa puhemies! Onnekseni voin todeta, että meillä on tällä hetkellä vallassa hallitus, joka ottaa suomalaisten taloudelliset huolet tosissaan. Emme tee hätiköityjä päätöksiä vain siksi, että erilaiset aktivistit koväänisesti vaatimuksiaan huutavatkin. Käsittelyssä oleva kansalaisaloite turkistarhauksen kieltämiseksi on ristiriidassa hallitusohjelman kanssa. Lainaus hallitusohjelmasta: ”Hallitus tunnistaa suomalaisen alkutuotannon, kuten eläintilojen, porotalouden, turkis- ja puutarha-alan sekä taimituotannon, tärkeyden ja erityishaasteet. Turkisalan laatu järjestelmiä kehitetään yhdessä toimialan kanssa.”

En kannata turkistarhauksen kieltämistä enkä kyseistä toimenpidettä vaativaa kansalaisaloitetta.

Lopuksi tuli mieleen vielä semmoinen, että ovatkos turkistuottajat kansanryhmä. Itseäni täällä joskus syytettiin sellaisesta asiasta, jossa en maininnut mitään ryhmää, mutta tässä kuitenkin mainitaan turkistuottajat. Ovatko he kansanryhmä, eli eikö tällainen aloite ole silloin kiihottamista kansanryhmää vastaan? Turkistarhaus on yrittäjyyttä ja kunniallinen ammatti siinä kuin muutkin ammatit. Tarhaus on myös suomalaista vientiteollisuutta, jolla maksetaan myös vihervasemmiston palkat tässä salissa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Norrback poissa. — Edustaja Elo, olkaapa hyvä.

20.26 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Käsitlemme täällä tosiaan kansalaisaloitetta turkistarhauksen hallitukseksi alasajoksi Suomessa. Täällä salissa on tänään käytetty lukuisia hyvin perusteltuja puheenvuoroja siitä, miksi turkistarhaus ei nykymuodossaan tule Suomessa jatkumaan. Tämä ei ole tarhaajien vika, vaan tämä on osoitus siitä, että maailma muuttuu ja elinkeinot muuttuvat sen mukana. Siksi ajattelen, että nyt olisi vastuullista ajaa ala hallitusti alas luopumistukia tarjoten. Tämä olisi selkeä viesti myös turkistarhaajille siitä, mikä on alan tulevaisuudennäkymä.

Toinen vaihtoehto on Ruotsin tie, eläinten hyvinvoinnin todella merkittävä parantaminen. Ruotsissa kettujen kasvattaminen on ollut vuodesta 2001 lähtien sallittu vain tiloissa, joissa ketuilla on kaivamismahdollisuus, virikkeitä ja mahdollisuus elää luontaisesti sosiaalisena ryhmänä. Tämä johti kettutarhauksen loppumiseen Ruotsissa. Ajattelen, että tämä olisi tuottajien kannalta tyylympi tie, kun ala muuttuisi kannattamattomaksi lainsäädännön tiukennusten kautta ilman hallittua siirtymää ja luopumistukia.

Arvoisa puhemies! Kyse on siis siitä, että nykytiedon valossa turkistarhaus ei nykymuodossaan ole eläinten hyvinvointilain hengen mukaista, ja näin ollen, jos ala jatkuisi, sen standardeja pitäisi kiristää merkittävästi, jotta eläimet voisivat edes jossain määrin noudattaa lajityypillistä käyttäytymistä. Tästä säättäminen, edes pientenkään parannusten säättäminen, ei kuitenkaan ole onnistunut. Turkiseläinten hyvinvointia parantavaa turkisasetusta on yritetty uudistaa jo useamman hallituksen ajan, mutta sitä ei ole saatu tehtyä. Tämä on surullista turkiseläinten kannalta, ja ajattelen, että myös turkistuottajien kannalta.

Tässä salissa turkistarhauksen puolustajat ovat vedonneet elinkeinovapauteen, satavuotiaan elinkeinon jatkamiseen. Kun mietitään Suomea sata vuotta sitten, tämä maa oli hyvin erilainen ja elinkeinot olivat hyvin erilaiset kuin nyt. On myös selvää, että elinkeinoraken-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

teemme on aivan erilainen sadan vuoden kuluttua. Kestävässä yhteiskunnassa elinkeinorakenteen muutostarpeet tunnistetaan ja ennakoitaan tiedon lisääntyessä ja olosuhteiden muuttuessa, jotta muutokset voidaan tehdä hallitusti. Se on myös elinkeinonharjoittajien etu. Ja kuten täällä salissa on tänään todettu, myöskään perustuslaki ei ole turkistarhauksen lopettamisen esteenä. Perustuslakivaliokunta on linjannut vuonna 2013, että turkistarhaus voidaan kieltää Suomessa lainsäädännöllä perustuslain sitä estämättä.

Mehän teemme tässä talossa kansanedustajina jatkuvasti lainsäädäntöä, joka ohjaa ja säätelee elinkeinoja maailman muuttuessa. Tällä kansalaisaloitteella tarjotaan vastuullinen vaihtoehto, kun ehdotetaan, että Suomeen laaditaan kansallinen suunnitelma turkistuotannon lakkauttamiseksi kohtuullisella siirtymäajalla ja että alan harjoittamisesta luopuville tarhaajille tarjotaan luopumistukijärjestelmä. Samalla kun vanhoja elinkeinoja jää historiaan, uusia tulee tilalle. Se vaatii tutkimusta, kehittämistä, innovaatioita, niihin satsaamista, ja siihen Orpon hallitus onneksi satsaakin parlamentaarisesti sovitun tason mukaisesti.

Arvoisa puhemies! On selvää, että yksittäisen alan alas ajaminen ei ole helppoa ja tällaisen päätöksen on perustuttava vakaaseen harkintaan. Ja siksi on tärkeää, että tänään keskustelemme tässäkin salissa tästä asiasta. Tämä työ eläinten oikeuksien puolustamiseksi on ollut pitkäjänteistä ja sinnikästä. Edellinen aloite, jossa esitettiin turkistarhauksen lopettamista Suomessa, jätettiin vuonna 2013, ja siihen käsittelyyn tuo perustuslakivaliokunnan kannanottokin aikanaan liittyi. Itse toivon, että tässä asiassa voitaisiin tosiaan vastuullisesti edetä, ettei kävisi niin kuin esimerkiksi turvetuottajien kohdalla kävi, että pitkään uskoeltiin, että ala voi jatkua niin kuin ennenkin, ja sitten, kun ilmastotoimet ja lainsäädäntö ja EU:n ilmastopolitiikka johtivat siihen, että turvetta ei enää voi polttaa energiaksi, se tuli turvetuottajille yllätyksenä. Toivon, että turkistarhauksen kanssa voidaan edetä hallitusti ja saada se Suomessa siirrettyä viimein historiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

20.31 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Kun tätä tärkeää kansalaisaloitetta läpi lukee, niin mieleen tulee viisaus, että ei ole ollenkaan pelkurimaista tietää, mikä on järjetöntä. On järjetöntä antaa täältä salista sellaista signaalia, että väistämättä hiipuvalla, hyvin epäeettiselle ja yleisen mielipiteen vastaiselle alalle olisi edellytyksiä jatkua tulevaisuudessa. Olisi järjetöntä lupaila tekohengitystä alalle, joka kaipaa saattohoitoa. Turkistarhaus on kannattamatonta ja vaatinut tälläkin hallituskaudella julkisia panostuksia selvittääkseen. Ei ole siis ilmassa sellaisia merkkejä, että tulevaisuus olisi valoisampi, kun kysyntä on hiipumassa. Itse asiassa kehityskulku koko Euroopassa on alan vastainen. Olisi outoa, jos Suomi puoliväkisin uisi vastavirtaan eläinoikeuskehityksen suhteen.

Arvoisa rouva puhemies! Jos on ollut vaikeaa alan yrittäjillä viime vuosina, niin tukalat ovat olot niillä eläimillä, jotka elämänsä ahtaissa häkeissään viettävät vain siksi, että kauppoista löytyy turkiksia. Luksustuote ei ole tekosyy eläinten julmalle kohtelulle — tämä meidän pitäisi tässä salissa myöntää.

Täällä nousi esiin myös se, että pitäisi yhdessä tarhaajien kanssa pohtia, miten alan eettisyyttä, eläimien hyvinvointia parannettaisiin. Esimerkiksi Ruotsissa tätä keinoa yritettiin, mutta tuloksena oli alan kannattamattomuus ja lopullinen alasajo. Tosiasia on se, että mahdolliset taloudelliset hyödyt syntyvät eläinten hyvinvoinnin kustannuksella. Siksi sitä on kovin vaikea korjata.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! On epäreilua sekä eläinten että turkistarhaajien kannalta siirtää tätä päätöstä aina vain eteenpäin etsien laastaria, jota ei ole olemassa. Kuten tässä kansalaisaloitteessa todetaan, tarvitaan reilu ja hallittu siirtymä, jotta turkistarhaajilla on mahdollisuus varautua ja uudelleen kouluttautua seuraavaan seikkailuun. Tällä toimintatavalla kunnioitettaisiin niitä yrittäjiä, joita asia koskee. Epäoikeudenmukaista olisi esittää yhä edelleen, että kaikki on hyvin.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi haluan sanoa, että kannatan tätä kansalaisaloitetta ja kunnioitan eläinten oikeuksia — toivottavasti moni muukin täällä salissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

20.34 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Halusin tulla toistamiseen puhumaan tänne pöytäöön tästä turkistarhaukseen liittyvästä kansalaisaloitteesta — ensisijaisesti siksi, että haluan erityisesti kiittää edustaja Kurvista hänen aiemmin tänään käyttämästään, sinänsä rakentavasta puheenvuorosta. Tunnistan sen saman tarpeen, minkä hän puheenvuorossaan esitti siitä, että rakentava keskustelu on ensisijaisen tärkeää.

Edustaja Kurvinen muisteli 90-luvun turkistarhauskeskustelua. Muistan sen itsekkin erittäin hyvin. Olin silloin nuori lukiolainen, joka vietti kaiken vapaa-aikansa koirien ja hevosten parissa. Ja kun silloin televisiosta illasta toiseen näytettiin kuva- ja videomateriaalia turkistarhoilta, muistan, kuinka järkyttyneenä seurasin sitä, miten voi olla mahdollista sen ajan, 90-luvun, Suomessa, että jossain eläimiä kaltoinkohdellaan näin vakavalla tavalla. Muistan myös sen hämmästyksen ja pettymyksen siitä, että tämä paljastus, joka osoitti sen, että tällainen kaltoinkohtelu oli pikemminkin sääntö kuin poikkeus alalla, koska tätä materiaalia oli hyvin monelta eri tarhalla, ei johtanut siihen, että alan todellisiin ongelmiin olisi puututtu.

Tunnistan myös hyvin sen asian, mitä edustaja Kurvinen nosti esiin, että se keskusteluilmapiiri silloin oli äärimmäisen tulehtunutta, äärimmäisen vastakkainasettelevaa. Näin jälkikäteen katsottuna uskon, että juuri ne keskusteluilmapiirin ongelmat itse asiassa johtivat siihen, että mitään muutoksia ei tehty vaan asioissa siirryttiin eteenpäin ja ikään kuin todettiin, että tästä oli liian vaikeaa tehdä päätöksiä silloisten päättäjien toimesta. Siksi koen äärimmäisen tärkeäksi, että nyt vuosikymmeniä myöhemmin pystymme käymään rakentavaa keskustelua, ja siksi olen äärimmäisen kiitollinen siitä, että keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja käytti täällä tänään aikaa siihen, että hän halusi omia näkökulmiaan täällä asiallisesti tuoda esiin.

Olemmehan nyt siitä poikkeuksellisessa tilanteessa, että yhä laajemmin eri puolueissa ja poliittisissa ryhmissä on tunnistettu vihdoin se, että turkistarhauksen puitteissa on mahdollonta löytää niitä keinoja, jotta eläinten olosuhteita voitaisiin riittävästi parantaa. Tätä kuvaa muun muassa se, että tämän vuoden toukokuussa keskustanuoret julkaisivat kannanoton, jossa he vaativat turkistarhauksen lopettamista siirtymällä vuoteen 2032 mennessä — valtava edistysaskel.

Toisaalta tunnistan hyvin myös sen, että tässä on kysymys alueellisesti hyvin poikkeuksellisella tavalla keskittyneestä elinkeinosta. 90 prosenttia turkistarhoista sijaitsee Pohjanmaalla, ja jos katsoo vaikka tämänkin illan puheenvuorolistaa, niin sen pohjalta ei ole yllätys se, että valtaosa niistä puheenvuoroista, joissa ikään kuin ei haluta kannattaa tätä turkistarhausta historiaan siirtävää kansalaisaloitetta, on tullut nimenomaan niiltä edustajilta, jotka edustavat sitä aluetta, jota tämä toimialan lakkautus koskisi. Haluan kuitenkin loh-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

duttaa näitä edustajia sillä, että tämän alan taloudellinen merkitys on koko ajan vähenemässä ja vähentynyt, ja toivoisin, että myös pystyttäisiin avoimesti tarkastelemaan lukuja ja pureutumaan siihen, mitkä todellisuudessa ovat ne turkisanalan tämänhetkiset taloudelliset vaikutukset. Toivoisin, että kun tätä kansalaisaloitetta käsitellään valiokunnassa, niin siinä yhteydessä huomioitaisiin myös se esitys, jonka olen tehnyt aiemmin, viime vuoden syksyllä, siitä, että voitaisiin perustaa tällainen työryhmä, jossa monialaisesti pureuduttaisiin lukuihin, euroihin tämän koko alan takana ja mietittäisiin aidosti, mikä olisi se oikeudenmukainen siirtymä, joka voitaisiin turkistarhaajille tarjota.

Täällä tänään on käytetty monipolvisia puheenvuoroja, ja sen verran haluaisin nostaa esiin, että osassa puheenvuoroista on ollut sellaisia lukuja, jotka ehkä antavat vähän väärän kuvan tämän alan merkittävyydestä. Täällä on aika monessa puheenvuorossa viitattu siihen, että joinakin vuosina tässä lähimenneisyydessä täällä Suomessa turkiksista saadun myynnin arvo olisi ollut noin reilu 300 miljoonaa euroa — 350 on toistunut aika monessa puheessa. Se on yksi esimerkki siitä, että on vaikea käydä keskustelua todellisilla luvuilla, koska meillä on aika hyvin tullut esiin se, että tämä luku siis pitää sisällään myös ne nahkat, jotka on tuotu Suomeen myytäväksi, ja tästä myyntitulosta kaksi kolmasosaa tuloutetaan muualle Eurooppaan, esimerkiksi puolalaisille turkistarhaajille. Tänä kyseisenä vuonna, mitä tässä on vertailuna käytetty, esimerkiksi vuonna 2021 itse asiassa se Suomeen jäävä myyntitulo ja se vientitulo on ollut noin 120 miljoonaa euroa — esimerkkinä vaan siitä, että hyvin monenlaisia lukuja esiintyy. Sitten alan edunvalvonta on myös osin ehkä tällaisia liian ylöspäin kaunisteltuja lukuja tuonut esiin, koska he ymmärrettävästi, sinänsä oman tavoitteensa mukaisesti haluavat tätä alaa puolustaa. Siksi tarvittaisiin tällainen kattava selvitys siitä, mikä on todellinen taloudellinen merkitys ja millä tavalla ja millä summalla voitaisiin tämä oikeudenmukainen siirtymä tarjota.

Totean vielä myöskin tämän alueen pelkoja lievittääkseni sen, että kun itse tulen Etelä-Karjalasta, maakunnasta, joka tässä viime vuosien globaalin turvallisuustilanteen muuttumisen vuoksi esimerkiksi menettää joka päivä laskennallisesti noin miljoona euroa matkailutuloa siksi, että meillä ei enää ole venäläisiä rajan yli tulevia ostosmatkailijoita, ja jossa silti tästäkin olemme tässä parin vuoden aikana selvinneet ja on hyvin paljon tulevaisuudenuskoa ja toivoa siitä, että tämä isku kuitenkin ei johda siihen, että maakunnassa elinvoimaa emme voisi muilla tavoin kehittää, niin jaksan kyllä uskoa siihen, että myöskin Pohjanmaalla siitä huolimatta, että turkis elinkeinona siellä päättyisi, kuitenkin pystyttäisiin löytämään semmoinen ratkaisu, jossa myös alueellista elinvoimaa voitaisiin tukea ja tätä menetystä siellä kompensoida.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

20.42 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Holopaiselle tasapainoisesta ja rauhallisesta, hyvästä puheenvuorosta — siihen ei kauheasti ole lisättävää.

Kukaan täällä ei ole halunnut lietsoa vastakkainasettelua maaseudun ja kaupunkien välillä — tai toivon ainakin näin. Suomalaisista tosiaan 83 prosenttia vastustaa tällaisia nykymuotoista turkistarhausta. Toivon, että kukaan meistä ei täällä tarkoita, että turkistarhaajat olisivat pahoja ihmisiä, niin kuin täällä ehkä joku väitti, mutta ei myöskään toisinpäin koettaisi, että nämä aloitteentekijät, eläinoikeuksien puolustajat tai aloitteen kannattajat olisivat pahoja ihmisiä tai haluaisivat pahaa toiselle.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Uskon, että aivan vilpittömästi on esitetty sitä, että hiipuvalla, epävarmalla alalla pitäisi saada kunnon siirtymäsuunnitelmat aikaan. Tämä on hyvä ehdotus, että olisi työryhmä, joka pureutuisi näihin lukuihin.

Koska en tosiaan itsekään halua, että mitään vääriä lukuja jää pöytäkirjoihin, niin korjaan edellistä puheenvuoroani. Tämä puolitoista miljoonaa vuodessa oli lomitustukia, ja sen sijaan näitä lainatakauksia — en nyt nopeasti löytänyt niiden summaa — valtio on vuodelta 2019 löytyneen tilaston mukaan myöntänyt 150 turkistarhalle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

20.43 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme kansalaisaloitetta, joka on otsikoitu seuraavasti: ”Turkistarhaus historiaan — Oikeudenmukainen siirtymä turkistarhattomaan Suomeen.” Otsikko kertoo kaiken olennaisen. Kysymyksessä on jälleen kerran uusi yritys turkiselinkeinon alasajamiseksi. Aloitteentekijöille ja muillekin tiedoksi: tämä hallitus ei ole sopinut turkistarhauksen alasajosta, enkä henkilökohtaisella tasolla tule kannattamaan tätä aloitetta.

Turkistarhauksessa on kysymys maaseudun elinkeinosta, joka työllistää väkeä erityisesti meillä Pohjanmaalla ylisukupolvisesti. Meillä ei ole varaa lopettaa enää yhtäkään työllistävää yritystoimintaa haja-asutusalueilta. Perustelut kansalaisaloitteessa ovat tuttuja samoja vanhoja: turkiselinkeino ei kannata, pandemiat voivat kehittyä turkistarhoissa, turkiseläimiä kohdellaan kaltoin ja niin edelleen. Suomessa kuitenkin valvotaan turkistarhausta aivan pätevien kriteerien mukaisesti, eikä Pohjanmaasta ole tullut uutta wuhania, vaikka etenkin koronapandemian varjolla yritettiin hätäisesti hyökätä turkistarhauksen kimppuun, kuten Tanskassa kävi. Siellähän show sai varsin kiusallisen lopun, kun Tanskan hallitus määräsi laittomasti, vailla valtuuksia, kiireesti minkit lopetettaviksi. Se johti myös maatalousministerin eroon ja ennenaikaisiin parlamenttivaaleihin.

Arvoisa puhemies! Viime vuonna turkistarhaus tehtiin syntipukiksi lintuinfluenssan leviämiseen myös meillä Suomessa. On kuitenkin hyvä muistaa, että turkiseläimet eivät liiku tarhoilta levittämässä mahdollisia tauteja vaan sen tekevät vapaasti tarhoilla liikkuvat linnut. Sairastuneet linnut pääsevät levittämään tautia suoran kontaktin avulla tai saastuttamalla ulosteillaan rehun, joka sitten sairastuttaa turkiseläimet. Tämä olisi estettävissä verkoilla, jotka estävät lintujen vapaan liikkuvuuden varjotaloissa ja tarha-alueella.

On totta, että turkistarhoilla, kuten missä tahansa muussakin elinkeinon harjoittamisessa, tapahtuu virheitä, joko tietoisesti tai tiedostamatta. Meillä on kuitenkin lainsäädäntö ja valvonta ohjaamassa myös turkiselinkeinoa. Lainsäädännön kehittäminen onkin oikea suunta edetä asiassa.

Hyvinvoiva turkiseläin on myös turkistarhaajan etu. Huonokuntoisesta, terveytensä menettäneestä eläimestä ei tule kunnon turkistakaan. Jokunen tässäkin salissa on saattanut nähdä luonnossa liikkuvan ketun, jonka ulkoinen olemus näyttää karvan suhteen sairaalta. Suomalainen ketunnahka on maailmalla haluttu tuote, ja Suomi onkin Euroopan suurin kettujen tarhaaja. Turkikset ovat 99,5-prosenttisesti vientituote.

Mahdollinen turkistarhauksen täyskielto tuhoaisi suuren ylisukupolvisen työn ja vaikeuttaisi maaseudulla elämistä ja toimeen tulemistä entisestäänkin. Maaseutua on ajettu ilmastoagendan nimissä jo vuosia ahtaalle. Perinteiset maaseutuelinkeinot, kuten esimerkiksi maanviljelys ja turpeen nosto, ovat muutenkin jo nyky-Suomessa hyvin uhanalaisia. Miksi siis lyödään suonta lisää?

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Ovatko tämän kansalaisaloitteen laatijat ja allekirjoittajat tulleet ajatelleeksi, paljonko turkistarhauksen alasajon lopullinen kustannus on jo valmiiksi vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevalle Suomelle? Mitä maksaa luopumistukijärjestelmä kaikkine maksettuine tukineen, entä ne saamatta jääneet veroeurot? Aina voi esittää kaikenlaista, mutta pitäisi muistaa, että jokainen euro, joka yksityiseltä puolelta valtionkassaan annetaan, antaa mahdollisuuden jokapäiväiseen leipään heille, joilla on aikaa pohtia elinkeinojen lopettamista tunnepohjalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kangas.

20.48 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Lähdin ehkä debatissa hiukan provokatiiviselle linjalle, mutta sanoma oli varsin todenmukainen: Suomessa on liian hyvä vaatia ilman vastuuta, ja nyt olisi oikeasti aika ottaa vastuu tässä asiassa.

Kun ajattelen naapurin turkistilallista, loukkaannun hänen puolestaan hänen seuratesaan tätä keskustelua. Tämä ilmapiiri on hyvin syyllistävä. Sielläkin tilalla hoidetaan turkiseläimet hyvin ja tunteella.

Edustaja Holopaisen puheenvuoroon voisin kommentoida, että ei meitä pohjalaisia suinkaan tarvitse lohduttaa. Tarhaus ei tule loppumaan tähän, se on sovittu jo hallitusohjelman tasolla. Keskustelussa on usein tuotu esiin se, kuinka Suomen kansasta suurin osa vastustaa nykymuotoista turkistarhausta, mutta onko kansalta kysytty, haluavatko he kehittää eläinten hyvinvointia vai kieltää kokonaisen elinkeinon, jolla tuotetaan Suomeen valtavasti hyvinvointia? Olisiko tarjolla malli, missä tuottaja voisi pärjätä ja eläinten hyvinvointia samalla parannettaisiin pitkäjänteisesti askel askeleelta? Kansa halusi aikanaan muun muassa sen, että kanat muuttavat häkeistä virikehäkkeihin ja lattiakanalaan. Samoin kansa on halunnut, että Suomessa rakennettavat uudet navetat ovat pihattoja. Myös turkistuottajat haluavat kehittää eläinten hyvinvointia, samoin kuin kana- tai nautatilalliset, mutta nykyinen ilmapiiri ei tähän suinkaan luo kannustetta millään tapaa. Ei hyvinvointiasiaakaan tule vetää överiksi. Ei kettu tai minkki luonnossakaan ole missään viiden tähden hotellissa, vaan siellä pätevät luonnonlait, ja ne luonnonlait ovat muuten sitten monesti varmasti kovemmat kuin tarhan lait. Siellä ei eläinlääkäri tule apuun, kun susi puraisee takalistosta.

Suomen budjettialijäämä on 12,2 miljardia euroa, ja tässä nyt tullaan siihen tilanteeseen, missä pyritään syventämään budjettialijäämää entisestään, pitkällä aikavälillä jopa puoli-toista miljardia euroa, mutta leikata ei silti saisi mistään, ei ainakaan mistään julkisista menoista. Onko meillä taas varaa ampua itseämme jalkaan? Minun mielestäni ei.

Tällä kansalaisaloitteella ei loppujen lopuksi ole mitään tekemistä eläinten hyvinvoinnin kanssa. Korostan: ei yhtään mitään. Maailman turkisten kysyntää ei muuta suuntaan eikä toiseen se, tuotetaanko turkiksia Härmässä vai ei. Jos niitä ei Suomessa tuoteta, ne tuotetaan sitten Kiinassa tai Venäjällä, poissa silmistä, poissa mielestä. Tämähän on sitä hyvinvointia, mihin aloitteen tekijät pyrkivät?

On hyvä tulkita toki tilastoja ja trendejä, mutta jos se tehdään vuositason tasolla, niin niistä saadaan nopeasti dataa, mikä kertoo joko valtavasta turkisten kysynnän laskusta tai jopa 50 prosentin turkiskysynnän noususta, aivan puhujan mielen mukaan. Nyt on koetettu perustella tällä sitä, että ei turkiksia kukaan halua, joten ei se tuotanto missään Kiinassa lisäänty, vaikka se meillä lopetettaisiin. Kyllä lisääntyy, se on fakta. Turkismarkkina ei ole riipuvainen Pohjanmaasta.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Tämän keskustelun sijaan meidän pitäisi alkaa kehittää systemaattisesti turkiseläinten hyvinvointia ja lopettaa höpöttäminen elinkeinon lopettamisesta ja kieltämisestä. Miksi kukaan yrittäjä investoisi tällä hetkellä hyvinvoinnin parantamiseen satojatuhansia tai miljoonia euroja, kun uhkana on, että koko elinkeino kielletään viiden vuoden päästä? Tämä lopettamiskeskustelu yksinkertaisesti heikentää eläinten hyvinvointia pitkällä aikatahtimella.

Entäs minne sitten menevät kalanperkeet, teurasjätteet, roskakalat, uransa lopettaneet munintakanat ja monet muut elintarvikeketjun ulkopuolelle jääneet tuotteet? No, nehan menevät turkistutantoon. Turkis on kiertotalousteko, millä muutetaan elintarvikejäte arvokkaaksi peltolannoitteeksi, ja samalla luodaan hyvinvointia Suomeen ja saadaan arvokkaita vientituloja kansalle.

Turkistutanto on täysin markkinatalouden varassa toimivaa. Turkistutanto ei ole mikään tukien saaja, vaan nettoveronmaksaja. Nyt täytyy muistaa totuus: korvaus viranomaisten pakkolopetuksista tai lainan takaus eivät ole tukea. Toinen on lainan takaus, ja toinen on korvaus kustannuksista.

Haluan vielä lopuksi todeta: Muistakaa, mistä hyvinvointi syntyy. Se syntyy yritysten maksamista veroista, hyvinvoivista yrittäjistä, ja nykyisessä taloustilanteessa meillä ei ole varaa lopettaa yhtään hyvinvointia lisäävää ja veroja maksavaa yritystä. Itseäni hävettäisi vaatia tuotannon lopettamista, varsinkin mikäli nostaisin mitään tukea tai, kuten nyt, saisin palkkaa julkiselta sektorilta.

Ja ellei edellisestä puheesta selvinnyt, niin totean, että en kannata tätä kansalaisaloitetta miltyään osin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

20.53 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Sen verran oli pakko tässä vielä pyytää puheenvuoroa, kun äskeisessä puheenvuorossa viitattiin esimerkiksi siihen, että on parempi tuottaa näitä turkiksia täällä Suomessa kuin Kiinassa. Haluaisin muistuttaa siitä toiseikasta, että suomalaiset ja kiinalaiset turkistarhaajat tekevät erittäin vahvaa yhteistyötä, ovat tehneet menneinä vuosina. Suomesta muun muassa on kuljetettu säännöllisesti eläviä siitoseläimiä sinne Kiinaan, joten on yhteys Kiinan huonoihin turkiseläinten olosuhteisiin, niin että me myös olemme lisänneet Kiinassa olevaa eläinten kärsimystä.

Puheenvuorossa sanottiin myös se mahdollisuus, että eläinten olosuhteita parannettaisiin. Se tie on valitettavasti sieltä 90-luvulta käydyn keskustelun perusteella kyllä osoittautunut mahdottomaksi. Esimerkiksi ala on itse todennut, että verkkopohjaisista häkeistä ei voida luopua, koska jo lähtökohtaisesti lopputuote eli turkis ja turkiksen laatu ei mahdollista sitä, että eläimiä tuotettaisiin maapohjaisissa olosuhteissa, joten tällä alalla ei ole sellaista mahdollisuutta, että eläinten hyvinvointia voitaisiin riittävästi parantaa. Sen sijaan muitten eläintuotantojen osalta esimerkiksi tällaisia mahdollisuuksia kuitenkin enemmän on, ja lähinnä kysymys on sitten vaan siitä, kuinka paljon kuluttajat ovat valmiita maksamaan siitä, että eläimiä tuotetaan asiallisissa olosuhteissa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

7. Lakialoite laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 18/2024 vp Tiina Elo vihr ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä tässä ajassa loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Elo, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.17 Tiina Elo vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on lakialoite elävien kohde-eläinten käytön rajoittamiseksi harrastustoiminnassa. Erikseen kiellettäisiin kohde-eläinten käyttäminen luolakoirien taipumuskokeissa.

Valmistelimme tämän lakialoitteen yhdessä edustajakollega Jenni Pitkon kanssa, koska kyseessä on ilmeinen eläimille turhaa kärsimystä tuottava puute nykyisessä eläinten hyvinvointilaissa. Tällä lakialoitteella eläinten hyvinvoinnista annetun lain 13 §:ään lisätään uusi momentti, jossa kielletään elävien kohde-eläinten käyttö harrastustoiminnassa, jos kohde-eläin joutuu kärsimään kipua, pelkoa tai stressiä ja kohde-eläin voi vahingoittua toiminnan seurauksena. Jos toiminta voi aiheuttaa kohde-eläimen hyvinvoinnille merkittävää haittaa, elävän kohde-eläimen sijaan on käytettävä muita vaihtoehtoja. Lisäksi säädetään vielä erikseen, että elävien kohde-eläinten käyttö luolakoirien soveltuvuuskokeissa ei olisi sallittua.

Arvoisa puhemies! Tämä asia nousi julkisuuteen maaliskuussa 2023, kun Oikeutta eläimille -järjestö julkaisi Vihdissä ja Mynämäellä salaa kuvattuja videoita, joissa näkyi, miten luolakoirat pannaan taipumuskokeissa vanerisiin keinoluoliin, joissa niitä odottaa elävä kettu. Eläinten välille annettiin kehittyä tappelutilanteita, vaikka se ei nykyisten koesääntöjen mukaan ole sallittua. Nykyinen eläinten hyvinvointilaki ei siis ole tältä osin riittävä.

Nykyisen lain mukaan eläinkilpailu ja -näyttely eivät saa tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvointia. Tämä tarkoittaa, että toiminnassa eläimiä ei saa tarkoituksellisesti vahingoittaa. Hyväksyttävää ei olisi esimerkiksi sellaisen luolakoirien taipumuskokeen järjestäminen, jossa ei yritettäisikään estää koekoiran ja kohde-eläimen välistä kontaktia vaan eläin voisi helposti vahingoittaa toista puremalla tai kynsimällä. Nyt näin kuitenkin julkisuudessaakin olleiden videoiden mukaan käytännössä tapahtuu.

Kun eläinten hyvinvointilakia viime kaudella käsiteltiin, useat eläinsuojelujärjestöt sekä seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta vaativat elävien kettujen käytön kieltämistä kokonaan luolakoirien taipumuskokeissa ja harjoituksissa. Muiden muassa Eläinten hyvinvointikeskus, eläinsuojeluasiamies, Animalia ja SEY suosittelivat lausunnoissaan, että lakiin lisättäisiin elävien kohde-eläinten käytön kieltö luolakoirien taipumuskokeissa.

Ympäristövaliokunta, jonka varapuheenjohtajana tuolloin toimin, esitti omassa lausunnossaan harkittavaksi, tulisiko eläinten hyvinvointilain käsittelyn yhteydessä toteuttaa luo-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

lakoirien taipumuskokeiden kieltö juuri elävien kettujen käytön takia. Valiokunta totesi, että kettuja pidetään turkistarhaa vastaavissa pelkistetyissä olosuhteissa eivätkä kettujen pito-olosuhteet turvaa niiden hyvinvointia. Valitettavasti tämä lausunto ei tuottanut toivottua tulosta eikä lakiin kirjattu kategorista kieltöä kohde-eläinten käytöstä luolakoirien taipumuskokeissa.

Arvoisa puhemies! Elävien kettujen käyttäminen luolakoirakokeissa on julmaa eikä millään tavalla välttämätöntä. Kokeet aiheuttavat eläimille kohtuutonta stressiä ja kärsimystä. Julkisuudessa on osoitettu, että kokeisiin liittyy eläinten loukkaantumisriski, vaikka sen ei pitäisi olla mahdollista. Siksi elävien kettujen käyttö luolakoirakokeissa on yksiselitteisesti kiellettävä. Toivon, että tälle lakialoitteelle löytyy tukea ja saamme tämän kokonaisuuden kannalta ehkä pienen mutta ilmeisen ongelman eläinten hyvinvoinnin osalta korjattua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.21 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Elävien kettujen käyttäminen luolakoirakokeissa on julmaa eikä millään tavalla välttämätöntä harrastustoiminnan kannalta. Nämä kokeet aiheuttavat kohde-eläimille kohtuutonta stressiä, ja niihin liittyy myös merkittävä eläinten loukkaantumisriski. Ehdotamme tällä lakialoitteella elävien kettujen käytön kieltämistä luolakoirakokeissa.

Harrastustoiminta ei missään muodossa ikinä oikeuta kohde-eläinten käyttöä, jos toiminta vaarantaa niiden hyvinvoinnin. Viime vuonna Oikeutta eläimille -järjestö julkaisi Vihdissä ja Mynämäellä kuvattuja videoita, joissa näkyi, miten luolakoirat pantiin tilanteisiin, joissa niitä odotti elävä kettu vanerista rakennetussa kourussa ja eläinten välille annettiin kehittyä tappelu tilanteita. Vaikka se ei olekaan koesääntöjen mukaan sallittua, näyttää se silti olevan paikoin käytäntö. Tässä tilanteessa sekä koirat että ketut saivat verta vuotavia haavoja.

Kennelliitto käsitteli elävien kohde-eläinten käyttöä luolakoirakokeissa omassa valtuustossaan mutta päätyi tiukan äänestyksen jälkeen sallimaan toiminnan jatkamisen. 56 valtuuston jäsentä äänesti taipumuskokeiden kieltämisen puolesta, mutta 57 kannatti niiden jatkamista uusituilla säännöillä. Itse luen tämän täpärän äänestystuloksen niin, että myös harrastajat kyllä laajasti ymmärtävät kiellon merkityksen ja ovat myös valmiita muutokseen.

Elävien kettujen käyttö luolakoirakokeissa ei ole välttämätöntä harrastustoiminnan jatkumisen kannalta, sillä ne voisi hyvin korvata esimerkiksi mekaanisilla ketuilla. Näin on toimittu jo joissakin verrokkimaissamme. Tähän kannattaisi myös Suomessa siirtyä — jos ei harrastajien omalla päätöksellä, niin sitten laissa niin säätämällä. Eläimellä nimittäin on itseisarvo: arvo, joka on riippumaton siitä, tuottaako eläin ihmiselle hyötyä tai huvia. Nykyisessä eläinten hyvinvointilaissa ei kuitenkaan suoraan rajoiteta kohde-eläinten käyttöä harrastustoiminnassa, eikä lakiin ole kirjattu kategorista kieltöä kohde-eläinten käytöstä luolakoirien taipumuskokeissa.

Eläinten hyvinvointi tulee asettaa harrastustoiminnassa etusijalle. Toivon, että tämä lakialoite saa laajan kannatuksen eduskunnassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

18.24 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on tosiaan tällainen eläinten hyvinvointia käsittelevä ilta käsillä. Käsittelemme edustaja Elon tekemää lakialoitetta, jota lämpimästi kannatan. Metsästys on vastuullista, kun se ei aiheuta turhaa, pitkittynyttä kärsimystä metsästettävälle eläimelle ja kohdistuu kannanhoidollisesti. On mielestäni käsittämätöntä, että elävien kohde-eläinten käyttö luolakoirakokeissa on edes mahdollista nykyään, etenkin kun meillä olisi olemassa vaihtoehtoja. Eläimelle on stressaavaa ja pelkoa herättävää joutua jahdatuksi. Lisäksi elävän kohde-eläimen käyttö altistaa niin villieläimen kuin lemmikkikoirankin vammoille ja pahimmillaan jopa hitaalle ja kivuliaalle kuolemalle. Tämän vuoksi meidän tulisikin siirtyä luolakoirien koulutuksessa ja kokeissa täysin näihin muihin vaihtoehtoihin ja turvata niin villieläinten kuin lemmikkienkin oikeus hyvinvointiin.

Arvoisa puhemies! Luolakoirametsästyksessä koiraä käytetään ajamaan saaliseläimiä, jotka ammutaan, ja luolakoirakokeen tarkoituksena on selvittää koirien taipumukset ja sopeutuvuus luolassa työskentelyyn. Näiden piirteiden selvittäminen ei edellytä elävää kohde-eläintä, eikä näin ollen ole perusteltua aiheuttaa eläville kohde-eläimille haittaa.

Vuonna 23 eli viime vuonna Oikeutta eläimille -järjestön julkaisemassa videomateriaalissa näkyi, miten koirien ja kohde-eläinten välille annettiin kehittyä tappeluilanteita. Tämä ei ole hyväksyttävää, eikä tällainen millään tavoin edesauta myöskään metsästystä tai metsästyskoirien koulutusta. Metsästäjän koiran ei kuulu käydä metsästettävän eläimen päälle vaan ajaa se paikkaan, jossa metsästäjä saa näköyhteyden siihen. Metsästyskoira ei ole metsästysväline. Se on tärkeä osa metsästysporukkaa. Lailla säädetään jo siitä, että eläinkilpailu ja eläinnäyttely eivät saa tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvointia. Saman pitäisi päteä myös kohde-eläinten käyttöön harrastustoiminnassa.

Arvoisa puhemies! Eläinsuojelujärjestöt sekä seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta ovat jo vaatineet kettujen kieltämistä luolakoirien taipumuskokeissa ja harjoituksissa. Samoin ympäristövaliokunta on jo vuonna 22 esittänyt harkittavaksi luolakoirien taipumuskokeiden kieltä elävien kettujen käytön takia. On harrastuksen tulevaisuuden kannalta kestävä valinta kieltää elävien kohde-eläinten käyttö, jotta koko harrastusta ei tarvitsisi kieltää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

18.27 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin Oikeutta eläimille -järjestölle, joka on tuonut tämän epäkohdan laajasti julkisuuteen, ja kiitos myös edustajille Elo ja Pitko tästä lakialoitteesta. Itsekin tämän allekirjoitin ja ehdottomasti tätä kannatan.

Eli kyse on näistä luolakoirien taipumuskokeista. Jo ihan alkuun on hyvä todeta, että yli-päättään tämä luolametsästys itsessään on mielestäni julma metsästyksen muoto, ja sitten vielä näissä kokeissa, joissa testataan tätä luolakoirien niin kutsuttua soveltuvuutta tähän metsästykseseen, vielä käytetään elävää kettua kohteena. Ajattelen, että me helposti paheksomme muissa maissa tapahtuvia eläintappeluita, mutta sitten samaan aikaan voi ajatella, että tällaiset luolakoirien kokeet ovat käytännössä järjestettyjä eläintappeluita ja siis tällä hetkellä edelleen laillisia.

Tässä on nyt seuraavaksi muutamia Oikeutta eläimille -järjestön kokoamia kuolinsyitä, joita näiden kokeiden yhteydessä on raportoitu: 4-vuotias saksanmetsästysterrieri, kuolinsyy petovahinko, jäi metsästystilanteessa maaperään, jossa oli mäyriä, ilmeisesti sydänpetti. 5-vuotias mäyräkoira, kuolinsyy tapaturma, sai metsästystilanteessa mäyrän kynsis-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

tä vakavia haavoja molempiin silmiinsä, lopetettiin. 2-vuotias jackrussellinterrieri, kuolinsyy tapaturma, metsästystilanteessa mäyrä repi. Nämä ovat siis näitä kokeiden aikana tapahtuneita tilanteita.

Myös näistä Oikeutta eläimille -järjestön salakuvista selviää, kuinka tämä elävien eläinten käyttö näissä luolakoirien taipumuskokeissa aiheuttaa selkeästi kärsimystä niin näille ketuille kuin myös näille metsästyskoirille. Sen takia onkin luontevaa, kuten tässä lakialoitteessa tuodaan esille, että useat eläinsuojelujärjestöt ja esimerkiksi tämä maa- ja metsätalousministeriön alainen seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta ovat vaatineet, että elävien kettujen käyttö pitäisi kieltää näissä taipumuskokeissa ja harjoituksissa ylipäätään. Silloin, kun eläinten hyvinvointilakia käsiteltiin, tämä asiahan nousi esille, ja silloin myös eduskunta sai näitä lausuntoja järjestöiltä ja myös esimerkiksi eläinasiainmieheltä ja Eläinten hyvinvointikeskukselta. Eli näkisin, että jos ammattilaisten mielipidettä kysyy, niin tässä on hyvin laaja konsensus sille, että tämän toiminnan ei pitäisi olla lainmukaista.

No, sitten Kennelliitto on tätä myös käsitellyt, ja niin kuin täällä tuotiin esille, Kennelliiton hallitushan yritti omalla esityksellään lopettaa nämä luolakoirien taipumuskokeet. Kun Kennelliiton valtuusto tätä asiaa käsitteli vajaa vuosi sitten, niin silloin tosiaan vain yhden äänen erolla päädyttiin siihen, että näitä luolakoirien taipumuskokeita kuitenkin voidaan jatkaa. Mielestäni edustaja Pitko tässä hyvin sanoi, että kuitenkin näin pieni ero tässä äänestyksessä ja tämä Kennelliiton hallituksen esitys kuitenkin kertoo siitä, että alan harrastajilla on myös näkemystä siihen, että näissä kokeissa on ongelmia, ja nämä voitaisiin hyvin kieltää.

Toki itse ajattelen, että selkeintä olisi, että tämä asia kiellettäisiin lailla, kun tästä näin laaja konsensus kuitenkin sitten asiantuntijoiden parissa on. Niin kuin täällä tuotiin esille, myös ympäristövaliokuntahan käsitteli tätä silloin, kun me käsiteltiin eläinten hyvinvointilakia viime kaudella. Silloin nimenomaan tässä valiokunnan mietinnössä, jossa sitten oli näitä muita puolueita kuin ne, jotka tässä ovat jo puhuneet, valiokunta esitti harkittavaksi tätä taipumuskokeiden kieltoa.

Eli lämpimästi kannatan tätä lakialoitetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

18.32 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Metsästyksellä on suuri yhteiskunnallinen merkitys Suomelle, ja metsästäjät ovat tärkeitä maallemme. Joskus kuitenkin metsästyksen keinot voivat olla sellaisia, joita henkilökohtaisesti en hyväksy, ja nyt kansanedustajat Elo ja Pitko ovat tehneet lakialoitteen, joka on aiheellinen ja hyvä.

Luolakoirien taipumuskokeisiin ei mielestäni kuulu käyttää eläviä kettuja. Nämä taipumuskokeet ovat hyvin stressaavia tilanteita eläville ketuille. Lisäksi on selvinnyt, että koirien ja kettujen välille on annettu kehittyä jopa tappelutilanteita, ja tämä on täysin verrattavissa esimerkiksi koiratappeluihin. Se on julmaa ja tuomittavaa.

Selvää on, että tällainen eläimiä vahingoittava toiminta ei ole enää tätä päivää. Ketukannan hallitsemiseksi on varmasti vaihtoehtoisia metsästystapoja kuin luolametsästyksessä elävien kettujen käyttäminen. Melkein sanon, että se on jopa eläinrääkkäystä. Toivonkin, että siirryttäisiin siihen, että mekaanista kettua voisi käyttää. Nämä taipumuskokeet luolakoirilla ovat sekä koirille että ketuille epäinhimillisiä. [Mai Kivelä: Hyvä puhe!]

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto, poissa. — Edustaja Malm.

18.34 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja siitä, kuinka metsästämisellä on paikkansa suomalaisessa perinteessä ja kulttuurissa, mutta myös siitä, kuinka maailma muuttuu ja myös meidän kuuluu muuttua siinä mukana. Olen ehdottomasti samaa mieltä kaikista näistä perusteluista, että meidän ei tarvitse luoda enää sellaisia tilanteita, joissa esimerkiksi kettujen ja koirien välille tulee tällainen tekemällä tehty tappelutilanne. Emmehän me tässä salissa hyväksy myöskään sitä, mikä on hyvin johdettu tästä, eli koiratappeluja.

Tänään on myös puhuttu paljon siitä, mitä ovat eläimen luonnollinen tarve ja luonnolliset vietit ja mitä eläin tarvitsee siihen, että se on onnellinen, ja siitä aiheesta varmasti vielä illan aikana jatketaan. Kyllä itse lähdän siitä ajattelusta, että ei tuo mitään lisäarvoa kenellekään käyttää kohde-eläimiä vain sen takia, että voisi itse harrastaa jotakin promillen rajoissa olevaa harrastusmuotoa. Toivon, että keskustelu jatkuu yhtä rakentavana kuin se on tähän mennessä tämän aiheen osalta edennyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

8. Lakialoite laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 121 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 26/2024 vp Hanna Holopainen vihr ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Ja tuttuun tapaan tässäkin varataan enintään 30 minuuttia keskustelulle, ja jos puhujalis-
taa ei ennätetä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja keskustelua jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.36 **Hanna Holopainen vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvoinnin teemalla jatkamme tätä iltaa edelleenkin. Tärkeä aihe. — Edelleenkin on tilanne se, että esimerkiksi osa tuotantoeläimistä joutuu elämään sellaisissa olosuhteissa, jotka eivät mahdollista niitten lajityypillistä käyttäytymistä, kuten vapaata liikkumista, sosiaalisuutta ja poikasten hoitamismahdollisuutta. Olen tehnyt lakialoitteen siitä, että eläinten hyvinvoinnista annettua lakia muutettaisiin siten, että nautojen olosuhteisiin saataisiin oleellinen parannus.

Tällä hetkellä meillä on edelleen parsinavettoja, joissa lehmät pidetään kiinni paikoillaan kuukausia, ja se on todellakin vanhentunut ja eläinten hyvinvointia laiminlyövä käytäntö. Parsinavetta on navetan muoto, jossa naudat pidetään paikoillaan kytkemällä ne kau-
lastaan kiinni kiinteään rakenteeseen eli parteen. Niissä eläimet eivät voi vapaasti liikkua tai edes kääntyä ympäri, mikä aiheuttaa lehmille sekä fyysisiä että psykologisia kärsimyksiä.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

siä. Eläinten pitäminen tällaisissa olosuhteissa ei ole eettistä. Parsinavetassa olevat eläimet pääsevät ulkoilemaan vain harvoin tai pahimmillaan eivät juuri lainkaan. Tämä on täysin vastoin nautojen lajityypillistä käytöstä, sillä naudat ovat laiduneläimiä, joiden laidunnusmahdollisuus on keskeinen osa niitten hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tänään keskusteluissa tullut ilmi, viime kaudella pitkän pitkän valmistelun jälkeen saatiin voimaan eläinten hyvinvointilaki. Sen lain ominaispiirre on se, että siinä toki saatiin paljon parannuksiakin eläinten hyvinvointiin, mutta jostain syystä moni niistä parannuksista keskittyi lemmikkieläinten olosuhteiden parantamiseen ja tuotantoeläinten osalta lakiin jäi edelleen ongelmallisia kohtia.

On selvää, että tämä käytäntö, jossa nautoja pidetään parressa kiinni, on vahvassa ristiriidassa eläinten hyvinvointilain keskeisen tavoitteen kanssa, joka velvoittaa siihen, että eläimiä kohdellaan hyvin ja niitä kunnioittaen ja eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä eikä niiden hyvinvointia saa tarpeettomasti vaarantaa. Nämä asiat luetellaan lain 6 §:ssä. Yleisten periaatteiden mukaisesti esimerkiksi liikkumisen rajoittamisen täytyy olla tarpeellista ja perusteltavissa. Valitettavasti liikkumisen rajoittaminen on yksi lain suurimpia ongelmia, mikä tulee tähän nautojen hyvinvointiin, sillä toisaalla eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa, 37 §:ssä, säädetään eläinten pysyvien pitopaikkojen vaatimuksista: pykälän 2 momentissa todetaan yleisenä periaatteena, että eläintä ei saa pitää jatkuvasti paikalleen kytkettynä eikä sen liikkumista saa jatkuvasti rajoittaa eläimen kääntymisen estävillä rakenteilla. Kuitenkaan tätä periaatetta ei nautojen osalta pitopaikkojen suhteen täysin noudateta, sillä tässä laissa on säädetty poikkeuksia naudan pitopaikkaa koskien. Maidontuotannossa käytettävät parsinavetat on vapautettu tästä 37 §:n 2 momentista säädetystä kiellosta. Tälle poikkeukselle, siis tälle vapautukselle pitää nautoja sellaisissa olosuhteissa, jotka muiden eläinten osalta koetaan ongelmallisiksi, ei ole perusteita. Siksi esitän, että lakia muutettaisiin siten, että myös kaikki maidontuotantotilojen parsinavetat kiellettäisiin siirtymäajalla.

Arvoisa puhemies! Parsinavetat eivät siis todellakaan vastaa nykyajan käsityksiä eläinten oikeuksista ja eläinten tarpeista ja eläinten pitopaikkojen olosuhteista, jotka tukevat eläinten hyvinvointia. Parsinavetoista tulee siirtyä kokonaisuudessaan pihattonavetoihin. Pihatoissa lehmät voivat liikkua vapaammin ja toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistä.

Useinkaan ei koeta, että eläinten oikeudet ovat politiikan kovinta ydintä — ja siitä ehkä kertoo sekin, että kun täällä käsitellään näitä tärkeitä eläinten hyvinvointiin liittyviä asiakokonaisuuksia tänään, salissa on tälläkin hetkellä valitettavan vähän kansanedustajia paikalla. Kuitenkin se, miten kohtelemme eläimiä, kertoo paljon myös meistä ihmisinä. Tutkimusten mukaan kaikilla nisäkkäillä on ihmisten tapaan tietoisuus. Monilla eläimillä on käsitys sekä itsestään että omasta toiminnastaan suhteessa muihin. Nisäkkäät tuntevat perustunteita, kuten iloa, surua, pelkoa, kiintymystä ja leikkisyyttä. Tämän tiedon valossa meidän tulisi tunnistaa, että parsinavetat eivät ole tätä päivää ja meidän on siirryttävä kestävämpiin ja eettisempiin tapoihin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

18.42 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Pitäisi olla itsestään selvää, että myös tehoeläintuotannossa jokaisella eläinyksilöllä on oikeus liikkua. Silti noin 30 prosenttia suomalaisista lypsylehmistä elää parsinavetoissa, joissa luontainen käyttäytyminen estetään. Kiitos edustaja Holopaiselle tämän tärkeän lakialoitteen tekemisestä.

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

On eläinten hyvinvoinnin kannalta vakava epäonnistuminen, ettei parsinavettoja ole pystytty vielä Suomessa kokonaan kieltämään. Parteen kytkeminen rajoittaa liikkumisen ohella lehmien sosiaalista kanssakäymistä, keuhonhoitoa ja makuulle asettumista. Parsinavetassa lehmät seisovat koko talvikauden betonialustalla, joka voi olla osittain ritilää. Kova alusta vaikeuttaa lehmän makuulle menoa ja aiheuttaa hiertymiä. Tämän pitäisi tänä päivänä olla yksiselitteisesti kiellettyä. On tietysti sinänsä hyvä, että vuoden alussa voimaan tullut eläinten hyvinvointilaki kieltää uusien parsinavetoiden rakentamisen, mutta se ei lohdata niitä lehmiä, jotka ovat niissä navetoissa, joissa edelleen joutuvat olemaan parressa, koska tämä kiello ei koske nykyisiä parsinavettoja.

Lain mukaan parsinavetoiden lehmien on päästävä ulkoilemaan vähintään 90 päivänä vuodessa, mutta se tarkoittaa, että pahimmillaan eläimet seisovat parressa 275 päivää. Ja tästä jaloittelua koskevasta vaatimuksestakin voidaan myöntää määräaikainen vapautus silloin, kun jaloittelun järjestäminen on käytännössä mahdotonta, eli jos tilalla ei ole käytettävissä sopivaa laidunta. Poikkeus voidaan myöntää myös, jos muuta jaloitteluun sopivaa tilaa ei ole mahdollista kohtuudella järjestää tai jos vaatimuksen noudattaminen on kohtuutonta liikenteeseen, maastoon tai etäisyyteen liittyvistä syistä. Tästä poikkeuksesta luovutaan vuonna 2038. Sinnekin on aivan äärettömän pitkä aika, jos ajatellaan eläinten hyvinvointia ja meidän ymmärrystä siitä tänä päivänä.

Arvoisa puhemies! Jalostus ei ole muuttanut nautojen lajityypillisiä käyttäytymistarpeita, joista yksi keskeinen on tarve laiduntamiseen. Vähäisemmästäkin jaloittelusta on etua, mutta erityisesti juuri kesäinen laidunnus kohentaa lypsylehmien hyvinvointia. Laitumella lehmät voivat elää sosiaalista laumaelämää, syödä ja märehtiä vapaasti ja ne mahtuvat esimerkiksi lepäämään täysin ojentuneina. Jokaisella lehmällä tulee olla oikeus paitsi liikkumiseen myös laiduntamiseen, ja ajattelen, kuten edustaja Holopainenkin tässä edellä totesi, että parsinavetat eivät kerta kaikkiaan ole tätä päivää ja ne pitäisi pystyä nyt lailla kieltämään. Kannatan tätä edustaja Holopaisen lakialoitetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.45 Jenni Pitko vihr: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunta hyväksyi tosiaan viime kaudella eläinten hyvinvointilain, jossa päätettiin kieltää uusien parsinavetoiden rakentaminen mutta samalla sallittaisiin vanhojen käyttö sekä korjaaminen hamaan tulevaisuuteen. On hyvä, että trendi alalla on ollut se, että pihattonavetat ovat yleistyneet, mutta pidän kyllä itse kestävämmänä sitä, että emme vielääkään ole kyenneet lopettamaan parsinavettojen käyttöä edes siirtymäajalla, eli ei ole näkymää sille, milloin tästä ongelmallisesta muodosta päästäisiin eroon.

On sanomattakin selvää, että eläimelle tällainen olosuhde, minkä parsinavetta tarjoaa, ei ole lajityypillistä käytöstä mahdollistava tapa elää. Vaikka parsinavetassa eläimet saavat ulkoilla ja laiduntaa, on silti fakta, että eläimet viettävät suurimman osan elämästään päästään tai kaulastaan parteen paikalleen kytkettyinä. On myös huomioitava, että moni näistä parsinavetoista on rakennettu vuosikymmeniä sitten ja niitä nyt korjataan hamaan tulevaisuuteen asti, ja kun näitä parsinavettoja rakennettiin, lehmät olivat itse asiassa huomattavasti pienempiä. Jalostuksen kautta niiden koko on kasvanut, ja olosuhteet ovat siis muuttuneet ajan saatossa yhä ahtaammiksi.

Pihattonavetassa taas lehmä voi elää huomattavasti vapaampaa elämää. Monissa nyky-aikaisissa pihattonavetoissa lehmä voi myös itse valita ruokailu- ja lypsijankohdan. Tä-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

män valinnanvapauden on todettu lisäävän eläinten hyvinvointia. Pihattonavetoissa tulee toki myös varmistaa riittävä tila, ja ajattelen, että laiduntamista pitäisi voida lisätä kaikkien lehmien osalta joka tapauksessa.

Monissa Pohjoismaissa kiinni pitävät rakenteet ovat jo kiellettyjä. Suomi on tuotanto-eläinten hyvinvoinnin suhteen jäämässä jälkeen yleispohjoismaisesta eläinten hyvinvoinnin kehityksestä, mikäli tämä viime kaudella hyväksytty eläinten hyvinvointilaki jää voimaan tällaisena. Kiitän edustaja Holopaista tästä tärkeästä lakialoitteesta ja eläinten puolesta toimimisesta. Kannatan itse tämän lakialoitteen hyväksymistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

18.47 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! On tosiaan valitettavaa, että salissa ei ollut tämän enempää edustajia keskustelemassa eläinten hyvinvoinnista. On meidän ihmisten vastuulla varmistaa, että eläinten hyvinvointia koskeva laki toteutuu ja myös meidän toiminnastamme riippuvaisilla eläimillä on oikeus hyvään elämään. Eläinten hyvinvointilain yleisten periaatteiden mukaan eläimiä on kohdeltava hyvin ja niitä kunnioittaen. Eläimille ei myöskään saa aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä, eikä niiden hyvinvointia saa tarpeettomasti vaarantaa. Eläinten hyvinvointia tukee mahdollisuus lajityypilliseen käytökseen. Yleisten periaatteiden mukaisesti esimerkiksi liikkumisen rajoittamisen täytyy olla tarpeellista ja perusteltavissa eikä sitä saisi tehdä jatkuvasti.

Valitettavasti liikkumisen rajoittaminen on yksi hyvinvointilain suurimpia ongelmia koskien useimpien eläimien, myös nautojen, hyvinvointia. Naudat ovat laiduneläimiä, joille laidunnus ulkona on keskeinen tapa elää. Laidunnus on oleellista nautojen hyvinvoinnille. Periaatetta liikkumisen rajoittamisen rajallisuudesta ei kuitenkaan noudateta nautojen pitopaikan osalta. Vaikka laki kieltää parsinavettojen rakentamisen, ei vanhoja, viime lain voimaan tullessa jo käytössä olleita, parsinavettoja ole kielletty kokonaan.

Arvoisa puhemies! Parsinavetta on navetan muoto, jossa naudat pidetään paikoillaan kytkemällä ne kaulastaan kiinteään rakenteeseen eli parteen. Parsinavetassa oleva eläimet pääsevät ulkoilemaan vain harvoin tai pahimmillaan eivät juuri lainkaan. Tämä on täysin vastoin nautojen lajityypillistä käytöstä. Jos uusien parsinavettojen rakentaminen on kielletty, ei mielestäni ole perusteltua sallia pitkään vanhojenkaan käyttöä. Parsinavetoiden kiellolle on siis nähty ja ymmärretty selkeät perusteet, joten kieltola tulisi soveltaa myös vanhoihin parsinavetoihin. Siksi laki tulisi muuttaa siten, että kaikki, myös kaikki maidontuotantotilojen, parsinavetat kielletään siirtymäajalla. Siirtymäaika päättyisi kuten laissa muista kuin maidontuotannossa käytettävistä parsinavetoista on jo säädetty. Jo nykyisellään suurin osa navetoista on muita kuin parsinavettoja, joten kyse on muutenkin jo vallalla olevasta käytännöstä.

Arvoisa puhemies! Suomessa on noin 9 300 nautatilaa, reilu 800 000 nautaa. Eläinten käyttäytymisen hyvinvoinnin tutkimuksen mukaan on myös niin, että eläin, jolle liikkuminen on luontainen tarve, kerryttää patoutunutta liikkumisen tarvetta silloin, kun se ei pääse liikkeelle. Silloin kun eläimellä on mahdollisuus liikkua vain harvoin, eläimet liikkuvat liikkeelle päästyään enemmän kuin sellaiset eläimet, joille liikkuminen on vapaampaa ja päivittäistä. Tämä sama tulos on huomattu myös nautoja tutkiessa. Laiduntavilla naudoilla esiintyy vähemmän ontumista, sorkkasairauksia ja jalkavammoja. Laiduntavilla naudoilla on myös tutkimuksessa todettu esiintyvän vähemmän esimerkiksi salmonellainfektioita, kohdunkaulan tulehduksia sekä poikimiseen liittyviä sairauksia ja ketoosia. Ihmisenkin nä-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

kökulmasta parsinavettaa pidetään pihattoa kuormittavampana työympäristönä, sillä pihatissa työn koneellistaminen on edennyt parsinavettoja pidemmälle.

Arvoisa puhemies! Parsinavetat on kielletty esimerkiksi Tanskassa ja Norjassa. Ruotsi taas on kieltänyt uusien rakentamisen. Tämänkin lakimuutoksen kohdalla meillä on mahdollisuus olla osa yhteispohjoismaista linjaa ja kieltää yksiselitteisesti parsinavetat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

18.52 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tosiaan kaikki liikkumisen estäminen luo eläimelle vakavan hyvinvointiongelman, ja tämä ei tietenkään ole mitenkään hirveän yllättävää. Jokainen voi ymmärtää, että liikkuminen on nisäkkäille perustarve ja jos se estetään, niin eläin ei voi voida hyvin.

No, tässä uudessa eläinten hyvinvointilaissa, joka nyt tämän vuoden alusta astui voimaan, tosiaan säädettiin siitä, että eläintä lähtökohtaisesti ei saisi pitää jatkuvasti paikoilleen kytkettynä eikä sen liikkumista saisi rajoittaa tällaisilla kääntymisen estävillä rakenteilla. Sitten tässä laissa näiden uusien parsinavetoiden rakentaminen tosiaan kiellettiin, mikä oli hyvä juttu, mutta nämä vanhat maidontuotannossa käytettävät parret sallittiin. Samaan aikaan tässä laissa tunnustetaan hyvin selkeästi se, että tämä liikkumisen estäminen on ongelmallista. Siksi itsekin ajattelen, että ei ole mitään perusteita sille, että meillä edelleen sallitaan näitä parsinavetoita ja että näistä on poikkeuksella osa sallittu edelleen.

No, on selvää, että nämä parsinavetat ovat muodostuneet eläinten pitopaikaksi aikana, jolloin meillä ei ole ollut samanlaista tietoa eläinten hyvinvoinnista, ylipäätään eläinten esimerkiksi sosiaalisista tarpeista ja muista tarpeista, jotka tällainen parsinavetan pitomuoto sitten estää, mutta nyt meillä on, nyt me tiedetään enemmän eläimistä, ja nyt meidän pitäisi toimia ihmisinä tämän päivitetyn tiedon varassa eikä antaa eläinten kärsiä sen takia, että meidän oma tietämyksemme on aikaisemmin ollut puutteellista.

Ylipäätään tässä eläinlaissa ongelma on se, että me toisaalta sanotaan, että me haluamme, että eläimet voivat hyvin, mutta sitten toisaalta sallitaan tällaisia poikkeuksia, joilla me kumotaan tavallaan koko sen lain alkuperäinen henki ja ne alkuperäiset tavoitteet. Eli on hyvin ristiriitaista, että me sallitaan sitten tällaisilla poikkeuksilla tämän eläinten hyvinvointilain vesittäminen.

Mutta haluan kiittää tämän lakialoitteen tekijää, edustaja Holopaista, ja todeta tähän loppuun, että tämä on ehdottomasti myös vasemmistoliiton ryhmän kanta, että näin pitäisi toimia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

18.55 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tosiaan tänään on erikoinen ilta, kun on näin monta eläinten hyvinvointiin liittyvää lakialoitetta ja kansalaisaloite, ja saamme keskustella tämän illan tästä aihepiiristä. Minä kiitän niitä edustajia, jotka ovat täällä paikalla.

Viime vaalikauden lopussa eduskunta hyväksyi uuden eläinten hyvinvointilain, jossa uusien parsinavetoiden rakentaminen kiellettiin. Samalla säädettiin, että nautojen määrää ei olemissa olevissa parsinavetoissa saa lisätä. Lisäksi laki vaatii, että parsinavetoissa pidettävien lehmien on päästävä jaloittelemaan 90 päivän ajan vuodessa aiemman 60 päivän sijaan. Uudistetussa eläinten hyvinvointilaissa on otettu hyviä askeleita ja paljon tavoitettu

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

samoja tavoitteita kuin tällä lakialoitteella on — toki tässä parsinavetoista luopumisen prosessia nopeutettaisiin entisestään.

Eläintiloilla tehdään tärkeää ja raskasta työtä, joka koituu kaikkien suomalaisten hyväksi, koska siellä tuotetaan suomalaista ruokaa. Turvallisuuteen kuuluu huoltovarmuus ja sen ylläpito. Kotimainen ruuantuotanto on tässä tärkeä peruspilari. Suomalaisilla tiloilla otetaan eläinten hyvinvointi vakavasti, mutta samaa ei valitettavasti voi sanoa monien muiden maiden tiloista. Viime vuosina on jopa syyllistetty lehmien pitämisestä ympäristösyihin vedoten. Lehmien pito, kuten eläinten pito yleisestikin, on Suomessa melko hyvällä tasolla. Tilalliset arvostavat karjaansa ja pitävät huolta siitä. On tärkeää, että meillä on myös nuoria, jotka uskovat elinkeinon tulevaisuuteen.

Meidän eläintiloillamme on valtavan suuret taloudelliset haasteet tällä hetkellä, ja onkin tärkeää, että tämä Välitä viljelijästä -projekti on olemassa. Se tarkoittaa, että siinä keskitytään tilallisten hyvinvointiin ja työkykyyn, ja sieltä voi saada apua. Tämä ei ole ollut mikään ihan pysyvä projekti, mutta nyt tämä hallitus on tehnyt siitä ja tekemässä siitä vakinaista ja pysyvää toimintamallia, ja tässä hetkessä se on todella tärkeä asia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

18.58 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Tuotantoeläinten lajityypillinen elämä on jatkossakin otettava huomioon entistä paremmin, ja siksi SDP haluaa myöskin omalta osaltaan ajaa keskustelussa modernia lainsäädäntöä, kuitenkin niin, että tuottajien asema ei hankaloidu kohtuuttomasti. Meidän tärkein tehtävämme on kuitenkin turvata kotimainen, kestävä eläintuotanto.

Kuten moni muukin asia tässä kokonaisuudessa, tähän voidaan liittää kaksi ehkä tärkeintä kohtaa, ja toinen niistä on nimenomaan ruokatuotanto, ja sitten toinen on eläinten hyvinvointi. Minusta nämä eivät ole missään tapauksessa vastakkain asettuvia asioita. Eläinten hyvinvointi ja kotimaisen ruuan tuotanto — niitä ei edes oikeastaan pitäisi missään tilanteessa laittaa vastakkain. Ne voivat tukea toinen toisiaan. Tuottajien etu on hyvinvoivat tuotantoeläimet. Ajattelen myös niin, että tuottajia on tärkeää tukea eläinten hyvinvointia parantavissa uudistuksissa, tarvittaessa myöskin kompensoida kustannuksia, ovat ne sitten investointitukia tai eläinten hyvinvointikorvauksia. Ymmärrän kyllä tämän tämänhetkisen talouskeskustelun, että ehkä juuri nyt keskusteluhetki tälle ei ole oikea, mutta näin me myös pystyisimme uudistamaan eläinten hyvinvointia sekä tukemaan tuottajia kohti eettisempää tuotantoa.

Arvoisa rouva puhemies! En voi tässä yhteydessä myöskään olla ottamatta kantaa eläintuotantoeläimiin noin yleisesti, kun viime aikoina on uutisoitu paljon tapahtumista muun muassa hevosurheilussa, ravien suuvammoista tai jopa puhtaasta pahoinpitelystä, joka on naamioitu koulutukseksi. Se on saanut niin hevosmaailmasta kuin eläinten oikeuksia puolustavilta järjestöiltä tietenkin palautetta, joka on negatiivista, ja näin on oikein. Eläin ei ole väline, vaan se on oikea eläin, olipa se sitten tuotantoeläin tai harrastuseläin.

Meidän pitää tunnistaa eläimen itseisarvo ja lajityypilliset käyttäytymisen tarpeet, on kyse sitten tuotanto- tai lemmikkieläimestä. Eläinten lajityypillinen käyttäytyminen on tärkeää, jotta eläin voi palautua muun muassa suorituksesta, onpa se sitten lypsy tai juoksu, lauma, niin että on tilaa liikkua ja voi nollata itseään myös ihmisistä. Tämä on erittäin tärkeää, ja meidän on se tiedostettava. Esimerkiksi Harjun oppimiskeskuksessa hevosille on aktiivipihatto, jossa hevonen voi elää niin lajinmukaista elämää kuin se suinkin vain niissä

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

olosuhteissa on mahdollista, ja samalla on todettu hevosten olevan levollisempia ja rauhallisempia. Kannatan aktiivipihatoita, olipa kyse sitten naudoista tai hevosista.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

9. Lakialoite laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 122 ja 126 §:n muuttamisesta Lakialoite LA 27/2024 vp Inka Hopsu vihr ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.01 Inka Hopsu vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jätin kesällä lakialoitteen porsaiden tiineys- ja porsitushäkkien sekä porsaiden kirurgisen kastration täyskiellosta vuoteen 28 mennessä. Uusia tiineys- ja porsitushäkkejä ei nykyisellään saa rakentaa, ja kirurgisen kastration kieltä on asetettu pitkälle, vuoteen 35. Esityksen hyväksyessään eduskunta kieltäisi vanhojenkin häkkien käytön neljän vuoden siirtymäajalla ja yhdenmukaistaisi kirurgisen kastration siirtymäajan muiden lain siirtymäaikojen kanssa.

Arvoisa puhemies! Suomessa on sikaloita noin 700 ja niissä reilu miljoona sikaa, 1 300 000 muistaakseni. Sika on sosiaalinen ja tarvitsee lajitoveriensa seuraa. Luonnossa siat elävät usein perheryhmissä. Hyvin voidakseen siat tarvitsevat tekemistä, mitä tiineys- ja porsitushäkeissä ei ole. Sialla on esimerkiksi voimakas tarve tonkia ja tutkia ympäristöä kärsällään.

Eläimen pitäminen liikkumisen estävässä häkissä estää siltä lajityypillisen käyttäytymisen ja lajin perustarpeiden tyydyttämisen. Emakot saattavat viettää suuren osan elämästään tiineys- ja porsitushäkeissä. Porsitushäkki on tosiaan rakennelma, jossa emakko voidaan kahlita paikalleen tavalla, joka estää sen liikkumisen. Emakko on kahlittuna toiselle kyljelleen asentoon, jossa se voi imettää porsaita. Porsitushäkki estää sekä ylösnousun että kyljen kääntämisen. Ainoa mahdollisuus liikkumiseen on yhdellä kyljellä pienesti edestakaisin. Tiineyshäkki toimii samoin, mutta siihen siat kytetään tiineytyksen ajaksi.

Emakot suljetaan tiineytyksen, synnytyksen ja imetyksen ajaksi häkkiin, jotta porsaas olisivat turvassa tiineyden ja imetyksen aikana eivätkä esimerkiksi tallautuisi. Kuitenkin, jos miettii, porsitushäkkien taustalla on taloudellinen hyöty ja sen tavoittelu. Porsitushäkkien peruste on poikaskuolleisuuden estäminen, mutta todellinen syy taustalla on tilanpuute. Vapaa porsitus vaatisi enemmän tilaa, mistä sitten taas syntyy kustannuksia tuottajille.

Enemmistö suomalaisista sikaloista käyttää ainakin osittain porsitushäkkejä, vaikka vapaa porsitus onkin viimeisen kymmenen vuoden aikana lisääntynyt. Euroopassa vapaa por-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

situksien yleisyys vaihtelee, esimerkiksi Norjassa ja Ruotsissa porsitushäkit on kielletty, mutta Saksassa ja Tanskassa ne ovat yleisiä. Suomi voisi tässä vahvistaa eläinten hyvinvointia parantavaa linjaa ja siirtyä Norjan ja Ruotsin kaveriksi kieltämällä tiineys- ja porsitushäkit kokonaan.

Arvoisa puhemies! Tutkijat sanovat sian vastaavan älykkyydeltään nelivuotiaasta ihmisestä. Suomen eläinsuojeluyhdistyksen, SEY:n, mukaan sika on paitsi erittäin utelias myös kaikista tuotantoeläimistä älykkäin. Esimerkiksi sian ongelmanratkaisukyky on kehittyneempi kuin koiralla, joka lienee yksi yleisimmistä kotieläimistä. Tutkimusten perusteella on myös viitteitä siitä, että sika pystyy jossain määrin hahmottamaan aikaa, mitä taas koirasta ei nykytiedon valossa kerrota.

Kyse on myös siitä, koemmeko myötätuntoa kaikkia eläimiä kohtaan. Meidän on varmasti helpompi kokea myötätuntoa sellaista eläintä kohtaan, joka viettää aikaa sisätiloissa kanssamme ja joka on mukana arkisissa askareissa. Toisaalta olemme ehkä halunneet sulkea tuotantoeläimet myötätunnon piirin ulkopuolelle, jotta ne olisi helpompi hyödyntää ruoaksi. Oli kyse mistä tahansa, meidän on tutkimustiedon ja ymmärryksen lisääntyessä myös toimittava. Sillä, onko eläin useimpien meidän mielestä söpö, voiko sitä pajata, onko kyseessä lemmikki vai tuotantoeläin, ei pitäisi olla merkitystä eläinten oikeuksien toteutumisessa.

Arvoisa puhemies! Suomessa lähes kaikki urospuoliset porsaas kastroidaan kirurgisesti. Pääsyy tälle on ihmisissä ja meidän mieltymyksissämme. Joillakin kastroidettavilla sioilla esiintyy niin sanottua karjunhajua, josta kaikki sianlihaa syövät eivät pidä. Eläinten hyvinvointilaissa on myös kielletty tuotantoeläimenä pidettävän sian kirurginen kastratio vuoteen 35 mennessä. Esitin myös tämän siirtymäajan lyhentämistä vuoteen 28. Pitkä siirtymäaika nykyisellään aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä sioille, vaikka meidän pitäisi vähentää tuotannossa elävien eläinten kärsimystä. Kirurgisen kastration on tutkimuksissa todettu olevan hyvin kivulias toimenpide sioille. Porsaiden on havaittu äännelevän tavallista voimakkaammin ja vastustelevan kehollaan toimenpidettä, mikä usein on kipulääkkeetön. Samoin on havaittu stressistä ja kivusta kertovia hormonaalisia muutoksia sekä alttius kuolemaan johtaville tulehduksille. Sikojen käytöksen on myös havaittu poikkeavan tavanomaisesta kastration jälkeen. Kastroidut porsaas ovat passiivisempia ja eristäytyneempiä kuin lajitoverinsa.

Arvoisa puhemies! Tämän vuoden keväällä tuli voimaan laki, joka kieltää uusien porsitushäkkien rakentamisen. On erikoista, että uusia häkkeitä ei saa rakentaa, mutta vanhoja saa edelleen käyttää. Vanhoille porsitushäkeille pitäisi tulla siis tiivis siirtymäaika, jona niiden käyttö tulisi lopettaa. Siirtymäaika saisi olla enintään viisi vuotta. Samoin tiineyshäkkiä ja kirurgisen kastration siirtymäaikaa tulisi lyhentää nykyisestä aivan liian kaukana olevasta tavoitteesta vuonna 35 samaan viiteen vuoteen. Näin siirtymäajat olisivat koherentteja. Kyseessä on älykkäiden ja tuntevien eläinten elämä ja hyvinvointi, jolloin liiketaloudelliset perusteet eivät voi olla riittävä peruste kohdella eläimiä kärsimystä aiheuttavalla tavalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

19.08 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Porsitushäkissä eläin on tosiaan suljettu tiineyden, synnytyksen ja imetyksen ajaksi kääntymisen estävään häkkiin, ja emakko voi elää liikkumisen estävässä häkissä jopa lähes puolet vuodesta. Kannatan porsitushäkkien

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

käytön kieltämistä, sillä liikkumisen estämiselle porsituksen yhteydessä ei ole riittäviä perusteita nykytiedon valossa. Porsitushäkkien peruste on poikaskuolleisuuden estäminen, mutta todellinen syy taustalla on tilanpuute. Häkit eivät kuitenkaan ole estäneet porsaskuolleisuutta. Samalla tiedetään jo, että vapaaporsituksesta, joka on tosiaan se parempi vaihtoehto porsitushäkeille, on jo niin paljon kokemusta, että porsaskuolleisuutta voidaan sen avulla vähentää.

On myös niin, kuten aloitteen jättäjä edustaja Hopsu sanoi, että moni Pohjoismaa ja EU-maa on jo kieltänyt tiineyttyshäkkien käytön, muun muassa Tanska, Ruotsi, Norja ja Iso-Britannia. Toivoisin, että me emme Suomessa tulisi kaikissa näissä keskeisissä eläinsuojelukysymyksissä aina jäljessä, vaan me voisimme olla edelläkävijä. Toki toivon niin, että voisimme olla edelläkävijöitä yleisesti eläinten hyvinvoinnissa, mutta ainakin näissä keskeisissä asioissa kulkisimme muiden maiden mukana. Omasta mielestäni meillä ei ole oikeutta kohdella tuntevia ja itse asiassa tunnetusti varsin älykkäitä sikoja näin julmasti, kuten me nyt kohtelemme.

Eläintuotannossa on monia ongelmia, sikojen osalta muun muassa tiivis porsitusväli ja lyhyt aika porsaiden kanssa viettämiseen. Tehoeläintuotanto hyvin harvoin onnistuu kohtelevaan eläintä niin, että lajityypillinen käytös mahdollistuisi. Luomutuotannossa päästään tässä kuitenkin jo pidemmälle, ja ajattelenkin, että meidän kannattaisi ottaa niitä luomutuotannossa käytössä olevia minimistandardeja käyttöön kaikessa eläintuotannossa.

Kannatan tätä edustaja Hopsun lakialoitetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

19.10 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Olemme tänään keskustelleet tehoeläintuotannon ongelmista ja eläinoikeuskysymyksistä eri näkökulmista. Pidän todella tärkeänä, että myös eläinten ääni kuuluu tässä salissa. Yhdistävänä näkökulmana näissä kaikissa asioissa on se, että meidän on muutettava tapaa, jolla suhtaudumme eläimiin. Nyt käyttäydymme kuin eläimet olisivat esineitä tai hyödykkeitä, joiden kärsimyksellä ei ole merkitystä tai se on alisteinen eläimistä saamillemme hyödyille. Meillä on käytössämme enemmän tietoa eläinten kyvystä kokea kärsimystä, ja sen pitäisi ohjata toimintaamme. Meidän on opittava näkemään eläimet sellaisina kuin ne ovat: aidosti tuntevina ja itseisarvoisina olentoina, joilla on oikeus lajityypilliseen käyttäytymiseen ja joiden hyvinvoinnista meillä on velvollisuus huolehtia.

Kiitos edustaja Inka Hopsulle tästä lakialoitteesta, jolla kiellettäisiin kaikki porsitushäkit vuoteen 2028 mennessä ja kirurgisen kastration siirtymäaikaa porsailla lyhennettäisiin samoin vuoteen 2028.

On järkyttävää ajatella, että emakko voidaan edelleen Suomessa kahlita paikoilleen tiineytys- ja porsitushäkkiin tavalla, joka estää sen liikkumisen. Suurin osa emakoista elää siis Suomessa puolet vuodesta häkissä, jossa ne eivät mahdu edes kääntymään. Se on julma kohtalo eläimelle, joka on luonnostaan sosiaalinen ja kaipaa lajitoveriensa seuraa ja mahdollisuutta tutkia ympäristöään voidakseen hyvin. Häkki estää myös emon ja porsaiden luonnollisen kanssakäymisen. Paikallaan häkissä makaaminen aiheuttaa emakoille psyykkistä ja fyysistä kärsimystä. Makuuhaavat ja niveltulehdukset ovat yleisiä, ja huonosta hygieniasta on helposti seurauksena kivuliaita utare-, kohtu- ja virtsatietulehduksia.

Samoin porsaiden kiveksien poistaminen kirurgisesti varsinkin ilman toimivaa puudutusta on väkivaltaa. Viime kaudella uudistetussa eläinten hyvinvointilaissa kirurginen

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

kastraatio kiellettiin mutta pitkällä siirtymäajalla vuoteen 2035 mennessä. Siirtymäaika on aivan liian pitkä, kun kyseessä on eläimelle valtavan kivulias toimenpide.

Tiineytys- ja porsitushäkkien käytön ei pitäisi olla mahdollista enää, eikä porsaiden kirurgisen kastraation. Siirtymäaika mahdollistaa kuitenkin alan hallitun sopeutumisen eläinten hyvinvoinnin parempaan huomioimiseen. Siksi kannatan lämpimästi tätä edustaja Hopsun tekemää lakialoitetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

19.13 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Kiitos myös tästä lakialoitteesta edustaja Hopsulle, ja kiitos myös hyvistä puheenvuoroista, joita täällä on moni pitänyt eri ryhmistä tänään. Olen samaa mieltä siitä, että on tosi hienoa ja tärkeää, että me saamme myös puhua eläinten asiasta täällä, koska siitä liian harvoin saamme puhua.

Vasemmistoliitto ryhmänä tietenkin kannattaa myös sitä, että porsitushäkit ja tiineytyshäkit kielletään täysin, ja me luonnollisesti kannatamme myös sitä, että näiden emakkohäkkien sekä tässä itse asiassa myös esitetyn porsaiden kirurgisen kastraation osalta näitä siirtymäaikoja lyhennetään ja ylipäätään, että näitä eläinten hyvinvointilakiin liittyviä poikkeuksia, näitä siirtymäaikoja, lähtökohtaisesti lyhennettäisiin.

Näitä tavoitteita me olemme esitelleet muun muassa jo silloin toissa kaudella, kun täällä eduskunnassa oli käsittelyssä Sipilän hallituksen versio tästä uudesta eläinten hyvinvointilaista, ja silloinhan jo näitä samoja tavoitteita tuotiin esille. Siitä on nyt jo melkein kymmenen vuotta, ja onkin tosi surullista, että edelleen me joudumme käsittelemään näitä samoja asioita ja näitä ilmeisimpiä epäkohtia, mitkä liittyvät eläinten oikeuksiin.

Ehkä näistä porsitushäkeistä voi vielä sanoa sen, että olen myös esimerkiksi kuullut eläinlääkäreiltä, jotka ovat todenneet, että tämä on ihan yksi vakavimmista eläinoikeusongelmista, mitä Suomessa on, koska se on niin radikaali heikennys eläimen hyvinvointiin, että se liikkuminen estetään niin totaalisesti. Jokainen voi kuvitella, miltä tuntuisi itse synnyttää ja sen jälkeen olla oman vartalon kokoisessa rautahäkissä, jolloin ei pystyisi edes kääntymään — että kuinka totaalinen ja radikaali pitotapa se on. Varsinkin tällaisessa tilanteessa, jossa eläin on saanut niitä poikasia ja tilanteessa, jossa eläimellä on ensinnäkin voimakas pesänrakennustarve ja voimakas tarve sitten hoitaa niitä vastasyntyneitä poikasiaan, niin tämä on kaikki täysin estetty. Siat vielä älykkäinä eläiminä kärsivät siitä, että niiden sosiaaliset tarpeet ja liikkuminen estetään.

Nyt huomaan, että aikani totaalisesti loppuu, mutta sanon vaan, että olen ehdottomasti tämänkin lakialoitteen kannalla ja ajattelen, että oli suuri pettymys, että näitä ei saatu sinne lakiin jo silloin viime kaudella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

19.16 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Myös minä haluan kiittää edustaja Hopsua tämän lakialoitteen tekemisestä ja kertoa, että vahvasti kannatan tämän lakialoitteen hyväksymistä.

Porsitushäkit ja porsaiden kirurginen kastraatio on järkyttävä epäkohta, joka meillä vielä tässä hyvinvointilaissa on, ja onkin valitettavaa, että Suomessa nämä uudistukset, eläinten hyvinvointiparannukset, niiden toteuttaminen, kestää niin kauan. Esimerkiksi kun vii-

Pöytäkirja PTK 88/2024 vp

me kaudella tämä eläinten hyvinvointilaki viimein pitkän valmistelun jälkeen saatiin, niin nämä erittäin pitkät siirtymäajat tulivat sitten sinnekin lain sisään.

Toivoisinkin tietenkin ensisijaisesti nyt sitä, että täällä talossa otettaisiin tämä lakialoite vakavasti ja täällä voitaisiin tehdä muutos siihen lainsäädäntöön ja nämä porsitushäkit ja porsaiden kirurginen kastratio kieltää. Mutta toivoisin myös yleisesti sitä, että suomalaiseseen maataloustuotantoon ja eläintuotantoon saataisiin sellainen ilmapiiri, jossa eläintuottajat itse pikemminkin kilvoittelisivat siitä, kuinka paljon he pystyisivät eläinten hyvinvointia ja eläinten olosuhteita parantamaan ja se koettaisiin kilpailueduksi pikemminkin kuin tällaiseksi kustannustekijäksi ja haitaksi, koska uskon, että myöskin kuluttajat yhä enemmän arvostavat eläinten hyvinvointia ja haluavat, että myös tuotantoeläinten olosuhteet olisivat eettisiä. Tämä näkökulma varmasti mahdollistaisi myös itse asiassa kannattavampaa maataloustuotantoa Suomessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 20.9.2024 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.56.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen